

PREDVSEM SKRB PRISTOJNIH SLUŽB!

Število pristašev „ozimnice“ v klasičnem pomenu besede se zadnja leta tako zmanjšuje – zdaj gre le še za kakšno tretjino vseh občanov – kar kaže, da je nedvomno prišel čas, ko ozimnica ne bi smela več pomeniti kampanjske akcije, temveč poziv k odločni usmeritvi na dolgoročno organiziranje in povezovanje proizvajalcev, trgovine in potrošnikov z namenom, da se zagotovi pravočasna, kvalitetna in cenena prehrana ter preskrba s prehranbenim blagom. Kakor je poudarilo na zadnji seji predsedstvo RS ZSS, je zato dolžnost samoupravnih organov, strokovnih služb in osnovnih organizacij sindikata v teh dejavnostih,

da to upoštevajo pri tekočih in razvojnih investicijskih, organizacijskih in drugih poslovnih odločitvah.

Če govorimo o akciji ozimnice kot delu stalne preskrbe prebivalstva, to seveda ne pomeni, da sindikati ne bi bili več zavzeti za pomoč socialno šibkejšim družinam. Nasprotno: predsedstvo RS ZSS je ponovno poudarilo dolžnost osnovnih sindikalnih organizacij, da nastopajo kot pobudniki in usmerjevalci akcije za ozimnico s tem, da sodelujejo pri pripravi kriterijev in pred-

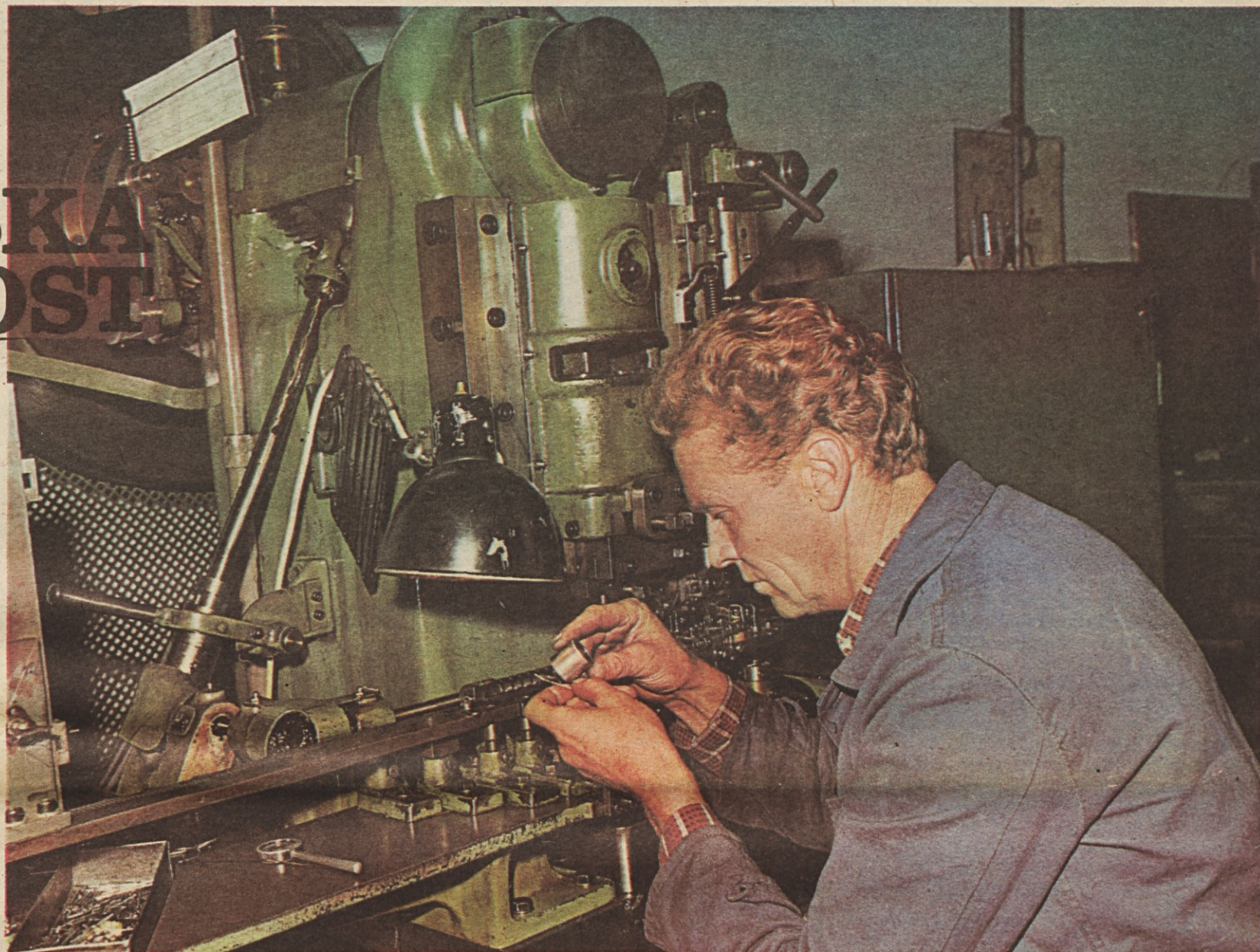
logov za pomoč ter pri izbiri tistih članov, ki naj bi bili upravičeni do raznih oblik pomoči. Vse operativne naloge, če tako rečemo, torej ugotovitev potreb, izbira ponudb, prevoz ozimnice in način financiranja nakupa proizvodov s seznama ozimnice pa naj bi po sodbi predsedstva RS ZSS prevzele ustrezne strokovne službe v TOZD in OZD. Predsedstvo tudi predlaga, naj bi vprašanja financiranja nakupa ozimnice reševali enotno prek ugodnih bančnih ali trgovskih posojil, seveda pa tudi s sredstvi, ki so skladno s predpisi za te namene na voljo v TOZD in v blagajnah vzajemne pomoči. —mG

DE DELAVSKA ENOTNOST

20. IX. 1975 – ŠT. 37 – L. XXXII

OPOZORILO BRALCEM

Bralce obveščamo, da v današnji številki na šesti in sedmi strani objavljamo priporočilo o ustanovitvi in delovanju klubov samoupravljalcev, ki ga je sprejelo predsedstvo republiškega sveta ZSS 12. septembra letos. Ob enem s tem priporočilom objavljamo tudi vzorec samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju kluba samoupravljalcev.

Prek mnogih strojev in rok gre košček kovine, preden je narejena preprosta „šivanka“. Posnetek je iz Tovarne igel iz Kobarida.

Foto: A. AGNIČ

KAJ SMO DOSLEJ NAREDILI ZA STABILIZACIJO?

So za programi vsi delavci?

S posvetovanja sekretarjev občinskih svetov ZSS – »Nismo še znali uporabiti vseh vzvodov, ki bi spodbudili večjo aktivnost delavcev v sleherni TOZD!«

V vsej Sloveniji, v vsakem okolju se čedalje bolj utrjuje mnenje, da je treba vložiti vse napore za uspeh stabilizacijske akcije, so med drugim ugotovili na torkovem posvetu sekretarjev občinskih svetov ZSS.

Ob tem so zlasti razpravljali, kakšen je delež sindikatov v dosedanjih prizadevanjih in kaj mora sindikat še narediti, da bo njegov delež še večji, zlasti pa, kako spodbuditi povsod vse delavce,

da bodo aktivneje sodelovali pri snovanju stabilizacijskih programov in potem zahtevali njihovo dosledno uresničitev. Dejstvo je namreč, da so delavci zaradi različnih vzrokov ponekod še preveč pasivni, družbenopolitične organizacije, med njimi tudi ZSS, pa še niso znale uporabiti vseh vzvodov, ki bi spodbudili večjo aktivnost delavcev v sleherni TOZD.

Zato bo to ena izmed glavnih nalog slovenskih sindikatov.

IZ UVODNE RAZPRAVE IVANKE VRHOVČAK NA POSVETU PREDSEDNIKOV OBČINSKIH IN MEDOČINSKIH SVETOV ZSS

AKCIJA VSEH

V DE smo na kratko že poročali o posvetu predsednikov občinskih in medobčinskih svetov ZSS, na katerem so obravnavali aktualna družbenoekonomska vprašanja, predvsem pa potek akcije za stabilizacijo in z njo povezane naloge sindikatov.

Na to temo je na posvetu najprej spregovorila generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak in med drugim poudarila, da vstopamo v dolgotrajen boj vseh subjektov samoupravljanja za ustavne družbenoekonomske odnose, za stabilnejše gospodarjenje, v boj, ki naj zagotovi vsakemu delavcu boljši družbenoekonomski položaj in prihodnost. Če to vemo, je neizpodbitna resnica, da je temeljno področje delovanja v TOZD in povsod tam, kjer delegati združenega dela uveljavljajo svoje samoupravne dolžnosti, torej v samoupravnih interesnih skupnostih in v skupščinskem sistemu.

Dva meseca, ki sta minila od začetka akcije za stabilizacijo, seveda pomenita prekratek čas, da bi lahko govorili o kvalitativnih premikih. Pomenita pa dovolj dolg čas, ko je bilo mogoče spodbuditi akcijo in ustvariti ustrežnejše samoupravno in stabilizacijsko vzdušje v celotnih kolektivih, ne pa samo v družbenopolitičnih, samoupravnih in poslovnih strukturah.

„Ni treba poudarjati, da je bitka za stabilizacijo naloga vseh subjektov, da so ti subjekti delavci in ne le strukture,“ je nadaljevala Ivanka Vrhovčakova. „Zato mora biti naša osnovna naloga, da zlomimo, kjer je potrebno, tisto pregrado in tisto magično točko, ko in kjer nismo uspeli priti do zborov delavcev. Nimam v mislih množičnih zborovanj, na katerih bi več sto delavcev poslušalo informacije strokovnih in vodilnih struktur ter političnih dejavnikov, ampak mislim na samoupravne delovne skupine, kjer se je mogoče pogovarjati, izmenjavati mnenja in kjer lahko delavci prispevajo k bogatejši, bolj neposredno zavezujoči vsebini dogovorov o stabilizaciji. Bodimo prepričani, da bomo v samoupravnih delovnih skupinah uspeli, saj programi zadevajo delavcevo okolje in delavce v tem okolju dejansko lahko vpliva na izboljšanje razmer.“

Po besedah Ivankine Vrhovčakove pismena poročila in osebni stiki z občinskimi sveti zveze sindikatov razkrivajo, da so rezultati tako usmerjenih prizadevanj večji

tam, kjer izvajajo skupaj dogovorjene akcije, kjer spoštujejo določene roke in kjer razumejo, da boj za stabilizacijo pomeni sestavni del bitke za ustavno opredeljeno novo vsebino družbenoekonomskih odnosov in tem odnosom ustrezen položaj delavcev. Čeprav tako spoznanje uspešno pronica v naša samoupravna okolja, pa je vendarle še vse preveč razširjeno mnenje, da bodo stabilizacijo uresnili v računovodstvu, v komerciali, na zasedanjih strokovnih kolegijev. Zato s primeri, ko z ukrepi izvršnih svetov, sklepi in stališči skupščin in političnih organizacij ne le da niso zajeli širokega kroga delavcev, ampak sama strokovne sodelavce, ki so nosilci posameznih izvršnih funkcij in nalog, niti niso seznanili delavcev z ukrepi in jim ontogocili, da bi jih preučili in tudi sicer tvorno sodelovali pri sprejemanju odločitev. V kolektivih, kjer so stališča ostala v predalih ali v glavah ožjih skupin, seveda ni mogoče govoriti, da so dobro zasnovali stabilizacijsko akcijo in da bi sindikati mogli ustvarjati pravo vzdušje za splošno družbeno akcijo.

Kaj storiti in kako? Na tako zastavljeno vprašanje je Ivanka Vrhovčak med drugim dejala, da se je treba še bolj kot doslej opreti na organizacije, ki so dobro samoupravno organizirane in ki resnično ravnaajo tako, kot je prav, ki torej z vsem svojim ravnanjem dokazujejo, da so se aktivno vključile v akcijo za splošno družbeno stabilnost. Če se v sedanjih prizadevanjih ne bi oprli na take kolektive, bomo še vedno šibki v družbenem dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju kot metodi razreševanja skupnih zadev in problemov; zato pa ne bomo sposobni prav usmeriti „zamudnikov“ in tistih, ki si stabilizacijo razlagajo po svoje, torej tistih, ki jim je najljubši administrativni način reševanja problemov.

„Mi v sindikatih pa moramo odklanjati administrativno reševanje za ceno poglobljene samouprave na vseh ravneh“, je poudarila Ivanka Vrhovčak in opozorila na potrebo, da bi se tudi v družbenih dejavnostih, samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih in drugih ravneh družbene organiziranosti začele hitreje izražati tiste kvalitete in družbenoekonomske odnose, ki se kljub nekaterim slabostim vendarle že uresničujejo v neposredni proizvodnji.

S SEJE PREDSEDSTVA RS ZSS

Aktualnosti na rešetu

Uvodna točka zadnje seje predsedstva RS ZSS je bila namenjena predhodni razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Člani so posebej pohvalili nov način dela pri pripravi zakona. Zvezni zbor skupščine SFRJ kot predlagatelj je namreč tudi sindikatom omogočil, da so se lahko vključili že v oblikovanje osnutka tega izredno pomembnega zakona. Tako je devet delovnih skupin po obiskih in razgovorih v mnogih organizacijah združenega dela pripravilo obsežno gradivo s pripombami, spreminjalnimi in dopolnilnimi predlogi, kar vse bo pomenilo koristen pripomoček v prvi fazi javne razprave, katere temeljni nosilec bodo osnovne sindikalne organizacije.

Nato je predsedstvo spregovorilo o

usmerjanju akcije „Ozimnica 1975/76“ in o aktivnosti sindikatov pri uresničevanju štipendijske politike. Sejo pa je predsedstvo nadaljevalo z obravnavo družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi za odpravljanje naravnih nesreč in družbenega dogovora o zaščiti, urejanju, vzdrževanju in oskrbi spomenikov NOB na Rogu, sklenilo pa jo je s sprejemom priporočila o ustanavljanju in delovanju klubov samoupravljalcev ter s potrditvijo dogovora o ureditvi razmerij v zvezi s poklicnim opravljanjem funkcije predsednikov medobčinskih svetov ZSS in predlog načrta sej RS ZSS, predsedstva RS ZSS in posvetovanj za obdobje september–december 1975.

—mG

PTUJ KOT GOSTITELJ

BRATSTVO IN PRIJATELJSTVO NA BREGOVH DRAVE

Štiri hrvaške in tri slovenske »obmejne« občine že petnajst let uspešno pletejo kulturne, športne in politične vezi, obetajo pa si tudi, da se bo temeljiteje premaknilo tudi na gospodarskem področju

Čas prav gotovo hiti... Hitreje, kakor smo si po navadi pripravljeni priznati. Šele ob praznovanju obletnic se prav zavemo minljivosti časa, obenem pa dobimo v roke lepo prilžnost, da si približe ogledamo prehojeno pot in poskušamo ovrednotiti dosežke.

Po vsej verjetnosti na tak ali podoben način razmišljajo v sedmih občinah na slovenski in hrvaški strani meje, saj se prav te dni spominjajo petnajste obletnice začetkov organiziranega sodelovanja na različnih področjih. Morda so si takrat, na začetkih, pobudniki — Ptujčani in Varaždinci — stvari zamišljali drugače. Niso si mislili, da bodo oblike sodelovanja pognale tako globoke korenine in bodo postale sestavni del življenja blizu 400.000 občanov na obeh straneh Drave. In vendar, zgodilo se je...

SINDIKALISTI IN VARTEKS

Povedati moramo, da letos ne gre za nikakršno proslavljanje obletnice, temveč smo se tako mimogrede spomnili nanjo, ker je od začetkov preteklo okroglih petnajst let. Pravijo, da se je ideja rodila na srečanju med slušatelji ptujske sindikalne šole in sindikalnim članstvom varaždinskega Varteksa.

Prihodnje leto (16. sept. 1961) so na skupni seji občinskih sindikalnih svetov iz Čakovca, Ptuja in Varaždina podpisali ustanovni dokument o organiziranem sodelovanju na različnih področjih. V ospredju je bilo predvsem politično, saj so pretežen del časa porabili za izmenjavo izkušenj v delavskem samoupravljanju, delitvi dohodka in delu sindikatov.

PRVA SREČANJA

„Tisto pravo“ se je pravzaprav začelo 1962 leta v Ptuj, ko so se že prej omenjeni sindikalni sveti dogovorili za ustanovitev in organizacijo vsakoletnih delavskih srečanj bratstva in prijateljstva. Prvo je bilo že aprila istega leta v Ptuj. Še pod imenom „teden bratstva in prijateljstva“. Da ne pozabimo... Kasneje se je prvim trem občinam pridružila še četverica, tako da jih je zdaj sedem: Čakovec, Koprivnica, Krapina, Ormož, Ptuj, Slovenska Bistrica in Varaždin.

Lepo po vrsti smo jih napisali s posebnim namenom. Predvsem smo hoteli poudariti, da „v krogu“ sodelovanja nastopajo docela enakopravno in se torej veljava njihove besede ne meri po gospodarski ali kakšni drugačni moči. Vedno se predstavljajo po abecednem redu, tudi zato, da se vedno natančno ve, kdo je na vrsti za organizacijo osrednjega srečanja. Letos je to Ptuj in prihodnje leto bo Slovenska Bistrica...

Malce smo morali poseči v zgodovino, da bi prikazali, kako se je začetna ideja začela razraščati in kam vse sežejo današnje

Bogat program

Program prireditve XIV. srečanja bratstva in prijateljstva sedmih obmejnih občin je še bogatejši in pestrejši od lanskega. Več kot 1000 izvajalcev in več kot 50.000 obiskovalcev prireditve, ki so se odvijale v posameznih krajih. Pretežno so bila to gostovanja skupin, glasbenih sol in mladinskih pevskih zborov. Prav tako pa so imeli v programu XIV. srečanj tudi razstave slikarjev amaterjev pa srečanje mladine bratskih občin, tekmovalna lovcev in ribičev ter različna športna srečanja in tekmovanja.

Program je bogat, saj vsebuje kar 32 gostovanj oziroma srečanj. V resnici pa je bilo gostovanj, še posebej folklornih ansamblov, še precej več.

Razumljivo je, da je bilo letos največ prireditve v Ptuj, in to kar dobro tretjino, saj je letošnje leto ptujski občinski sindikalni svet organizator XIV. srečanj.

Kot vrhunec letošnjih srečanj pa je po programu „srečanje delovnih ljudi SR Hrvaške in SR Slovenije“, v soboto, 20. septembra na turistično gostinskem centru Kmetijskega kombinata Ptuj.

Na srečanju bo govorila generalna sekretarka RS ZS Slovenije Ivanka Vrhovčak. V bogatem kulturnem programu bodo sodelovali: moški pevski zbor DPD Svoboda Kidričevo, folklorna skupina Međimurske trikotaže Čakovec, tamburaška sekcija KUD Bratstvo Ko-

pravnica, narodni ansambel bratje Benc iz Krapine, narodno-zabavni ansambel Franca Žibrata — DPD Svoboda Ptuj, godba na pihala sindikata TGA „Boris Kidrič“, Kidričevo, godba na pihala DPD Svoboda Ptuj, štajerski instrumentalni kvintet Toneta Celana — Slovenska Bistrica in mladinsko kulturno umetniško društvo Milica Pavlič — Kata iz Varaždina.

Na srečanju bodo podelili tudi plakete Bratstva in prijateljstva ter v aleji Bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov v Ptuj posadili prva spominska drevesa.

Na športnih terenih pa bo tega dne tudi medobčinsko tekmovanje športnih ekip bratskih občin. Pripravljajo tudi športnorekreativna tekmovanja. Obiskovalci si bodo lahko ogledali tudi pokrajinski muzej v Ptuj in vinsko klet Slovenskih goric v Ptuj.

S to osrednjo prireditvijo pa letošnja XIV. srečanja še niso zaključena. Poleg nekaterih gostovanj kulturno-umetniških društev pripravljajo še delovno srečanje predsednikov izvršnih svetov vseh sedmih občin, na katerem naj bi poiskali možnosti za še tesnejše gospodarsko sodelovanje. Prav tako bo prihodnji mesec v Ptuj prva medobčinska konferenca žensk, na kateri bodo izmenjali izkušnje o življenju in problemih zaposlenih mater in žensk kot samota upravljavk.

A. A.

oblike sodelovanja. Od prvotnih „izmenjav izkušenj“ v sindikalnih vodstvenih in „tednov bratstva in prijateljstva“ so zdaj prišli v dokaj razvejano kulturno in športno dejavnost. Opazni pa so tudi poskusi, da bi dosegli tesnejše sodelovanje tudi na gospodarskem področju.

MNOŽICE OBISKOVALCEV

Največ je bilo prav gotovo narejenega v kulturno prosvetni dejavnosti. Odvija se vse leto. Na osnovi dogovora v skupnem koordinacijskem organu se vsako leto sporazumejo za gostovanje najmanj 35 skupin, v katerih vsako leto aktivno sodeluje več kot 1000 amaterskih kulturnih delavcev. Gre predvsem za delavska, prosvetna in druga kulturno umetniška društva ter mladinske in pionirske pevske zборе. Njihove nastope si vsako leto ogleda več kot 20.000 obiskovalcev.

Ker smo omenili sodelovanje in gostovanje, naj povemo, da praviloma slovenska društva in zbori odhajajo na hrvaško stran in z onkraj republiške meje na našo. V celotenem programu — mislimo na predstave kulturnih skupin, likovne in druge razstve, delavske športne igre, skupne izlete delavcev, posvete in pogo-vore — sodeluje vsako leto blizu 50.000 prebivalcev sedmih občin na slovenski in hrvaški strani republiške meje ob Dravi. In prav zato pravijo, da republiške meje sploh ne čutijo...

Morda bi kazalo posebej poudariti, da so se slovenske skupine vračale z gostovanj vedno dobro razpoložene. Povsod so jih izredno prisrčno sprejeli. In povsod so bili prostori premajhni, da bi sprejeli vse, ki so želeli biti na predstavi. Morda bi se omenjeni podatek utegnil zdeti temu ali onemu bralcu pretiran, zato naj ob njem opozorimo na izredno simpatično potezo bratskega in prijateljskega sodelovanja slovensko-hrvaške sedmerice: praviloma so vse predstave brezplačne, tako da ni za nikogar denarne pregraje. Poleg tega še zelo pozorno pazijo na to, da se ne bi prireditvena dejavnost odvijala samo v občinskih središčih, ki morda ne boleljajo za tovrstno sušo, temveč se raje odločajo za obiske v tako imenovanih „belih lisah“. Gredo torej v industrijska središča, krajevne skupnosti, v tovarne šole... Množičen obisk je tako za nastopajoče največja nagrada.

ZA POT IN HRANO...

Morda bi se kdo utegnil vprašati, kako so pravzaprav sindikati omenjenih sedmih občin, ki skoraj po pravilu ne sodijo med bogate, uspeli najti denarno kritje za tako obsežno dejavnost. Treba je povedati, da ne gre za nikakršne dotacije, temveč je edini vir namenski sklad iz sindikalne članarine. Sicer so pa stroški na moč majhni. Po pravilu je tako, da občinski sindikalni svet, ki pošilja kulturno (ali kakšno drugo) skupino „na turnejo“, plača prevoz, gostitelj pa poskrbi za prehrano.

Doslej smo iz razumljivih razlogov največ govorili o izmenjavah gostovanj kulturno-prosvetnih društev in zborov. Prav kulturno prosvetno in delavsko — športno sodelovanje je bilo vsa leta najbolj množično, ker je — resnici na ljubo — najlažje pripeljati zamisel do konkretne uresničitve. Saj navsezadnje odloča predvsem dobra volja...

GOSPODARSTVO BOLJ POČASI

Zdi se, da je precej drugače na gospodarskem področju. Kljub temu, da so že prav na začetkih sodelovanja govorili tudi o nujnosti tesnejšega gospodarskega povezovanja med občinami z obeh strani meje, še vedno niso prišli kaj prida daleč. Vsekakor je več razumljivih razlogov, zakaj se gospodarstveniki še niso zganili, čeprav je le treba reči, da so vedno bile tudi ovire, ki pa bi se jim z dobro voljo vseh „prizadetih“ lahko tudi izognili. Naj bo že tako ali drugače, res je, da optimisti še niso vrgli puške v koruzo in se jim utemeljeno dozdeva, da so jim prav zadnje družbene in ustavne spremembe na stečaj odprle vrata.

V slovenko-hrvaškem obdravskem in zagorskem predelu pač opozarjajo na to, da imajo gospodarske značilnosti v njihovih občinah precej sorodnih potez. Po tej logiki so tudi cilji zelo blizu. Kakor smo lahko razbrali iz številnih pogovorov, obmejne občine najdejo največ stičnih točk v kmetijski proizvodnji in predelavi, gradbeništvu, turizmu in prometu. Predvsem poudarjajo, kako ugodno pozivilo so medernizirane ceste in novi mostovi, ki so jih povezali. Vsi pričakujejo, da so ceste šele začetek...

Če vzamemo za primer kmetijsko in živilsko proizvodnjo... Vsa sedmerica občin sodi med tipično agrarne, tako da ni čudno, če imajo znane živilske in kmetijske kombinete. Naj omenimo samo ptujsko Perutnino, kmetijski kombinat, Petovio, koprivniško Podravko... Pravega sodelovanja pa še ni... Zankrat smo slišali le o razvijanju nekaterih kooperacijskih odnosov in še o odpiranju kakšnega obrata „onkraj meje“. Na kaj več bo treba še počakati.

Vsekakor bi na rob gospodarskim dogajanjem morali zapisati, da je na primer kulturno in športno sodelovanje lahko polno zaživel ob pretežnem ali pa izključnem angažiranju sindikatov, za močnejše gospodarske vezi pa je samo dobra volja sindikatov premalo. To resnico dobro vidijo tudi drugi, tako da so se že dogovorili za stalno sodelovanje „na vseh ravneh“, kakor imamo navado govoriti. Za gospodarstvo bo predvsem pomembno, da se bodo letos prvič sestali na skupnih sejah predstavniki vseh sedmih občinskih izvršnih svetov. Videti pa je, da se tesnejše vezi pletejo tudi neposredno med organizacijami združenega dela.

Za konec naj zapišemo še misel, na katero smo nekajkrat naleteli, ko smo se pogovarjali o ustvarjanju svojevrstnega sožitja med sedmimi slovenskimi in hrvaškimi občinami: „Dobro bi bilo, če bi tudi v Ljubljani in Zagrebu spoznali, da ne gre za nikakršno sodelovanje na „občinski ravni“, temveč ima naša dejavnost pravi medrepubliški značaj in pomen.“

Ivan Vnuk

Davorin Meško

Josip Harambašič

Na vsakem koraku smo slišali, kako ima „sodelovanje sedmerice“ poudarjeno delavski značaj. Pletejo se kulturne, športne, politične, gospodarske vezi med delovnimi kolektivi. Kako bi bilo, če bi iz vsake občine na kratko predstavili po enega delavca? Tako smo se vprašali. Kot zanimivost omenjamo, da smo nalogo skoraj v celoti lahko opravili kar v TGA Kidričevo, kamor se vozijo na delo delavci iz številnih slovenskih in hrvaških občin. Ogledimo si našo „medobčinsko reprezentanco“:

no sodelovanje se je že tako uveljavilo, da zdaj pripravljajo pobratenje občin z obeh strani republiške meje.

Ptujčani so bili letos na vrsti za organizacijo osrednjega srečanja. Prav zato je vodil medobčinski koordinacijski odbor predsednik ptujskih sindikatov Janko Bežjak, organizacijske niti pa je imel v rokah Feliks Bagar.

Foto: A. Agnić

Štefan Lončarič, VKV ključavničar, vodja skupine vzdrževanja, se vsak dan pripelje z vlakom uro daleč iz Čakovca. V TGA dela že 13 let. Davorin Meško, transportni delavec, Ormožan iz Mihovcev pri Veliki Nedelji se tudi vozi z vlakom v Kidričevo že 20 let. Feliks Krajnc, livar, nima daleč do doma, saj živi v Ptuj. V TGA je že 18 let. Ivan Vnuk, vzdrževalec kompresorjev in vodnih črpalk, je Varaždinčan. Že 25 let se vozi na delo z vlakom, vendar ima od postaje do doma še 6 kilometrov. Darko Skupnjak, strojni inženir, je iz Krapine, vendar se je pred nedavnim naselil v Ptuj. V naši „reprezentanci“ je najmlajši, saj dela v TGA „šele“ 13 mesecev. Bistričana smo poiskali v Impolu: Alojz Fudolf, VK valjar, je v delovni organizaciji že 23 let. Doma je iz Vrhloga pri Slovenski Bistrici.

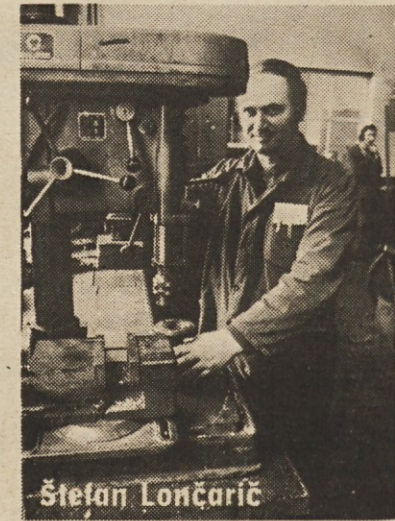
Samo Koprivničana nismo mogli odkriti na delu pri nas. Zato smo se prav razveselili srečanja s sekretarjem občinskega sindikalnega sveta Koprivnica Josipom Harambašičem, ki je povedal, da so za gospodarsko sodelovanje sedmih občin prav gotovo velike možnosti. Vsaj v Koprivnici verjamejo v to. Petnajstlet-

Feliks Bagar

Alojz Rudolf

Štefan Lončarič

Janko Bežjak

Tig

Kolektiv Splošno gradbenega podjetja „Primorje“ iz Ajdovščine je v minulih letih nedvomno dosegel lep gospodarski napredek. Zavidanja vredna je bila skrb vodstva, da se je to nekoč majhno in v slovenskem gradbeništvu malo pomembno podjetje razvilo v podjetje, ki se je lahko z leti postavljalo ramo ob ramo kolektivom, ki so imeli mnogo lažjo razvojno pot. Žal pa je nenehna težnja po velikem in mogočnem pustila vrzel, ki

se ne da zapolniti z nakupom najmodernejših strojev – v samoupravljanju. Odločanje resnično neposrednih proizvajalcev je bilo prepogosto le deklarirano, na papirju, odločala pa je v resnici peščica vodilnih ljudi. Z novim vodstvom je kolektiv začel te nezdružne razmere popravljati, vendar mu to v celoti, na vseh gradbiščih, v vseh TOZD ni v enaki meri uspelo. Tako so vsaj prepričani delavci v koprski TOZD.

jemljive odločitve, saj ostane brez odgovora, ali ne bi s svojim še bolj odločnim delom dosegel enakega učinka, ker je po njegovih besedah sindikat komaj začel s svojim družbenopolitičnim poslanstvom, moramo priznati, da je prav njegov odstop vzdržal tako članstvo sindikata kot vodstva drugih družbenopolitičnih dejavnikov.

Naj dodamo še to, da vodstva družbenopolitičnih organizacij in vodstvo SGP „Primorje“ iz Ajdovščine vsaj v nekaterih primerih ni vedelo, kaj vse pesti delavce. Tako so

družbenopolitičnimi organizacijami podjetja in obalne konference sindikata ter obalne konference ZK. Med analiziranjem problema so prišli tudi do vprašanja, kaj je ob vsem tem storila delavska kontrola. Predsednik te kontrole, pred delavci ni zablestel s svojim poročilom, saj v bistvu ni mogel navesti niti enega primera, ko bi delavska kontrola ukrepala, čeprav je očitno, da je bilo problemov dokaj in upravičenosti za poseg prav tako.

Razumljivo in opravičljivo je, da je nedelavnost delavske kontrole med zbranimi sprožila ogorčenje in val očitkov. Med kritiki je nekdo nazorno pokazal na vzroke, zakaj delavska kontrola ni mogla biti učinkovita.

„Delavska kontrola ni mogla biti učinkovita, če je bila v takšni sestavi, kot je. Njen predsednik, ki pravkar ni imel kaj povedati, tudi med delovnim časom pije, pretepa delavce in kraje. Za primer navajam dogodek z betonom, ko je naročil več betona, kot je bilo potrebno, nato pa ta presežek za pijačo prodal privatniku. Za nameček so naši delavci morali privatniku ta beton še razgrniti. Mar je to lik predelavca in predsednika delavske samoupravljalne kontrole? Če lažem, povej tu, pred vsemi tovariši in dokaži nasprotno. Seveda, če želiš, da ti še zaupamo...“

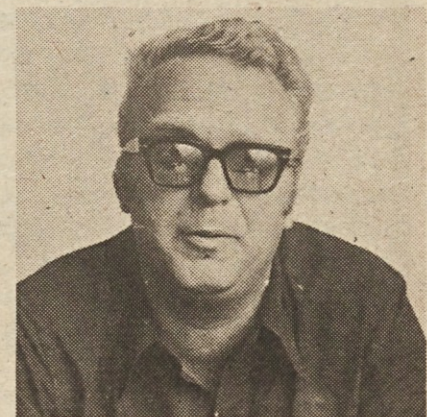
Pozneje sem izvedel, da so o tej zadevi že govorili, da so jo celo raziskovali, vendar mnogo novega niso odkrili. Upravičenost prodaje betona ni bila dokazana, saj bi možakar moral, če je želel v resnici povrniti stroške za uporabo vode in elektrike, zahtevati račun, prav tako pa privatniku predložiti račun za beton. In bi bilo vse pošteno, brez sumničanja in nejevolje delavcev. Po daljši enostranski razpravi predsednik delavske kontrole ni mnogo oporekal. V glavnem so prišptni izrekli še veliko očitkov in zahtevali odpoklic delavske kontrole in izvolili novo.

„Dolgo smo opozarjali člane delavskega sveta, naj vodstvo opozore na napake. Čeprav smo zvečina fizični

zve zadnji. Odrinjen je od oblikovanja gospodarske politike, odrinjen še od marsičesa. Zato nejevolja. Naša enota je sestavljena pretežno iz mladih, sposobnih in predranih ljudi. Šele zdaj smo ustanovili osnovno organizacijo ZK, mladinske še nimamo.

Ker vodstveni organi niso hoteli prislunhiti predlogom delavcev, je prišlo do teh zapletov. Marsikateri problem ali nepravilnost je našega delavca upravičeno razburil, zato zdaj tudi ultimativne zahteve delavcev. Spoznali so namreč, da je bil ves njihov dosedanj trud o skupnem gospodarjenju in upravljanju zaman. Tako je, če v dandanašnjih razmerah nekateri mislijo, da je samoupravljanje v resnici trda roka ali odločanje skupnične tehnokratov.“

„Zaradi dogadanje neobveščeni, ki pa je deloma posledica tudi objektivnih težav, denimo razdrobljenosti delovišč, je sindikalna konferenca

Marjan Cigoj: Nimamo še dolgo TOZD in še te zvečine nimajo vseh pogojev, da bi lahko zaživele...

sklenila, da bi naj poleg sedanjega časopisa, ki izhaja enkrat na dva meseca, izdajali še posebne biltene,“ pravi Mirko Šterman, podpredsednik konference sindikata, ki po odstopu Cirila Čadeža opravlja tudi predsedniško funkcijo. „Odstop predsednika je tembolj boleč, ker je prav Čadež vnesel v delo sindikata več življenja in mu prabil pomen, ki mu gre. Odstopil je v trenutku zagona, kar je v delo sindikata vnovič vneslo mlačnost. Tare nas nepovezanost med sindikalnimi organizacijami TOZD, samoupravnimi organi in vodstvom kolektiva. Kot trenutno kaže, je najdlje sindikalna organizacija naše TOZD v Celju, ki dobro dela in ima vso podporo občinske konference ter sindikata gradbenih delavcev. V Kopru je delo sindikata oživelo, soočilo se je s problemi, ki jih zdaj rešujemo. Če bomo delali tako naprej in probleme reševali sproti, se ne bomo znašli več v razmerah, kot je to primer v Kopru in še kje.“

„Nagrajevanje po akordih nima nobene zveze z dohodkovnim sistemom,“ nam je povedal Jože Vrabc, vršilec direktorja analitskega sektorja SGP „Primorje“ v Ajdovščini. „Ta sistem neizbežno sili v mezdne odnose. To je eden izmed glavnih problemov. Tako potem pri razporeditvi dohodka naletimo na primere, ko se zavedamo samo pravic, nočemo pa sprejeti dolžnosti in spoštovati dogovorov. O tem bi se morali več pogovarjati z delavci. Potrebno je več političnega dela z delavci. Če je delavec 12, 14 ur na gradbišču, zaposlujejo pa mnogo ljudi iz drugih republik, kjer imajo ti družine, so tako rekoč povsem odtegnjeni od političnega dela. Ugotavljam, da prenekateri samoupravnega akta, o katerem so sicer razpravljali in ga sami sprejeli – sploh ne poznajo. Poleg tega so zastrupljeni medsebojni odnosi na ravni delavec – poslovođa, poslovođa – uprava in tako naprej vse do centrale.“

Poglejte, koliko nestrpnosti je vnašala med zaposlene dosedanja stanovanjska politika. Letos smo prvič izdelali sistem točkovanja vsakega prošnika. Na ta način smo prišli do prioritete liste in prvič razdelili 7,5 milijona dinarjev. Kljub temu precej prošenj nismo mogli rešiti, kajti šele letos smo namenili pomembnejši del čistega dohodka za družbeni standard, prej pa smo skoraj v celoti vlagali v stroje. Čez noč se vsega ne da urediti...“

Kaj o vsem tem misli inž. Drago Jevnikar, vodja koprskih enot, žal, ne vemo, ker ni niti na zboru kolektiva pojasnjeval niti ni želel nam odgovoriti na izrečene očitke delavcev o dosedanjih politiki vodenja in samoupravljanja v tem kolektivu, ki je, kot je zdaj že marsikomu jasno, pripeljalo do neljubih zapletov. JANEZ SEVER

ZABETONIRANO

SAMO-UPRAVLJANJE

Kaj poka v SGP „Primorje“? Zakaj je odstopil predsednik sindikata v SGP „Primorje“ iz Ajdovščine? Ustavna načela še niso uveljavljena, če nekdanja delovišča samo preimenuješ v TOZD, pozabiš pa pri tem na človeške odnose, na pravico odločanja delavcev, na samoupravljanje

DEMONSTRATIVEN OSTOP PREDSEDNIKA SINDIKATA

Razpravljavci o problemih kolektiva SGP „Primorje“ iz Ajdovščine, kolektiv v 9 TOZD zaposluje kakih 1.700 ljudi, menijo, da gre v bistvu le za nekaj problemov, ki pa so med zaposlene vnesli nemir in nerazpoloženje. Negodovanje je nastalo zaradi tega, ker nekdanje vodstvo ni imelo mnogo poslušalca za kritične pripombe in predloge delavcev, zato so problemi dobili patino.

Da bi vodstvo kolektiva dokazalo, kako se drži zdrave in predlagane politične osnove, je hitelo, da bi se vsaj navzven nakazovala zdrava samoupravljalna zavest in miselnost, ter na hitro roko ustanovljalo TOZD, torej kar najširše samoupravljanje na osnovi ustavnih načel. Do TOZD so prišli na dokaj enostaven način: nekdanja večja gradbišča so preimenovali v TOZD, čeprav ta nimajo realnih možnosti, da bi bila in ostala temeljne organizacije.

„Mi še nimamo dolgo TOZD, zvečine pa le-te nimajo niti kadrovske niti drugih pogojev, da bi lahko dobro zaživele,“ pravi Marjan Cigoj, sekretar sveta ZK v SGP „Primorje“. „Vodilne strukture so izvedle premalo sprememb, ponekod niso izpustile iz rok vodenja, kaj šele, da bi ga v resnici prenesele na delavce. V kolektivu so se ohranjali mezdni odnosi. Pred leti je namreč obveljala težnja, da bi naj bila

Pero Puhalo: Dolgo smo opozarjali člane delavskega sveta, naj vodstvo opozore na napake...

gradbišča čim manj samostojna; vse se je centraliziralo, na tej osnovi se je vodila tudi kadrovska politika, kar se nam zdaj maščuje. V koprski enoti se je nabralo nekaj več problemov. Trenutno mi vse še ni povsem jasno, možno je, da so tam delavci bolj razgledani, bolj pogumni ali napeti. Šele pred nekaj tedni so v tamkajšnji enoti formirali osnovno organizacijo ZK, v njej ni niti enega člana iz vodstva. Zdaj postopno razčiščujemo zadeve in probleme, da bi tako prišli do jedra nesporazumov.“

Zanimiv in po svoje zelo zgovoren je primer Cirila Čadeža, predsednika sindikalne konference podjetja, ki je – odstopil od te, kot poudarja; odgovorne funkcije, ker je uvidel, da sindi-

Derviš Dedić: Naš delavec o vsem zve zadnji. Odrinjen je od oblikovanja gospodarske politike...

kat ne more svoje funkcije opravljati, če bodo še vedno sprejemali samoupravne akte, ne da bi o njih odločali delavci...

VIHAR V KOPRU

Kot kaže, je Ciril Čadež s svojim demonstrativnim odstopom opozoril vodstvo in družbenopolitične organizacije, da sindikat v SGP „Primorje“ Ajdovščina ne bo več samo spremljevalec dogodkov in nemi solidarizator nesamoupravnega odločanja o bistvenih akcijah, ki so za kolektiv življenjskega pomena.

Če pustimo ob strani vprašanje te, za naše samoupravljanje težko spre-

Razprava je bila burna, kritična, izrečene besede ostre, toda ne neutemeljene...

za probleme v koprski enoti izvedeli šele iz – časnikov...

Koprski enota sodi po svojem gospodarjenju med TOZD, ki niso nikoli doslej povzročale upravi glavobolov. Še več, zaradi uspehov je ta TOZD pomagala preostalemu kolektivu, predvsem tistim, ki

Mirko Šterman: Tare nas nepovezanost med sindikalnimi organizacijami, samoupravo in vodstvom...

so opletali na robu rentabilnosti ali pa so celo zdrsnili globlje.

„Toda naši uspehi bi lahko bili še večji, če bi imeli resnično samoupravljanje in če bi med nami vladali zdravi odnosi,“ je poudaril eden izmed desetih razpravljavcev na nedavnem zboru kolektiva v menzi samskega doma SGP „Primorje“ v Kopru.

„Gre predvsem za neizpodbitno dejstvo, da so nezdružni odnosi med delavci in predpostavljenimi, med predpostavljenimi in vodilnimi in med delavci in vodilnimi. Vzrok za to so odnosi teh ljudi, med njimi so tudi komunisti, ki si laste pravice, kot da bi bile TOZD njihova zasebna last.“

Ob prvem signalu o problemih v Kopru je kazalo, da gre v bistvu za neobveščeni tega 103-članskega kolektiva. Vsaj za del, ki sodi med neposredne proizvajalce, torej za večino kolektiva. Zdaj se da že z gotovostjo trditi, da so problemi kolektiva v Kopru enaki kot tisti, na katere je opozoril Ciril Čadež v svoji utemeljitvi odstopa. Torej slaba kadrovska politika, neupoštevanje pripomb delavcev ob sprejemanju samoupravnih aktov, premajhna skrb za delovnega človeka, enostransko vodenje stanovanjske politike in družbenega standarda zaposlenih, neobveščeni o najbistvenejših odločitvah, nesamoupravljalno določanje osebnih dohodkov, samovoljna posameznih vodilnih delavcev in premajhna disciplina zaposlenih.

ODPOKLIC DELAVSKE KONTROLE

Za ponazoritev navedimo del razprave z zadnjega zboru kolektiva v Kopru, ko so razpravljali o osebnih dohodkih in disciplini v kolektivu. Pri tem naj povemo, da kolektiv koprski enote rešuje probleme skupaj z

Jože Vrabc: Nagrajevanje po akordih nima zveze z dohodkovnim sistemom, peha nas v mezdne odnose...

delavci, danes nismo več nerazgledani, kot morda kdo misli. Pogovarjamo se z drugimi delavci, k nam prihajajo tovariši, ki so bili v drugih delovnih organizacijah ali v zamejstvu in tako izmenjujemo izkušnje,“ pripoveduje Pero Puhalo, predsednik sindikalne organizacije koprskih enot.

„Danes nam ni vseeno, kako gospodarimo. Podpiramo stabilizacijske napore, ker se zavedamo, kolikšna bo cena slabe politike v preteklosti, ki jo bomo morali plačati verjetno že prihodnje leto. Vemo, koliko žuljev so veljali stroji, najmodernejša oprema za gradnjo cest, ki bo verjetno nekaj let stala, ker ni denarja za gradnjo avtocest. Za te stroje smo že veliko žrtvovali in še bomo. Kupili smo jih tudi na račun našega standarda, slabe prehrane na gradbiščih, manjših osebnih dohodkov, na račun tega, da nismo gradili stanovanj. Toda danes, ko dobro gospodarimo, ko smo že dokazali, da smo predani in sposobni samoupravljalci, vodilni ne smejo več gledati v nas samo zabite zidarje ali tesarje, kot so to počenjali še do včeraj. Tu je tista napaka, na katero smo tako dolgo opozarjali. Zato so tovariši postali nejevoljni. Meni je jasno, da osebnih dohodkov ne smemo zviševati mimo sporazuma, ki smo ga tudi mi podpisali. Ni mi jasno, zakaj osebne dohodke še vedno obravnavajo po ključu, ki smo ga sprejeli v začetku minulega leta, zakaj tovariši v Postojni, kjer so se šele letos izkopal iz težav, dobivajo enake ali večje osebne dohodke kot mi, ki že leta dobro gospodarimo. Naš sindikat se ne bo strinjal z obračuni na lepe oči, z ugotavljanjem presežkov na pamet, kot to zdaj nekateri delajo. Prav tako se bomo borili za boljše delovne razmere, za resničen vpliv delavcev pri oblikovanju in sprejemanju samoupravnih aktov,“ zatrjuje Pero Puhalo, predsednik sindikata v koprski TOZD.

NEPOVEZANOST MED TOZD

„Največ problemov nastaja zaradi neobveščeni,“ meni Derviš Dedić, sekretar osnovne organizacije ZK koprskih enot. „Naš delavec o vsem

TO NI OTROŠKI DODATEK

● Število štipendistov iz združenih sredstev se je letos tako rekoč podvojilo ● Po nepopolni evidenci imamo že okoli 17.000 štipendistov ● Med 1 in 3 se suče odstotek zaposlenih, ki še vedno niso podpisali samoupravnega sporazuma o štipendiranju ● Sporazuma še vedno niso podpisali zaposleni v železniškem gospodarstvu ● Štipendiranje iz združenih sredstev ni le socialna pravica ● Razkorak med študijskimi željami mladine in kadrovskimi potrebami družbe se nevarno povečuje ● Družbeni dogovor in samoupravne sporazume o štipendiranju kaže izpopolniti, če hočemo odpraviti nekatere nesmisle ●

Če smo spomladi imeli s štipendiranjem učencev in študentov iz združenih sredstev težave, ker so temeljne in druge organizacije združenega dela vse prepočasni pristopale k podpisovanju sporazuma o štipendiranju in ker tudi ni bilo dovolj samoupravne discipline pri tistih, ki so že bile podpisnice sporazuma — niso pa izpolnjevale svojih obveznosti — potem lahko rečemo zdaj, v septembru, da smo te težave s širokim in učinkovitim sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij dokaj uspešno odpravili. To prvo obdobje uveljavljanja družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o štipendiranju pa še ni v celoti zaključeno. Še vedno je namreč spisek organizacij združenega dela, ki niso pristopile k sporazumu. Nekatere teh se sklicujejo na to, da k podpisu sporazuma pač niso bile povabljene, razloge drugih pa bo tudi potrebno temeljito proučiti. Po zbranih podatkih SDK še ni pristopilo k sporazumu ca. 1 % zaposlenih v Sloveniji, če k temu ne prištejemo celotnega železniškega gospodarstva, ki še ni podpisalo sporazuma (problem, ki se ga bo moral nemudoma lotiti tudi sindikat!). Ti odstotki pa so po občinah seveda različni, tako v Mariboru na primer ni podpisalo sporazuma še 3 % zaposlenih.

RAČUNALI SMO NA 10.000 — IMAMO ŽE 17.000 ŠTIPENDISTOV!

Meseca junija je skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju na ravni republike sklenila, naj bi do septembra zbrali podatke, ki bi omogočili natančen vpogled v celotno problematiko štipendiranja iz združenih sredstev. Ker devet občin, Dravograd, Grosuplje, Jesenice, Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Siška, Nova Gorica, Slovenj Gradec, Vrhnika in Lenart, tje svoje obveznosti ni izpolnilo, je vpogled v stanje štipendiranja za prvih osem mesecev seveda nepopoln. Ker so podatki nepopolni, tudi jaz ne bi uporabljala števil, navedla bi le ugotovitve o gibanjih, ki omogočajo ocene.

Dosedanji prikaz finančne realizacije je sorazmerno ugoden. Štipendije je dobilo ca. 17.000 učencev in študentov (računali smo letos na 10.000 štipendistov!) in to število bo do konca leta še naraslo, tako da lahko govorimo o podvojenem številu štipendistov. Sredstev za solidarnostno prelivanje iz prvih osem mesecev je še nekaj v rezervi. Po doslej zbranih podatkih, se je v sedmih mesecih na štipendijskih skladih zbralo iz združenih sredstev 17 milijonov viška, do konca leta naj bi v celoti zbrali 160 milijonov dinarjev. Koristno bi bilo, če bi Zveza socialistične mladine in sindikati, ki so si doslej prizadevali za razreševanje štipendijskih problemov, zdaj proučili materialna gibanja, zaradi katerih nastajajo ponekod v štipendijskih skladih nepredvideni viški.

Finančna slika je torej ugodna kljub temu, da nekatere delovne organizacije ne odvajajo svojega prispevka, ker so pač v položaju, ko morajo celo za osebne dohodke najemati premostitvene kredite (na primer Brest Cerknica).

Problemi štipendiranja iz združenih sredstev, o katerih teče beseda danes, torej niso več finančni problemi, so povsem drugačne narave. Dobro zamišljen sistem štipendiranja je pokazal nekatere vrzeli, zaradi katerih se v praksi dogajajo nesmisli, te pa bi morali začeti hitro in zelo odločno odpravljati. O teh nesmislih so razpravljali pred dnevi člani izvršnega odbora skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju na ravni republike. Sklenili so, da bodo na določene probleme takoj opozorili občinske komisije, seveda pa bodo vsa svoja stališča v zvezi s temi problemi posredovali še ta mesec v presojo in verifikacijo skupni komisiji v republiko.

ALI SO RES PRAVICE DO ŠTIPENDIJE PREŠIROKE?

Če bi problemom, ki so se zdaj začeli kazati, hoteli poiskati neki skupen imenovalec, bi lahko rekli takole: Zdj gre za vprašanje, kako gospodarimo z združenimi sredstvi za štipendije kot samoupravljajci.

Vsekakor je bil pri uveljavljanju nove štipendijske politike doslej vse preveč v ospredju zgolj socialni kriterij, ne pa tudi učni uspeh upravičencev do štipendije, njihova sposobnost za študij, prav tako pa tudi ne družbeni kadrovski interes. Neštetokrat je bila zato izrečena misel, da štipendija iz združenih sredstev ni otroški dodatek, in tudi ni zgolj instrument socialne politike. Štipendija iz združenih sredstev mora biti tudi instrument selekcije, da bomo šolanje ob enakih možnostih omogočili sposobnim, in ne nazadnje, moramo tudi s štipendijami iz združenih sredstev (ne le z njimi in ne le s štipendijami!) zagotavljati družbeni kadrovski interes.

Vse te tri kriterije je treba v praksi začeti uveljavljati, in če bo potrebno, jih dodatno opredeliti tudi v družbenem dogovoru in v samoupravnem sporazumu o štipendiranju. Če namreč v prihodnje

pri dajanju štipendij iz združenih sredstev ne bi upoštevali, da naj študirajo sposobni, bi se nam lahko zgodilo, da bi čez nekaj let ugotavljali, da imamo po številu sicer dovolj strokovnjakov, ne pa dovolj kvalitetnih strokovnjakov. A drugo, na kar opozarjajo, je to, da se mladina danes nerada odloča za študij smeri deficitarnih poklicev. V dosedanjem uresničevanju štipendijske politike iz združenih sredstev vsekakor nismo dovolj poskrbeli za pravišnje usmerjanje mladine, pustili smo štipendistom široko odprta vrata (ob ne dovolj smotrno organizirani šolski mreži!), vsekakor preširoko, saj ne uveljavljamo prednostnih smeri študija in ne izločamo pri delitvi štipendij danes že suficitarnih poklicnih smeri. Zato so skladi iz združenih sredstev za štipendije postali v nekem smislu konkurenca, a slaba konkurenca gospodarstvu, ki pa je zainteresirano prav za določene kadre. Možnost pridobitve štipendije iz združenih sredstev lahko koristijo upravičenci neomejeno, to pa mladino še bolj odvajajo od tega, da bi se odzivala na razpise kadrovskih štipendij, ki pa so seveda usklajeni s kadrovskimi potrebami delovnih organizacij.

Skratka, neracionalno je za družbo štipendirati vsakogar, ne glede na njegov učni uspeh! In neracionalno je štipendirati študij mladine za suficitarne poklice, saj bomo jutri s to isto mladino imeli nemara drugačne, težke probleme: zaposlitvene!

MORALI BOMO Povedati, KATERIH KADROV IMAMO PREVEČ IN KATERI NAM PRIMANJKUJEJO

Seveda se takoj zatem postavlja tudi vprašanje, doklej bi imeli dovolj združenih sredstev za štipendije, če bomo kar dopustili, da se nam bo njihovo število tako večalo. Že letos se je njihovo število podvojilo. Splošno mnenje je, da so pravice upravičencev do teh štipendij preširoke: selekcije, glede na sposobnost učenca ali študenta za študij, ali za smer študija, sploh ne delamo. Vsaj polovica letošnjih štipendistov bi morala preiti na kadrovske štipendije. Seveda pa za kadrovske štipendije, nemara prav zaradi „preširokih“ pravic do štipendije iz združenih sredstev, med mladino ni interesa. Dogaja se celo, da se mlad človek obrne na sklad z željo, da bi sklad povrnil podjetju njegovo dosedanje kadrovsko štipendijo in prevzel njegovo štipendiranje, ker ga pač štipendija iz sklada združenih sredstev v ničemer ne zavezuje. Zaradi takih in podobnih pritiskov so se letos pri nekaterih občinskih skladih združenih sredstev za štipendije predvideni suficiti (za solidarnostno prelivanje!) spremenili v deficite (obala, notranjske občine). Hkrati pa delovne organizacije na svoje razpise dobe komaj polovico kandidatov za kadrovske štipendije (Iskra, Litostroj, ŽG, Gorenje). Opozarjajo tudi na številne primere, ko mladina s prehodom na višjo stopnjo izobraževanja zamenja prvotno strokovno smer študija, kar največkrat seveda zopet ni smotrno, družbeno racionalno. Zopet drugje se dogaja, da bi želel občinski sklad odstopiti podjetjem ali samoupravnim interesnim skupnostim nekaj štipendistov (na obali so jih letos hoteli odstopiti 80). Ti pa jih ne morejo sprejeti, ker imajo bodisi svojih štipendistov že dovolj bodisi niso zainteresirani za nove štipendiste, ker le-ti želijo študirati za poklice, za katere pa podjetje ni zainteresirano.

V Mariborski tekstilni tovarni so, na primer, letos razpisali 95 štipendij za študij v tekstilni stroki, na srednjih in višjih stopnjah, pa so dobili samo 7 prijav za srednjo in 1 za višjo stopnjo. Seveda za štipendiranje številnih ekonomistov in pravnikov niso zainteresirani, logično, če so tako rekoč življenjsko zainteresirani ta čas predvsem za tekstilce. Na obali, pravijo, je elektrotehnikov mnogo preveč, v Iskri pa preusmerjajo v ta poklic celo fante iz drugih poklicnih šol. In tako dalje. Skratka, nevarno se povečuje razkorak med usmerjenostjo mladine za študij in družbenimi kadrovskimi potrebami. Na boljšem so zato le v tistih občinah, kjer so v samoupravni sporazum in v razpise štipendij iz združenih sredstev zapisali, katere študijske smeri imajo prednost, katere smeri pa so na njihovem območju suficitarne in jih zato zaenkrat ne bodo štipendirali. No, zgoraj opisana težava MTT je nemara letos toliko večja prav zato, ker tudi mariborski sporazum o štipendiranju in razpisi štipendij iz združenih sredstev ni navedel prioritarnih študijskih smeri ali začasno izključenih, suficitarnih smeri študija.

Iz posameznih občin prihajajo tudi signali, da se znižuje tudi kvaliteta štipendistov. Zato je zelo umesten predlog, ki smo ga slišali: šole, ki so dobile nove štipendiste iz združenih sredstev, naj bi ocenile in povedale, kakšen kader so dobile. Kajti osip med študijem, ki bi nastal zaradi nesposobnosti za študij, je za družbo precejšnje zapravljane. Enake možnosti za študij (kar naj bi pomenila štipendija iz združenih sredstev) verjetno nikoli niso bile zamišljene tako, da bi potemtakem lahko šel na univerzo tudi tisti, ki se je komaj zrinil skozi srednjo šolo. Iz delovnih organizacij prihaja opozorilo: štipendije iz združenih sredstev nam nikakor ne smejo razvednotiti naporov, da si zagotovimo potreben kader, prav tako pa tudi ne smejo znižati intelektualne ravni štipendistov.

IMAMO TRI LETA STARE PODATKE O KADROVSKIH ŠTIPENDIJAH!

No, celotna problematika usmerjanja štipendistov se seveda povezuje z vprašanjem, kakšna je strokovna služba, ki se ukvarja s štipendiranjem. Splošna ugotovitev je, da smo v tem pogledu slabo organizirani. Za 24 občin so prevzeli operativno delo skladov za štipendiranje komunalni zavodi za zaposlovanje, in v teh primerih je tudi evidenca še najboljša, da o popolnosti evidence danes raje ne govorimo. V treh občinah so prevzela odgovornost za štipendiranje izobraževalne skupnosti, v vseh ostalih občinah pa so za ta opravila zadolžili delavce občinske uprave. V teh primerih pa delo in evidenca tudi najbolj trpita, saj se v občinskih upravah delavci nepristano menjavajo (to menda edino ne velja za Sežano), tako da vsak začenja delati vse znova. Tako delati seveda ni mogoče, ni mogoče ustvarjati tekoče mesečne evidence, popolne evidence, ki bi omogočala v republiko računalniško obdelavo podatkov, potrebnih zaradi usmerjanja štipendiranja. Prevladuje mnenje, naj bi strokovno delo v zvezi s štipendiranjem enotno prevzeli zavodi za zaposlovanje: prvič zato, ker nekaj delavcev teh zavodov lahko opravi tozadevno delo za več občin, kar je seveda ceneje; drugič, že dosedanje izkušnje so pokazale, da je evidenca pri zavodih za zaposlovanje še najbolj popolna in da je prav tu pravo mesto, kjer naj se štipendijska politika povezuje tudi z načrtovanjem kadrovskih potreb v delovnih organizacijah in v širšem družbenem okolju. Zavodi za zaposlovanje bi lahko bili tudi uspešnejši pri preusmerjanju štipendistov iz združenih sredstev na kadrovske štipendije. Zasedovali bi razpis kadrovskih štipendij in zbrali podatke za enoten republiški zbiralnik o kadrovskih štipendijah. Prav neverjetno se namreč sliši, da razpolaga Zavod za statistiko SR Slovenije ta čas z „najnovejšimi“ podatki o kadrovskih štipendijah, ki so

TUDI V SINDIKATIH

Informacijo o izvajanju štipendijske politike je obravnavalo na svoji zadnji seji tudi predsedstvo RS Zveze sindikatov Slovenije. Ugodno so ocenili potek samoupravnega sporazumevanja in prizadevanja sindikata ob tem. Zatem so obravnavali nekatere probleme, ki se pojavljajo ob izvajanju dogovorjene štipendijske politike (o istih problemih obširno pišemo v našem prispevku „To ni otroški dodatek!“). Zahtevali so, da se ti problemi temeljito analizirajo in da je rezultate štipendiranja potrebno stalno spremljati.

Sindikati pa bodo še v letošnjem letu tudi spodbudili komisije podpisnic samoupravnega sporazumevanja v občinah, da dosledno poskrbe za izvajanje dogovorjene štipendijske politike, pri čemer morajo upoštevati materialno stanje upravičenca štipendije, učni uspeh, kadrovske potrebe, zagotoviti pa morajo tudi javnost dela štipendijskih skladov. Tudi sindikati se bodo zavzeli za enotno strokovno službo štipendiranja pri zavodih za zaposlovanje. V TOZD pa se bodo sindikati zavzemali za izvajanje določil sporazuma o štipendiranju v občini, za ureditev tozadevnih internih aktov, za javnost podatkov o kadrovskih štipendijah in za vsakoletno in srednjeročno načrtovanje kadrovskih potreb.

stari tri leta (iz leta 1972!). Kako usmerjati štipendiste, kako kaj spremeniti v kadrovski strukturi zaposlenih — to je seveda vprašanje brez odgovora, če bomo za našo praktično akcijo imeli na razpolago tri in več let stare podatke. Zato bodo predlagali izvršnemu svetu SR Slovenije, da priporoči občinam, naj bi se strokovne službe za štipendiranje enotno organizirale pri zavodih za zaposlovanje, tudi v republiko.

S tem v zvezi je že znano stališče izvršilnega odbora republiške skupnosti za zaposlovanje: soglašajo s tem, da bi skrb za štipendiranje prevzeli enotno vsi zavodi za zaposlovanje, tudi v republiko, za kar bi bile potrebne sicer določene kadrovske okrepitve, seveda pa bi morali — če se bomo že letos za to odločili — v programih zavodov za prihodnje leto predvideti tudi za te nove naloge potrebna sredstva. Ta dodatni denar bi bil vsekakor smotrno naložen, zlasti če upoštevamo, da zavodi ne bi opravljali le tehnično-finančnih poslov okrog štipendiranja, temveč tudi vsebinske naloge v zvezi z usmerjanjem štipendistov in povezovanjem štipendijske in kadrovske politike.

ŠTIPENDIJE UČENCEM V GOSPODARSTVU NISO NIKAKRŠNA „REZERVA“!

Vse kaže tudi, da bo vendarle potrebno še dopolniti družbeni dogovor in samoupravne sporazume o štipendiranju, saj tudi delovne organizacije opozarjajo na opisane nesmisle sedanje štipendijske politike, na določeno nesmotrnost pri trošenju združenih štipendijskih sredstev. Preveriti bo treba trditve, da ponekod učencem v gospodarstvu štipendije izplačujejo skozi vse leto, ne le za štiri mesece teoretičnega pouka, in da torej neupravičeno trošijo združena štipendijska sredstva. Drugi zopet vidijo možnost „prihranka“ v tem (običajno prihaja ta glas izven gospodarstva!), da bi „priškrtnili“ štipendije prav učencem v gospodarstvu. To seveda nikakor ne bi smeli dopustiti, ožiti pravice do štipendije prav učencem v gospodarstvu, ki so najbolj usmerjena populacija, največkrat socialno najbolj ogrožena, pa tudi nagrade za delo pri praktičnem izobraževanju ne bi smeli zamenjavati s štipendijo, ki jo dobe za stroške šolanja. Res pa je, da bo tozadevna določila iz sindikalne liste in iz samoupravnih sporazumov o štipendiranju, potrebno uskladiti z Zakonom o poklicnem izobraževanju.

Štipendijska politika, kakršno smo zasnovali lani, kaže torej, po obsegu štipendiranja in obsegu zbranih sredstev, lepe rezultate. Vsekakor pa še marsikaj ostane za preveriti in spremeniti, da bi s štipendijsko politiko zadostili ne le solidarnosti, pač pa tudi načelu, naj ob enakih možnostih študirajo tisti, ki so za to sposobni, in drugič, štipendijska politika ne more delovati mimo resničnih in žgočih kadrovskih potreb gospodarstva in družbe kot celote.

SONJA GAŠPERŠIČ

IZ SKLEPA POSVETA PREDSEDNIKOV OBČINSKIH IN MEDOBČINSKIH SVETOV ZSS

BREZ »ROŽIC«**Vso pozornost je treba posvetiti delovanju članstva in poskrbeti, da bodo nosilci stabilizacijske akcije delavci**

Po razpravi na posvetu predsednikov občinskih in medobčinskih svetov ZSS o stabilizaciji so med drugim tudi sprejeli naslednje sklepe:

— Se naprej je treba najaktivneje sodelovati v koordinacijskih odborih pri SZDL za spremljanje stabilizacijske akcije. Vsaka organizacija naj prevzame svoje naloge ter hkrati tudi odgovornost za njihovo uresničitev. Zato morajo tudi sindikati na vseh ravneh opraviti analize, ugotoviti svoj delež v akciji ter kritično spregovoriti o vseh dobrih in slabih straneh svojega dosedanjega dela. Analize morajo biti kontinuirane in čedalje bolj poglobljene.

Vso pozornost je treba posvetiti delovanju sindikalnih skupin in osnovnih organizacij, torej delu vsega članstva ter poskrbeti, da bodo nosilci akcije delavci. V vsaki TOZD je treba ugotoviti resnične razmere in stanje ter oceniti s stališča odnosov med TOZD in samoupravnimi skupinami, s katerimi TOZD svobodno menjujejo delo ter s krajevnimi skupnostmi. Na tem mora sloneti sleherni stabilizacijski program, ki mora vsebovati vse elemente gospodarjenja, torej program, ki bo konkreten in tudi ovrednoten.

— Občinski sindikalni svet in sindikati v občini morajo imeti stalne stike z osnovnimi organizacijami sindikata. Ne gre samo za stike predsednikov, ampak za stike občinskih vodstev z osnovnimi organizacijami in sindikalnimi skupinami. Ta povezava je nujna, da bi lahko pomagali predsednikom osnovnih sindikalnih organizacij, kako organizacijsko in vsebinsko pripravljati in izvajati sestanke osnovnih organizacij in sindikalnih skupin in kako spodbujati delavce za razpravo. Za to nalogo se morajo občinski sindikalni sveti skupaj z odbori sindikatov ustrezno organizirati. Naloge je treba porazdeliti med širši sindikalni aktiv, katerega člani morajo biti usposobljeni za inštruktažno delo v osnovnih ostanizacijah in za prenašanje sklepov v prakso. Občinski sindikalni sveti morajo skupaj s sindikati spoznati stvarne razmere v vsaki TOZD, kako dela, ob tem pa analizirati delo vsake osnovne organizacije sindikata ter takoj ukrepati.

— Potrebno je vztrajati, da se v stabilizacijsko akcijo vključijo vsaka temeljna organizacija združenega dela, tako iz gospodarstva kot iz negotdarstva. Zamudnikom je treba postaviti rok, do kdaj morajo ujeti korak z večino.

KAJ MORAMO NAREDITI OB PROGRAMIH SIS

BO DEMOKRATIČEN POSTOPEK**Iz razprave Tilke Blaha, sekretarke sektorja RS ZSS za izobraževanje, znanost in kulturo, na posvetu sekretarjev občinskih svetov ZSS ● Sindikati morajo zagotoviti demokratičnost, postopno in neposredno odločanje delavcev pri delitvi dohodka**

Od 1. do 13. oktobra so bili regijski posveti z vsemi predsedniki samoupravnih interesnih skupnosti, izvršnimi sveti in koordinacijskimi odbori podpisnikov družbenih dogovorov v občinah, prisostvovali pa so — žal ne povsod — tudi predstavniki sindikatov in Socialistične zveze. Ti posveti so pokazali v letošnjem letu vendarle bistvenejši korak naprej, kar zadeva priprave ob pravem času za dogovarjanje v letu 1976, zlasti še, ker hkrati potekajo tudi priprave na sklepanje dogovorov o srednjeročnem načrtu za obdobje 1975—1980.

Po prvih analizah lahko ugotovimo, da je v tej fazi potrebna večja aktivnost sindikatov v pripravah za dogovarjanje v letu 1976.

Gre za to, da sindikati zagotovimo demokratičnost postopka in neposredno odločanje delavcev pri ustvarjanju in delitvi celotnega dohodka. In drugo, da se letošnje dogovarjanje o skupni porabi neposredno vključijo v naša stabilizacijska prizadevanja, da ob letošnjem dogovarjanju za skupno porabo v naslednjem letu celovito ocenimo, kako smo letos uresničevali z resolucijo zahtevane naloge. V celoti — tako glede gospodarjenja, pridobivanja dohodka kot tudi glede delitve in porabe dohodka v posameznih družbenih dejavnostih.

Opozorila bi zlasti na to, da bomo morali v delovnih organizacijah, ko bomo pripravljali o prvih osnutkih programov, zelo kritično oceniti gospodarjenje oziroma uresničevanje resolucije v tistih delih, ki neposredno vplivajo na skupno in splošno porabo: zaposlovanje, produktivnost Jela itd., hkrati pa zelo kritično in temeljito oceniti, kaj so družbene dejavnosti prispevale k stabilizacijskim programom, k povečanju produktivnosti dela, zmanjševanju stroškov — oziroma vse tisto, kar je praznopravni osnovni problem naše stabilizacijske politike.

Za ponazoritev samo naslednji podatke, ki nam tudi kaže, v katero smer je predvsem treba usmeriti našo dejavnost. V letu 1973 smo za 100 dinarjev družbenega produkta porabili 52 dinarjev, v letu 1974 pa za sto dinarjev družbenega produkta 58 dinarjev. Se pravi, da nam je za vso porabo — osebno, splošno in skupno ter razširjeno reprodukcijo ostalo 42 dinarjev. In tu je problem, ki mi mislim, da ga je treba ob dogovarjanju za naslednje leto v skladu z vsemi našimi stabilizacijskimi napori v celoti oceniti in potem na njem graditi naprej.

KAJ SO POKAZALI REGIJSKI POSVETI?

Kakšne razmere so pokazali regijski posveti? Kaže, da so programi samoupravnih interesnih skupnosti pripravljani skorajda v vseh občinah, v vseh samoupravnih interesnih skupnostih, vendar da so ostali ti programi bolj v posameznih samoupravnih interesnih skupnostih, da še ni prišlo do usklajevanja, do konfrontacije teh programov med skupnostmi na ravni občin, prav tako tudi ne s skupnostmi na različnih ravneh, v regiji in pa v republiki. In da so ti programi, tako kot se nam dogaja vsako leto, bolj spisek potreb, želja, da pa niso niti grobo ovrednoteni. Ker moramo letos do 28. februarja — takšen je rok po tem skupnem dogovoru — pripeljati do dogovarjanje v okviru samoupravnih interesnih skupnosti do dokončnega sprejema programov in finančnih načrtov, potem seveda moramo v tem času opraviti še veliko nalog, in pa seveda tudi usklajevalnih postopkov, ki so potrebni, da lahko potem pridemo do končnega družbenega dogo-

vora, ki ga bodo podpisovali delavci v temeljnih organizacijah združenega dela.

KONKRETNE NALOGE SINDIKATOV

To so zdaj neposredne konkretne naloge, kjer bi se morali sindikati angažirati. Najprej, mislim, bi se morali sindikati takoj, kolikor niso bili doslej aktivni, v koordinacijskih odborih neposredno angažirati. Koordinacijski odbori ne določajo in odločajo o politiki, to moram poudariti, vendar pa so organi, ki usklajujejo dogovarjanje oziroma prispevajo k temu, da je postopek pripravljen, da poteka v skladu z družbeno dogovorjenimi postopki in seveda, da tudi usklajujejo različne predloge, različne interese — v celovit skupen program.

Strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti in izvršnih svetov bi morale opraviti čimprej tiste potrebne naloge, ki so pogoj, da lahko pridemo do skupnega celovitega programa družbenih dejavnosti za leto 1976, s katerim bomo šli pred združeno delo.

NE SPISEK ŽELJA!

To pomeni, da je treba sedanje parcialne predloge programov samoupravnih interesnih skupnosti oblikovati kot celovit predlog potreb družbenih dejavnosti, za katere predlagamo združenemu delu, da bi za leto 1976 združevalo sredstva v okviru samoupravnih interesnih skupnosti. Programi pa morajo obsegati ne samo spisek želja in potreb, ampak predvsem oceno poročila o tem, kako uresničujemo letošnje programe, kakšni so problemi in kateri so tisti prioritarni problemi oziroma naloge, ki jih moramo opraviti v naslednjem letu s stališča stabilizacije gospodarstva in prispevke družbenih dejavnosti k stabilizaciji.

Posebej je treba v teh programih tudi opredeliti naložbe, načrtovane za naslednje leto, jih prikazati kot prioritete pa tudi z inčicami.

Letos predvidevamo, da ne bi imeli več tako imenovanih bilančnih in izvenbilančnih postavk v skupni porabi, ampak bi morali v okvir skupne porabe, v enoten družbeni dogovor zajeti celotno porabo za te tako imenovane družbene dejavnosti. Tako oblikovani programi pa morajo glede denarja biti v okviru, ki ga predvideva letošnja resolucija. Ne smemo živeti v iluzijah, da bomo prihodnje leto lahko presegli skupno porabo, ki je bila dovoljena letos.

ZAHTEVAMO RAZUMLJIVE PROGRAME

Tako oblikovane programe je potem seveda treba na lokalno dogovorjeni možni način publicirati. Sindikati moramo vztrajati, da bodo programi jasno oblikovani, razumljivi, da bodo lahko o njih v delovnih organizacijah razpravljali in odločali. Na osnovi tako objavljenega gradiva, ki naj bi bil dostopen slehernemu delavcu, je potem treba v prvi, predhodni fazi organizirati razprave v TOZD.

Po načrtih, ki jih ima republiški koordinacijski odbor, naj bi te razprave zaključili do 15. oktobra. Opozorjam, da se je treba v občini čimprej zelo konkretno in točno dogovoriti, do kdaj bodo samoupravne interesne skupnosti in koordinacijski odbori končali strokovno pripravo predlogov za programe, da bo lahko o njih razpravljalo združeno delo. V sindikatih ne smemo privoliti, da bi šli razpravljati nepripravljene s parcialnimi, nedodelanimi in neutemeljenimi predlogi, ker bi bile potem takšne razprave formalne in bi nam napravile več politične škode kot koristi.

V AKCIJI SE POVSD ŠE NI UVELJAVIL DELEGATSKI ODNOS

IMAJO DELAVCI RES DOVOLJ BESEDE PRI STABILIZACIJI?**S posveta sekretarjev občinskih svetov ZSS ● Kdo nosi breme stabilizacije? ● So sindikati dobro organizirani za opravljanje čedalje težjih nalog? ● Zakaj ponekod »pozabijo« na uresničitev sklepov? ● »Zatika« se vedno pri istih**

Sklepi predsednikov občinskih in medobčinskih svetov ZSS, katerih povzetek objavljamo na tej strani v okviru, bodo še precej časa aktualni. Zlasti še, če razmišljamo o rezultatih vprašalnika, ki so ga predsedniki izpolnili na minulem posvetovanju. Tako je RS ZSS zbral nekatere podatke iz 51 občin.

Na splošno se ne moremo izogniti ugotovitvi o veliki aktivnosti in prizadevnosti večine občinskih sindikalnih vodstev, za kar zaslužijo vse priznanje. Zlasti še — kot vse kaže — ker je stabilizacijska akcija slonela bolj ali manj na političnih aktivnih v občinah, ki so že tako vpreženi v vso politično bitko. Prav tako podatki kažejo, da je akcija v veliki večini občin potekala usklajeno v okviru SZDL.

PREOZEK KROG SINDIKALNIH AKTIVISTOV

Toda: v akcijo je vključen preozek krog sindikalnih aktivistov. Podatki namreč kažejo, da se je komaj v vsaki tretji občini na stabilizacijsko akcijo pripravljali celoten občinski svet ZSS, drugod pa so se za akcijo sindikatov dogovorila samo predsedstva ali pa predsedstva v razširjenem sestavu. Ob tem velja pri pomniti, da so se občinski odbori sindikatov vključili v akcijo komaj v vsaki tretji občini.

Na vprašanje, kakšen je stik občinskih organizacij z osnovnimi organizacijami sindikata, so ugotovili spodbuden podatek, da so sestanke s predsedniki osnovnih organizacij opravili vsi občinski sindikalni sveti. Obisk je bil dober, čeprav je bil čas dopustov.

ZAČETEK DOBER TODA ..

Do tod je šlo vse v redu, takoj zatem pa so se pokazale tradicionalne slabosti sindikata. Pri najtežjem delu, to je v bazi, so ostajala politična vodstva preveč sama in preveč prepuščena svoji večji ali manjši izkušnosti, znanju in pripravljenosti, kajti le v 18 občinah so se občinski sindikalni sveti tako organizirali, da so lahko neposredno pomagali osnovnim organizacijam, v 23 občinah so lahko pomagali le „pretežnemu delu“ osnovnih organizacij, v tretjini slovenskih občin pa so to nalogo opravili preveč površno.

Zanimivi so tudi odgovori na vprašanje, kakšne stike so imela občinska vodstva z osnovnimi organizacijami sindikata oziroma kakšne stike je imel predsednik.

Ob tem so zabeležili samo 12 primerov, ko so bili na obisku vsi člani občinskih vodstev, v 28 primerih je bila na obisku „večina“, v 8 primerih pa „del“ občinskega vodstva.

Angažiranost predsednikov pa je bila zelo različna. Nekateri so uspeli obiskati dve osnovni organizaciji, nekateri pa 24.

KAJ VEDO DELAVCI O AKCIJI?

Ko so na posvetu sekretarjev občinskih svetov ZS analizirali odgovore v vprašalniku, so razpravljali tudi o tem, kakšen pregled ima občinska organizacija sindikata o poteku akcije v osnovnih organizacijah, koliko stabilizacijskih programov je rarejenih in kakšni so. Po odgovorih bi lahko sklepali, da ima slaba polovica delovnih organizacij dobre stabilizacijske programe, da se je uveljavilo mnenje, da ne gre za politično kampanjo, temveč za trajnejšo akcijo. Kako ta akcija poteka, pa so občinska vodstva v avgustu že drugič preverjala, ponekod pa celo večkrat.

Največ pozornosti pa so posvetili analizi odgovorov na vprašanje, kako so delavci seznanjeni z akcijo in kako so sodelovali pri snovanju stabilizacijskih programov. 33 predsednikov občinskih sindikalnih svetov meni, da gre v večini primerov za dobre stabilizacijske programe, prav tako pa tudi, da so ti programi rezultat sodelovanja delavcev.

UGODNA OCENA POD MIKROSKOPOM

Ko je Ivanka Vrhovčak, generalna sekretarka RS ZSS, komentirala odgovore predsednikov občinskih sindikalnih svetov, je poudarila, da so dvomi v njihovo mnenje. Vprašala pa je, kakšno sliko bi dobili, če bi

sodelovanje delavcev pri stabilizacijskih programih proučili bolj kritično. Takrat pa najbrž slika ne bi bila tako ugodna. Zakaj dejstvo je, je dejala, da še nismo premaknili vseh vzvodov, da bi se delavci aktivno vključili v akcijo, aktivno in zavestno sprejeli programe ter seveda tudi prevzeli odgovornost za njihovo izvedbo. To je pomembno poudariti, ko govorimo o nujnosti sodelovanja delavcev v tej akciji, saj imamo pogosto v mislih samo prvi del njihove ustave pravice, pozabljamo pa na drugi del, to je na odgovornost, ki jo seveda morajo prevzeti pri uresničevanju ustave in stabilizacijskih prizadevanj. In če hočemo, da bodo delavci prevzeli to odgovornost, potem ni dovolj, da so samo pasivno seznanjeni o tem, za kar naj bi odgovarjali, ampak je treba narediti vse, da bodo pri snovanju stabilizacijskih programov tudi aktivneje sodelovali.

„Ko sem rekla, da še nismo aktivirali vseh vzvodov, sem imela v mi-

slih predvsem najpomembnejšega — delegatski odnos. Moram namreč reči, da je doslej akcija za stabilizacijo preveč slonela na političnih strukturah, na samoupravnih organih, in na dobrih delu strokovnih delavcev ter vodstev TOZD oziroma OZD. Ni pa bila to akcija, v kateri bi se uveljavil normalen delegatski odnos, kjer bi delegati v svoji bazi spodbudili široko aktivnost in potem mnenja svoje baze posredovali dalje ter se za nje zavzemali. Tej hudi napaki v dosedanjih stabilizacijskih akcijah se je treba v bodoče izogniti.“

BOJ ZA SAMOUPRAVLJANJE PONEKOD V SENCI?

Na minulem posvetu predsednikov občinskih sindikalnih svetov so razdelili še en vprašalnik, v katerem so prosili vse navzoče, naj povedo, kako poteka druga akcija sindikatov — za uveljavljanje ustavne vsebine, kar zadeva samoupravljanje v TOTD in integracijske procese v OZD. Ugotovitve slonijo na slabi polovici odgovorov, ker še niso vsi odgovorili. Odgovorilo je 22 predsednikov. Glavni vtis je, da aktivnost občinskih sindikalnih svetov na tem področju še mnogokje zastaja, pa čeprav je ta naloga v tesni zvezi s stabilizacijo. To ni razveseljiva ugotovitev, kajti če ne bomo vzporedno delali na obeh področjih, potem ne pričakujemo nikjer pozitivnih rezultatov, saj stabilizacijski programi, ki ne izhajajo iz samoupravnih razmer, ne spodbujajo boljšega gospodarjenja in samoupravne discipline.

ŠE VRZELI — KLJUB NAPREDKU

Na posvetu sekretarjev občinskih svetov ZSS so obravnavali tudi organiziranost sindikatov. Slavko Grčar, organizacijski sekretar RS ZSS, je med drugim poudaril, da smo po VIII. kongresu ZSS bolj organizirani, da smo na splošno sicer napredovali, kljub temu pa so v načinu našega dela marsikje še velike vizele, ki jih kaže čimprej odpraviti, ker resnično želimo uspešno opravljati čedalje težje in zapletene naloge.

Najbolj, kar moti delavce, je to, da povsod ne uresničujemo sklepov, za katere so se dogovorili. Ob iskanih vzrokih se ne moremo izogniti ugotovitvi, da ponekod na sprejete sklepe preprosto »pozabijo«, res pa je tudi, da marsikje še niso tako organizirani, da bi jih lahko uresnili in da premalo razmišljajo o tehniki, ki bi jim omogočila boljši pregled. Ponekod sindikalni aktivisti ne bero

„Sindikato“, priloge Delavske enotnosti, ali pa blišče nove akcije zatemi prejšnjo, čeprav se že samo po sebi razume, da denimo stabilizacijska akcija ne more uspeli, če ne bo vzporednih prizadevanj za udržitvev in poglobitev samoupravljanja, takšnega, kot ga imamo zapisanega v ustavi. Kljub temu pa je — kot je dejal Slavko Grčar, — na RS prispele vprašanje nekega občinskega sindikalnega sveta:

„Ali naj ob stabilizaciji še vodimo akcijo za samoupravljanje?“

Ob tem je poudaril, da večina sindikalnih vodstev v občinah sicer dobro dela, da pa se „zatika“ vedno pri njih in istih, pa naj gre za kar koli, ter da jih bo treba, če res ne bo bolje, tudi javno imenovati (kar že sedaj ne bi bilo napak, naj članstvo izve, kdo dela in kdo ne, op.ur.). Res da je veliko nalog, toda zakaj jih lahko opravijo v večini občin, ponekod pa ne?

MEMO, ČIGAV JE SINDIKAT

Drugo, na kar je opozoril organizacijski sekretar RS ZSS, so delegatska razmerja v sindikatih. Gre za bitko proti odtujanju sindikata delavcem. Na splošno lahko ugotovimo velik napredek, vendar je še precej slabosti, ki izvirajo in neznanja, pomanjkljivega obveščanja pa tudi zaradi slabega dela delegatov samih.

Zato kaže čimprej ugotoviti, zakaj posamezni delegati v sindikatu niso dovolj aktivni, pretehati vse vzroke in takoj ukrepati.

Ko bodo na terenu to problematiko analizirali, bodo prav gotovo ugotovili, da gre za prezaplenost ali preobremenjenost s funkcijami preobremenjenost z delom in družino (velja zlasti za tovaršice) pa tudi za nerazumevanje delovnega okolja, kajti marsikje tega še niso uredili. Kakorkoli že — delegat mora delati. Če ne more ali noče, naj pove, in prepusti svojo funkcijo drugemu, če gre samo za subjektivne vzroke, objektivne pa je treba odstraniti.

OFENZIVA PAPIRJA

Seveda pa bo treba za uspešno delo delegatov narediti še marsikaj drugega, predvsem bolje koordinirati delo delegatov, poskrbeti za racionalno obveščanje (ponekod dobijo „gore papirja“, kot je dejal nekdo v razpravi drugod pa samo skopi dnevni red), poskrbeti za ustrezne roke in za odgovore na različne pobude. Nobeno vprašanje ne bi smelo obiti v zraku ali v predalu. Tako je sklenil RS ZSS, kar zadeva njegovo področje, in tako naj bi bilo povsod.

Precej časa v razpravi so posvetili tudi večji koordinaciji dela sindikatov in zveze sindikatov, ki marsikdaj ni najboljše. Gre za napačno pojmovanje, kaj je čigava dolžnost in pravica, pa čeprav je vse dogovorjeno in zapisano.

Ko govorimo o dolžnostih in pravicah, potem bi lahko naštevali primere, ko so o zadevah sklepala predsedstva, čeprav bi morali sveti, in obratno, da raznih sklepov „od hoc“ skupnim sploh ne omenjamo. Naposled četrto področje, kjer bo treba izboljšati metode dela sindikatov. Gre za sodelovanje s samoupravnimi skupnostmi — na vseh ravneh in povsod, stališča članov sindikata bi morala biti povsod prisotna.

VOJKO ČERNELČ

PRIPOROČILO

O USTANOVITVI IN DELOVANJU KLUBOV
SAMOUPRAVLJAVCEV

1.

V sklepih 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije je v skladu s sklepi 7. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije med drugim rečeno, da se bomo sindikati zavzeli za ustanavljanje klubov samoupravljalcev kot posebnih skupnosti delavcev za načrtno usmerjanje družbene dejavnosti pri razvijanju samoupravljanja, pri večjem uveljavljanju neposrednih interesov delavcev na področju izobraževanja, obveščanja, svetovanja in izmenjavanja izkušenj samoupravne prakse (14. tč. 10. sklepa). Obenem je v kongresnih sklepih izredno poudarjena zadolžitev sindikatov za družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje delavcev, zlasti še članov organov samoupravljanja, delegacij ter drugih samoupravnih in političnih organov. Po izrecnem kongresnem sklepu (12. tč. 10. sklepa) bomo sindikati za opravljanje teh nalog zagotavljali tudi potrebna sredstva.

Ustanovitev klubov samoupravljalcev je utemeljena zlasti z dejstvom, da imamo velike praznine na področju izmenjave praktičnih in konkretnih izkušenj samoupravljalne prakse, na področju obveščanja in na področju svetovanja o reševanju konkretne samoupravne problematike. Še posebej pa je ustanovitev klubov samoupravljalcev potrebna in utemeljena zaradi bolj učinkovite družbene akcije na področju družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja delavcev – samoupravljalcev, od katerega je v veliki meri odvisna uspešnost pri uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja v združenem delu in na vseh drugih področjih našega življenja.

Klubi samoupravljalcev bodo na navedenih področjih opravljali konkretne naloge v skladu z neposrednimi interesi samoupravljalcev. Pri tem ne gre za neko novo dejavnost, marveč za bolj organizirano uresničevanje neposrednih interesov delavcev, ne da bi klubi pri tem prevzemali katerekoli naloge ali odgovornosti, ki jih imajo družbenopolitične organizacije, delavska univerza in druge organizacije, organi in skupnosti. Klube moramo organizirati in usposobiti tako, da bodo dejanski in konkreten pripomoček delavcem za trajen napredek samoupravljanja kot našega temeljnega družbenoekonomskega odnosa.

2.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije meni, da je v vsaki občini potrebno in možno ustanoviti vsaj po en klub samoupravljalcev in ga usposobiti za funkcije, ki so predvidene v sklepih 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Za ta namen bo skupaj s tem priporočilom objavljen v DE vzorec samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju kluba, njegovih nalogah, financiranju, notranji organiziranosti in načinih delovanja.

Priprave za ustanovitev klubov samoupravljalcev naj bi bile opravljene v tehle rokih:

– september 1975: Predsedstva občinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije imenujejo iniciativne odbore za ustanovitev klubov samoupravljalcev in se dogovorijo o enotni akciji v občini z vodstvi drugih družbenopolitičnih organizacij, občinsko skupščino, delavsko univerzo in z drugimi dejavniki.

– oktober 1975: organizacijski sektor republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije organizira posvetovanje predsednikov iniciativnih odborov za ustanovitev klubov samoupravljalcev.

Iniciativni odbori pripravijo predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju klubov samoupravljalcev in ga pošljejo v razpravo delavcem v organizacijah združenega dela in drugim podpisnikom. Obenem pripravijo organizacijske, kadrovske, finančne in druge rešitve za ustanovitev in delovanje kluba(ov) v občini.

– november 1975: Organizacije združenega dela in drugi podpisniki sprejmejo odločitev o podpisu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju kluba(ov) samoupravljalcev in izvolijo delegate za skupščino kluba samoupravljalcev.

Iniciativni odbor pripravi in skliče prvo sejo skupščine kluba samoupravljalcev.

– december 1975: Skupščine klubov samoupravljalcev.

– januar 1976: Začetek dela klubov samoupravljalcev in dogovor o njihovi povezavi v republiki in v federaciji (funkcijo združenja klubov samoupravljalcev bi lahko opravljala ustavno preosnovana Zveza delavskih univerz Slovenije).

Potek akcije za ustanovitev klubov samoupravljalcev spremlja organizacijski sektor RS ZSS in o tem po potrebi obvešča predsedstvo republiškega sveta ZSS.

3.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije predlaga, da delavci v združenem delu povečajo že z zaključnim računom za leto 1975 sredstva sklada skupne porabe, namenjena za družbenopolitično izobraževanje, tako da bodo z njimi lahko pokrili izdatke za uresničevanje sprejetega vsakoletnega programa družbenopolitičnega izobraževanja samoupravljalcev. Obenem predsedstvo predlaga republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, da v sindikalni listi za leto 1976 spremenimo višino sedanjega namenskega zneska za izobraževanje od najmanj 1,5 na najmanj 2 odstotka bruto osebnih dohodkov.

V klubih samoupravljalcev bodo delavci in njihove organizacije in skupnosti združevali tolikšen del sredstev za družbenopolitično izobraževanje, kolikor bo potrebnih za izpolnjevanje sprejetega programa, ki ga bo klub samoupravljalcev uresničeval prek delavske univerze in drugih organizacij.

Sredstva za drugo dejavnost kluba samoupravljalcev bodo zagotovili ustanovitelji s članarino in z drugimi prispevki.

4.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije šteje kongresno nalogo o ustanovitvi in delovanju klubov samoupravljalcev za neodložljivo, pomembno in zelo odgovorno ter poziva vse sindikalne organizacije, da jo v celoti uresničijo v predvidenih rokih.

v Ljubljani, 12. septembra 1975
Številka: 12-2/Gr

Za predsedstvo RS ZSS
IVANKA VRHOVČAK,
GENERALNA SEKRETARKA RS ZSS

Na podlagi 144. in 145. člena ustave socialistične republike Slovenije so temeljne in druge organizacije združenega dela ter druge samoupravne delovne skupnosti z območja občine..., osnovne organizacije sindikata iz teh organizacij in skupnosti, krajevne in samoupravne interesne skupnosti z območja te občine, skupščina občine... občinska konferenca SZDL Slovenije...,

občinski svet Zveze sindikatov Slovenije, občinski komite Zveze komunistov Slovenije... občinska konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije..., delavska univerza..., družbene organizacije in društva in... (v nadaljnjem besedilu: ustanovitelji kluba) sklenili in po svojih pooblaščenih podpisali tale

SAMOUPRAVNI SPORAZUM o ustanovitvi in delovanju kluba samoupravljalcev

1. člen

S tem samoupravnim sporazumom ustanovijo podpisniki Klub samoupravljalcev... in mu določijo njegovo organiziranost ter delovanje.

Sedež kluba samoupravljalcev... (v nadaljnjem besedilu: klub samoupravljalcev) je v (na)...

Klub samoupravljalcev je pravna oseba.

2. člen

V klubu samoupravljalcev se združujejo delavci prek svojih samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, da bi:

1) omogočili in organizirali neposredno izmenjavo svojih izkušenj in izkušenj delegatov pri razvijanju vsebine, organizacije in metod samoupravljalne prakse;

2) sprejemali skupen program družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev in ga z združenimi sredstvi uresničevali prek delavske univerze in drugih organizacij. Pri tem bodo upoštevali dogovore v okviru socialistične zveze delovnega ljudstva in zagotavljali usklajenost pri programiranju in uresničevanju družbenopolitičnega izobraževanja v občini;

3) omogočali in skrbeli za svetovalno in drugo strokovno pomoč samoupravljalcem in njihovim organom pri uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja in si tako pomoč tudi neposredno organizirali;

4) organizirali dokumentacijsko službo samoupravnih aktov in drugega gradiva s področja samoupravljanja ali (in) poskrbeli za dostopnost takega gradiva iz drugih organov ali organizacij;

5) dajali pobude in predloge organom zveze sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij ter organom samoupravljanja, organom družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih organizacij in skupnosti za napredek samoupravljanja in za reševanje vprašanj in problemov s tega področja;

6) omogočali uresničevanje drugih nalog izobraževalne, informativne ali kulturne narave, ki jih z letnim programom ali z drugimi sklepi določijo ustanovitelji kluba.

Pri navedenem delovanju se delavci v klubu samoupravljalcev ravnajo po političnih stališčih družbenopolitičnih organizacij.

3. člen

Delovanje kluba samoupravljalcev omogočajo njegovi ustanovitelji, tako da zlasti:

– določajo konkretne naloge kluba glede na samoupravljalne razmere v občini, nosilce teh nalog in načine izvršitve;

– prek svojih delegatov v organih kluba upravljajo klub; – združujejo sredstva za delovanje kluba s pomočjo članarine in drugih prispevkov in z njimi gospodarijo prek organov kluba;

– zagotovijo prostore za delovanje kluba samoupravljalcev z najemom in preureditvijo ustrezne zgradbe ali z novogradnjo;

– poskrbe za sodelovanje in udeležbo delavcev, zlasti pa tudi delegatov in drugih članov svojih teles v dejavnostih kluba samoupravljalcev;

– uresničujejo druge načine pomoči in sodelovanja v skladu s svojimi možnostmi in potrebami kluba.

4. člen

Ko temeljna in druga organizacija združenega dela ali druga samoupravna delovna skupnost podpiše ta samoupravni sporazum ali k njemu kasneje pristopi, pridobi svojstvo člana kluba samoupravljalcev z vsemi pravicami, dolžnostmi in odgovornostjo po tem sporazumu. S tem pridobe svojstvo člana s pravico sodelovanja v interesnem delovanju kluba tudi delavci, ki imajo status delavca v združenem delu v organizaciji – članu kluba.

Poleg delavcev iz prejšnjega odstavka tega člena lahko postane član kluba tudi vsak drug delavec, ki izjavi, da želi sodelovati v interesnem delovanju kluba.

5. člen

Najvišji organ kluba samoupravljalcev je skupščina njegovih ustanoviteljev.

Skupščino kluba samoupravljalcev sestavljajo delegati ustanoviteljev, ki jih izvolijo delavski sveti ali drugi pristojni organi.

Vsak ustanovitelj ima v skupščini enega delegata, vendar se več ustanoviteljev lahko dogovori, da bodo imeli v skupščini skupnega delegata.

Mandatna doba delegatov traja štiri leta, ustanovitelj pa lahko odpokliče svojega delegata tudi pred potekom štiriletne dobe in izvoli drugega.

Kandidacijski postopek za delegate skupščine kluba samoupravljalcev opravijo osnovne organizacije sindikata v sodelovanju z občinskim svetom Zveze sindikatov Slovenije. Pri tem zagotovijo, da bo sestav skupščine kluba ustrezal sestavi delavcev v občini, kar še zlasti velja glede neposrednih

proizvajalcev, žensk in mladih delavcev.

Poleg stalnih delegatov po prejšnjih odstavkih tega člena lahko pošlje ustanovitelj na posamezno sejo skupščine tudi občasnega delegata.

6. člen

Skupščina kluba samoupravljalcev se sestane najmanj enkrat na leto in na svoji seji zlasti:

(1) sprejme letni delovni načrt kluba in v njem določi konkretne naloge kluba, njihove nosilce in roke;

(2) sprejme letni finančni načrt in sklepni račun kluba;

(3) sprejme, praviloma na predlog delavske univerze in občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije, letni program družbenopolitičnega izobraževanja samoupravljalcev, ki ga bo financiral klub, krog udeležencev posameznih vrst tega izobraževanja in način njegovega uresničevanja;

(4) na predlog občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije izvoli in razreši izvršni odbor kluba, predsednika in članen nadzornega odbora kluba, predsednika in podpredsednika skupščine kluba, tajnika kluba in njegovega namestnika in druge funkcionarje;

(5) sprejme akt o notranji organizaciji in načinih delovanja kluba samoupravljalcev;

(6) obravnava poročilo izvršnega in nadzornega odbora kluba in jima daje smernice za delovanje;

(7) opravi druge naloge, ki so bistvenega načelnega pomena za delovanje kluba samoupravljalcev.

7. člen

Skupščino kluba samoupravljalcev skliče njen predsednik ali v njegovi odsotnosti podpredsednik po sklepu izvršnega odbora kluba ali na zahtevo desetine ustanoviteljev ali občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Delegati skupščine kluba morajo biti obveščeni o sklicu skupščine najmanj 14 dni pred sejo. Z vabilom se za sejo morajo delegati dobiti tudi gradivo, o katerem naj bi skupščina odločala.

Sejo skupščine vodi njen predsednik ali v njegovi odsotnosti podpredsednik.

Sklep skupščine je sprejet, če sta se zanj izrekli najmanj 2 tretjini ustanoviteljev kluba.

8. člen

Tekoče delovanje kluba samoupravljalcev vodi izvršni odbor kluba samoupravljalcev.

V izvršnem odboru je... članov (9–13), med njimi tudi delegati občinske konference SZDL, občinskega sveta zveze sindikatov, občinske skupščine in delavske univerze.

Seje izvršnega odbora sklicuje in vodi tajnik kluba, v njegovi odsotnosti pa namestnik tajnika kluba.

9. člen

Izvršni odbor kluba samoupravljalcev ima zlasti te naloge:

(1) skrbi za uresničevanje sklepov in drugih aktov skupščine kluba samoupravljalcev;

(2) določi sprotne ukrepe, ki so potrebni za dobro delovanje kluba samoupravljalcev;

(3) predlaga skupščini letni delovni načrt, letni finančni načrt in sklepni račun;

(4) poskrbi za predlog letnega programa družbenopolitičnega izobraževanja samoupravljalcev;

(5) odloči o podpisu pogodbe z delavsko univerzo ali z drugo organizacijo o uresničevanju programa družbenopolitičnega izobraževanja samoupravljalcev;

(6) organizira razprave o problematiki s posameznih področij samoupravljanja, ustanovi komisije za proučitev posameznih problemov samoupravljanja, ustrezne svetovalne službe, interesne in debatne skupine, in uvede druge primerne oblike delovanja skladno s potrebami in interesi ustanoviteljev;

(7) predlaga skupščini kluba akt o notranji organizaciji in načinih delovanja;

(8) poroča skupščini o svojem delovanju in o delovanju kluba;

(9) opravlja druge naloge po sklepih in drugih aktih skupščine kluba samoupravljalcev.

10. člen

Nadzorni odbor kluba samoupravljalcev, v katerem je... članov (5–7), nadzira uresničevanje tega sporazuma, delovanje, finančno in materialno poslovanje kluba in poroča o svojih ugotovitvah skupščini kluba.

11. člen

Tajnik kluba samoupravljalcev organizira delo kluba, neposredno izpolnjuje ali organizira izpolnjevanje sklepov skupščine in izvršnega odbora in je odredbodajalec za izpolnjevanje finančnega načrta kluba, opravlja pa tudi druge naloge po sklepih skupščine in izvršnega odbora kluba.

Za izplačilo zneskov iz sredstev kluba, ki presegajo 10.000 dinarjev, mora tajnik poprej dobiti privolitev izvršnega odbora kluba.

Tajnik kluba je za svoje delo odgovoren neposredno skupščini kluba, za uresničevanje sklepov izvršnega odbora pa tudi izvršnemu odboru kluba.

12. člen

Delovanje kluba samoupravljalcev je javno tako v odnosu do ustanoviteljev kot do družbene skupnosti.

Tajnik kluba poskrbi, da so ustanovitelji sproti obveščeni o celotnem delovanju kluba, še posebej pa:

- o sklepih in pobudah skupščine in izvršnega odbora kluba;
- o nasvetih in priporočilih svetovalnih služb (za samoupravne splošne akte, za delovanje samoupravnih organov, za medsebojna razmerja v združenem delu itd.);
- o zanimivostih iz razprav v komisijah, interesnih in debatih skupinah;
- o pogledih, ki so bili oblikovani na posvetovanjih, javnih tribunah in v drugih razpravah v okviru kluba;
- o novostih v klubi knjižnici in
- o drugih ugotovitvah kluba ter izkušnjah samoupravnih organov, ki so zanimive za delavce ustanoviteljev kluba.

(Variantni dodatek: Za namene iz prejšnjega odstavka tega člena izdaja klub tudi občasno publikacijo: Sporočilo kluba samoupravljalcev.)

13. člen

Klub samoupravljalcev in delavska univerza skleneta posebno pogodbo, s katero določita naloge, način opravljanja in plačilo storitev, ki jih bo delavska univerza opravljala za klub samoupravljalcev. Tako pogodbo lahko sklene klub samoupravljalcev tudi z drugo ustrežno organizacijo.

14. člen

Začetna sredstva za delo kluba samoupravljalcev zagotove ustanovitelji z ustanovitvenim deležem. Ta znaša:

- za temeljne in druge organizacije združenega dela in druge samoupravne delovne skupnosti ... dinarjev (npr. 20 dinarjev na zaposlenega delavca);
- za krajevne skupnosti ... dinarjev;
- za osnovne organizacije sindikata ... (npr. 5 % od članarine za leto 1975, ki po delitvenem ključu ostane za dejavnost osnovne organizacije);
- za družbene organizacije in društva ... dinarjev;
- za vsakega drugega podpisnika tega sporazuma ... dinarjev (npr. 5.000).

Ustanovitveni delež vplačajo podpisniki najpozneje do 31. 1. 1976.

15. člen

Člani kluba samoupravljalcev plačajo članarino v letnem znesku, najpozneje do konca meseca marca za tekoče leto. S članarino krije klub izdatke za svojo redno dejavnost na podlagi sprejetega letnega delovnega načrta.

Letna članarina znaša:

- za temeljne in druge organizacije združenega dela ter

druge samoupravne delovne skupnosti ... dinarjev (... % od ...)

- za krajevne skupnosti ... dinarjev;
- za osnovne organizacije sindikata ... dinarjev;
- za družbene organizacije in društva ... dinarjev;
- za vsakega drugega ustanovitelja ... dinarjev.

16. člen

Za financiranje družbenopolitičnega izobraževanja samoupravljalcev združujejo v klubu samoupravljalcev sredstva vse temeljne in druge organizacije združenega dela ter druge samoupravne delovne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitična skupnost in družbenopolitične organizacije.

Višino letnega prispevka za financiranje družbenopolitičnega izobraževanja določijo podpisniki tega sporazuma za vsako leto na skupščini kluba samoupravljalcev glede na predvideni program družbenopolitičnega izobraževanja samoupravljalcev, vendar tako, da prispevek organizacij združenega dela in drugih samoupravnih delovnih skupnosti ne znaša manj kot ... % (npr. 0,5), preračunanih na vsoto vseh izplačanih osebnih dohodkov v preteklem letu.

17. člen

Za člane kluba samoupravljalcev, ki imajo poravnane finančne obveznosti po tem sporazumu, so storitve kluba samoupravljalcev brezplačne. To velja tudi za družbenopolitično izobraževanje samoupravljalcev v obsegu, ki je določen z letnim programom kluba o družbenopolitičnem izobraževanju.

18. člen

Klub samoupravljalcev ... se poveže z drugimi klubi samoupravljalcev v republiki in v Jugoslaviji.

19. člen

Klub samoupravljalcev ima pečat z nazivom kluba in z emblemom sindikatov Slovenije.

20. člen

Priprave za začetek delovanja kluba samoupravljalcev opravi iniciativni odbor, ki ga imenuje občinski svet Zveze sindikatov Slovenije.

21. člen

Ta samoupravni sporazum velja od dneva podpisa.

Poln naslov in pečat podpisnika in podpis njegovega pooblaščenega delegata:

.....

Minuli teden je bila pri nas v gosteh italijanska sindikalna delegacija CGIL - FILTEA (sindikat delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije) za pokrajino Mestre-Venezia. Pod vodstvom sekretarja pokrajinskega vodstva tega sindikata Luigiane Conte so člani delegacije imeli razgovore na sedežu republiškega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske

industrije Slovenije. Člani delegacije so obiskali tudi kolektiv Rašice, kjer so se o aktualnih problemih tekstilne industrije pri nas in v Italiji pogovarjali s sindikalnimi delavci, člani samoupravnih organov in vodilnimi delavci Tovarne pletenin Rašica. Prav tako so si tudi ogledali proizvodnjo v eni najmodernejše opremljenih naših tovarn pletenin. - Foto: A. AGNIČ

OBISK SINDIKALNE DELEGACIJE DGB IZ BADEN-WÜRTTENBERGA V SLOVENIJI

VSESTRANSKO KORISTNI POGOVORI

Kot smo poročali že v zadnji številki, se je mudila na petdnevem obisku v Sloveniji kot gost RS ZSS delegacija nemške sindikalne zveze DGB iz Baden-Wuerttenberga. Poleg obiskov v nekaterih delovnih organizacijah so nemški predstavniki imeli izčrpne razgovore s predstavniki RS ZSS. Razgovori so posegli tako v aktualna vprašanja dela naših sindikatov kot tudi v sodobne ekonomske in socialne probleme. Glede na dejstvo, da je v Baden-Wuerttembergu zaposlenih blizu 230.000 jugoslovanskih delavcev (od tega kakih 19.000 iz SR Slovenije, pri čemer ne štejemo družinskih članov), povzemamo nekaj najbolj zanimivih ugotovitev iz teh razgovorov.

Kar zadeva današnji položaj in še posebej število začasno zaposlenih v Baden-Wuerttembergu, je značilnost v tem, da gre v največjem delu za nekvalificirane ali priučene delavce. Jugoslovani na splošno in Slovenci še posebej so sorazmerno manj prizadeti, ker je njihova splošna kvalifikacijska raven občutno višja kot pri delavcih iz drugih držav. Število delavcev se je občutno znižalo predvsem v tekstilni industriji, v gradbeništvu in deloma v avtomobilski industriji. Obseg proizvodnje v gradbeništvu se je, denimo, znižal za 30 % - 35 % in izločenih je bilo blizu 30.000 kvalificiranih delavcev, ki so prešli v druge industrijske dejavnosti ali pa se še prekvalificirajo. Po ugotovitvah nemških sindikatov je

bilo odpuščanje med tujimi delavci in Nemci sorazmerno, razen za kategorijo nekvalificiranih delavcev, kjer so tuji v večini. Precej nemira je povzročila tudi ponudba premije (odpravnine) za vrnitev v domovino (od 10.000 do 15.000 DM), tako da je prišlo tudi do nepremišljenega navdušenja za vrnitev, zlasti med Turki, medtem ko se pri Jugoslovanih ni okrepil tok vračanja v domovino.

V celotni ZRN je bilo po podatkih s konca meseca avgusta letos 4,5 % brezposelnih ali 1.031.122 delavcev, v deželi Baden-Wuerttemberg pa je brezposelnost znašala 3,4 % (najnižja stopnja v ZRN) ali 131.455 brezposelnih, od teh 29.745 tujih delavcev (6.357 Jugoslovani). V primerjavi s

stanjem v začetku leta se je število brezposelnih tujih delavcev zmanjšalo za nekaj več kot 1.000 oseb. Zvezna vlada ZRN je letos namenila 5,7 milijarde DM sredstev za oživiljanje konjunktore, od tega zneska pa je 487 milijonov DM pripadlo deželi Baden-Wuerttemberg. Blizu 80 % teh sredstev bodo usmerili v gradbeništvu in zato je prav na tem sektorju pričakovati v bližnji prihodnosti povpraševanje po delavcih. Manj obetavne so razmere v elektrotehniški in kemični industriji, kjer se je obseg proizvodnje zmanjšal za 23 % oziroma 12 %. Ne glede na umiranje krize in na napovedi, da se bo število zaposlenih postopoma zvišalo, pa je seveda več nevarnosti za tuje delavce. Ena teh je, nanjo so posebej opozorili predstavniki nemških sindikatov, da prav deželna vlada Baden-Wuerttemberg (z večino vlada CDU) predlaga zvezni vladi poseben zakon o odpravnini tujim delavcem. Bistvo predloga je v tem, da bi dosedanjo premostitveno podporo za primer brezposelnosti, torej dokler ne dobi delavec nove zaposlitve, spremenili v dokončno odpravnino, s čimer

bi bil delavec ob dovoljenju za bivanje in bi se moral vrniti domov. S tem bi bilo zadovoljeno zahtevam kapitala, da si nabavlja tujo delovno silo samo občasno v obdobju konjunktore in s tem ne prevzema več nobene obveznosti za vse druge življenjske potrebe tujih delavcev in njihovih otrok (stanovanja, šole itd.). Po izjavah nemških sindikalnih delavcev pa ta predlog ne uživa podpore pri ustreznih državnih organih, DGB pa se je tako v zveznem kot v deželnem merilu izrekla proti omenjenemu predlogu.

Razgovori, ki so potekali v ustvarjalnem vzdušju, so obsegali tudi vprašanja nadaljnjih možnosti sodelovanja (povezave mestnih sindikalnih organizacij) na več področjih. Posebne pozornosti so bili deležni problemi v zvezi z obveščanjem naših delavcev, delovanjem klubov in društev v deželi Baden-Wuerttemberg ter problemom s šolanjem otrok v ZRN, posebej še v tako imenovanem dopolnilnem pouku v materinščini. O vseh omenjenih vprašanjih bosta RS ZSS in deželno vodstvo OGB za Baden-Wuerttemberg pripravili posebno skupno izjavo. AS

Dan solidarnosti z ljudstvom Čila

V četrtek je bilo v poslopju družbenopolitičnih organizacij v Beogradu politično zborovanje v znamenje solidarnosti z ljudstvom Čila. 11. september je letos proglasila Mednarodna organizacija dela na sestanku delavske skupine te organizacije za dan solidarnosti z ljudstvom Čila. Na letošnjem zasedanju mednarodne organizacije dela je namreč sodelovala C. U. T. (Enotna centrala delavcev), kot avtentični predstavnik delavcev Čila, ki ima v Parizu svojo zunanjo komisijo, sestavljeno iz članov vodstva, ki so se uspeli rešiti iz države, potem ko je hunta začela delati pogrome nad to sindikalno organizacijo.

Predsednik te komisije C. U. T. je Luis Figueroa, ki je takoj po letošnji konferenci MOD prispel v Beograd z delegacijo C. U. T. in je imel pogovore s predstavniki ZSJ na najvišji ravni. C. U. T. je široko zasnovana organizacija delavcev Čila, ki je zbirala delavce vseh ideoloških usmeritev in je bila glavna podpora vladi Allendeja in tudi glavni dejavnik pri izvolitvi levih sil v vodstvo. Ta organizacija je tudi odločno nastopila proti multinacionalnim kompanijam v Čilu in v ta namen organizirala srečanje svetovnih sindikalnih organizacij za razkrinkavanje moči teh kompanij, zato ni čudno, da so se tudi prav te družbe neposredno angažirale za zrušitev socialistično usmerjene oblasti v Čilu.

Enotna centrala delavcev Čila je tudi zdaj aktivna doma, kjer njeni aktivisti zbirajo delavce vseh usmeritev za osvoboditev, medtem ko njeni voditelji v tujini delujejo v svetovnem sindikal-

nem gibanju v pomoč temu delavskemu gibanju v Čilu, ki se zdaj poslužuje ilegalnih in polilegalnih me tod boja.

C. U. T. je bila prva na udaru hunte zaradi svojega največjega vpliva na delavstvo Čila in je pretrpela v preteklosti hude izgube, ko je hunta množično preganjala njena vodstva, aktiviste in članstvo. Iz ugotovitev dveh anketnih komisij MOD, ki sta zbirali podatke v Čilu, je očitno, da je veliko število članov C. U. T., njenih voditeljev in aktivistov pobitih, interniranih ali pa je pogrešanih. MOD je na podlagi tega poročila sprejela resolucijo za ponovno uveljavitev človeških pravic v Čilu, za obnovitev svobode združevanja delavcev in drugih elementarnih svoboščin, ki jih je hunta poteptala in še tepta, saj se nasilja nadaljujejo.

Doslej so že mnoge sindikalne organizacije podprle prizadevanja organizacije delavcev iz Čila in ji nudile tudi materialno podporo, ki je nujno potrebna prizadetim v Čilu. Akcija solidarnosti z ljudstvom Čila se širi in dobiva razsežnosti pomoči.

ZSJ je dolga leta tesno sodelovala s to organizacijo delavcev, ki je bila zelo zainteresirana za seznanjanje s samoupravljanjem. C. U. T. je sodelovala tudi na našem II. kongresu samoupravljalcev in v mnogih drugih akcijah naših sindikatov. Tako je tudi po udaru hunte ZSJ nudila pomoč ubežnikom iz Čila in je nekaterim od njih našla prostor pri nas.

NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO •

V založbi ČZP Delavska enotnost je pravkar izšla v slovenščini prva knjiga iz znane zbirke IDEJE „Radničke štampe“ iz Beograda: dr. Najdan PAŠIĆ:

Nacionalno vprašanje v današnjem obdobju

V tej knjigi avtor, ugledni znanstveni in politični delavec in dobitnik nagrade AVNOJ za znanstveno delo, daje celovit prikaz tega sodobnega svetovnega fenomena. Dr. Najdan Pašić odgovarja na tri temeljna, med seboj povezana vprašanja: zakaj so se procesi integracije celinskih in svetovnih razsežnosti razvijali vzporedno s procesi formiranja novih narodov in nacionalnih držav; zakaj je imelo nacionalno vprašanje bistveno vlogo v socialističnih revolucijah; zakaj nacionalno vprašanje v mnogonacionalnih socialističnih federacijah, ki temeljijo na načelu nacionalne enakopravnosti, ni rešeno enkrat za vselej, kot bi moralo biti. Avtor prav tako analizira narodnostna vprašanja v Jugoslaviji.

Knjiga je tiskana na brezlesnem papirju, trdo vezana. Cena za izvod je 130 dinarjev. Naročite jo pri: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

BOSNA IN HERCEGOVINA

ZA JŽ — MILIJARDO DIN

Izvršni svet Bosne in Hercegovine je podprl osnovni koncept razvoja železniškega transportnega podjetja Sarajevo do leta 1985, ki predvideva mili-

HRVAŠKA

Poenostavitev plačilnega prometa

V težnji, da bi pospešili negotovinska plačila, je Istrska banka sprejela še en ukrep — s SDK se je sporazumela o vnovčevanju odobrenih čekov z obrazcem splošne položnice. Tak način vnovčevanja pomeni, da trgovcem, ki sprejemajo namesto denarja čeke, ni treba več plačevati čeka tekočega računa z virmanom in šele nato predati denar SDK.

Banka pričakuje, da bo s to akcijo povečala število uporabnikov tekočih računov, neprimerno bolj enostavno pa bo tudi vsakdanje poslovanje.

Istrska banka pa je tudi povečala znesek, ki se lahko plača s čekom, od 1.000 na 2.000 dinarjev. V podružnicah Istrske banke na območju puljske in rovinjske občine pa je mogoče s čekom dvigniti kar 5.000 dinarjev v gotovini.

jardo din letno za modernizacijo železniškega transporta. Dosežena raven razvitosti železniškega podjetja v tej republiki močno zaostaja za ravnijo njenega splošnega družbeno-ekonomskega razvoja. Železniška mreža je med najbolj nerazvitimi v Jugoslaviji, saj je od skupne dolžine prog kar 42 % ozkotirnih, ni pa niti ene dvo-
tirnne proge.

Glede višine sredstev za investicije izvršni svet sodi, da je potrebno upoštevati realne možnosti republike, pri čemer je potrebno vključevati sredstva gospodarstva in združenega dela, upoštevajo pri tem strukturo gospodarstva.

USNJARJI IN ČEVLJARJI IŠČEJO SKUPNE REŠITVE

Predstavniki proizvajalcev usnja in obutve iz vse Jugoslavije so na plenarnem sestanku v Borovu razpravljali o razmerah na tržišču kože in usnja, vprašanjih proizvodnje obutve ter problematiki oskrbe z reprodukcijskimi materiali iz uvoza in na domačem trgu. Zahtevali so, naj bi od pristojnih organov za zunanjo trgovino čimprej

dobili dovoljenje za uvoz surovih kož, da bi pokrili pomanjkanje te surovine. Prav tako bodo podpisali družbeni dogovor ter samoupravni sporazum med klavniško industrijo in organizacijami, ki se ukvarjajo s prometom kože, ter usnjarsko in finalno industrijo, s katerim naj bi uredili razmere prometu z usnjem in usnjenimi proizvodi.

KAKO ZAJEZITI PREKOMERNO PORABO

V prvih šestih mesecih letos je jugoslovansko gospodarstvo ustvarilo družbeni proizvod v višini 169.203 milijone dinarjev, kar predstavlja 30-odstotno povečanje. V enakem času pa so pogodbeno obveznosti narasle za 36 %, zakonske obveznosti za 81 % in prispevki iz osebne dohodka za 27 %.

Ne samo to! Zaradi prekomernih investicij je ostalo nezagotovljenih 30 do 40 milijonov dinarjev, kar je več, kot znaša enoletna vsota denarja v poslovnih skladih gospodarstva. Investicijska izplačila so narasla za 52 %, pri čemer so bila v veliki meri uporabljena sredstva za tekočo reprodukcijo. Izgube gospodarstva so za približno 50 % večje kot v prvem polletju lani in znašajo 5,3 milijarde dinarjev. Izgube iz lanskega leta ter anuitete sanacijskih kreditov za izgube iz prejšnjih let prispevajo k nestabilnosti gospodarstva še bolj, kot ponavadi mislimo. V prvem polletju letos pa je bila prekoračena poraba za 15 do 18 milijard dinarjev, kar pomeni, da smo vsak mesec porabili za 2 do 3 milijarde več, kot smo ustvarili. Zaostajanje izvoza je resno ogrozilo plačilno bilanco in zato smo morali sprejeti restriktivske ukrepe za zmanjšanje uvoza. Uvoz smo omejili za kakih 2500

vrst blaga, kar znaša skoraj 30 % celotnega uvoza.

Naše gospodarske razmere torej niso kdove kako obetavne, zato bo tudi predsedstvo stalne konference mest še v tem mesecu razpravljalo o cenah, te dni pa o gibanju cen komunalnih in drugih storitev razpravljajo občine. Ostre kritike in akcije ZIS ob prekomernih podražitvah storitev zavezujejo pristojne, da dajo javnosti popolne in konkretne podatke o povečanju cen v mestih. Sedaj že lahko opazimo poskuse, da bi s pomočjo različnih metodologij administracije zanikali službeno statistiko, in to tudi tam, kjer je več kot očitno, da so cene podrle vse dogovorjene okvire, posebno še v mestih. Poudariti kaže zahtevo, da je treba pri popravkih cen ravnati dosledno. Slišati je namreč že mnenja, naj bi cen nekaterih komunalnih storitev ne zniževali na dogovorjeno raven, ker bi to oviralo plane razvoja posameznih organizacij združenega dela. Taka stališča pa bržčas v sedanjih razmerah niso koristna. Resno bi morali proučiti tudi oblikovanje teh cen. Nove cene pristojni organi odobravajo na podlagi obljub ali groženj komunalne organizacije, da ne bo mogla izpolnjevati obveznosti, če bi cene povečali za toliko, kolikor zahtevajo. V. B.

RAST OSEBNIH DOHODKOV

V letošnjem maju je znašal povprečni osebni dohodek zaposlenih v Jugoslaviji 3.004 dinarjev. Najvišji povprečni osebni dohodek smo imeli v Sloveniji — 3.452 dinarjev, najnižjega pa v Makedoniji — 2.592 dinarjev. Teh 3.004 dinarjev povprečnega osebnega dohodka predstavlja 27-odstotni nominalni porast v primerjavi z lanskim letom.

Poprečni osebni dohodek v Jugoslaviji v letošnjih prvih petih mesecih je devetkrat večji od povprečnega osebnega dohodka v istih mesecih leta 1964, ko je znašal 316 dinarjev. Realno, ob upoštevanju življenj-

skih stroškov, pa je povprečni osebni dohodek zaposlenega Jugoslavana v enajstih letih narasel za 68 %.

Odstopanja posameznih panog in dejavnosti od splošnega poprečja se iz leta v leto zmanj-

šujejo. Tako so bili, denimo, leta 1970 povprečni osebni dohodki na področju projektiranja za 98 % višji od splošnega jugoslovanskega poprečja, leta 1972 so od poprečja odstopali za 70 %, letos pa so za 48 % nad splošnim poprečjem.

Apetiti po sladkem

V poslovnem združenju konditorske industrije Jugoslavije so zbrali vse načrte razvoja organizacij združenega dela v tej dejavnosti. Pri tem se je izkazalo, da načrtujejo gradnjo številnih novih tovarn čokolade in keksov, pri čemer pa že s sedanjimi zmogljivostmi proizvajamo več tovrstnega blaga, kot ga „lahko poje“ jugoslovanski trg. Malo verjetno je, da bi povprečen Jugoslovijan pojedel za 50 % več čokolade, bombonov in keksov kot poprečen Italijan, zato pa je veliko večja verjetnost, da že sedaj ne preveč zavidanja vreden položaj proizvajalcev sladice postane še

slabši. Veliki kmetijski kombinati, ki želijo graditi svojo lastno konditorsko proizvodnjo, zagovarjajo svoje odločitve s tem, da je normalno predelati mleko in moko tam, kjer se proizvaja. Pri tem pozabljajo, da takšni proizvajalci že obstajajo in jih pač ni mogoče odpisati.

Ali so res delavci tisti, ki so se odločili za takšne investicije, ali pa so botri drugi — posebno še, če vemo, da akumulacija konditorske industrije ne zadostuje za gradnjo novih zmogljivosti in gre praviloma za prelihanje denarja bodisi iz živinoreje ali pa iz kmetijstva.

HRVAŠKA

NIČ VEČ NA UP!

Organi upravljanja INA—Trgovina so sprejeli sklep, da bodo ukiniteli vse vrste kreditiranja prodaje na bencinskih črpalkah, ustavili pa bodo pošiljke tudi vsem drugim kupcem naftnih proizvodov, ki ne bodo poravnali svojih zapadlih obveznosti do konca septembra.

V obrazložitvi te odločitve v INA—Trgovina navajajo, da so jih k temu sklepu spodbudili najnovejši zakonski predpisi, po katerih naj bi zmanjšali več kot enomesečne terjatve do kupcev. Vsa dosedanja prizadevanja, da bi terjatve do kupcev spravili v sprejemljive meje, niso obrodile zaželenih rezultatov.

ZANIMANJE ZA PRISTANIŠČE BAR

Več delovnih organizacij iz Srbije, Vojvodine, Kosova, Makedonije in Črne Gore je že zaprosilo za prostor v bodočem pristanišču Bar. Gradnja druge faze tega pristanišča bo dokončana do leta 1977, ko bodo znašale zmogljivosti pristanišča 4,5 milijona ton, sedanje pa znašajo 1,2 milijona ton. Pričakujejo, da bodo v prihodnjih dveh letih vložili v pristanišče 1,1 milijarde dinarjev. Za tranzit svojega blaga prek luke Bar se zanimajo tudi Madžarska, Romunija in Bolgarija ter nekatere druge države, med njimi tudi Sovjetska zveza.

MAKEDONIJA

GRADITELJEM ZMANJKALO DENARJA

Po podatku gospodarske banke v Skopju znašajo investicijske prekoračitve v Makedoniji, ugotovljene na 110 objektih, 3.650 milijonov dinarjev. Nekateri menijo, da presega celo 4.000 milijonov dinarjev. Pri navajanju teh števil pa v pristojnih finančnih ustanovah opozarjajo, da so verjetno tako ene kot

druge napihnjene. Investitorji si namreč s pretiranimi številkami prizadevajo doseči, da bi za njihovo pokritje poskrbela federacija ali republika. Skoraj gotovo bo eden izmed ukrepov odložitve plačila anuitet. Predvsem pa bo potrebno ugotoviti, katere investicije naj imajo pri gradnji prednost.

VSE SILE ZA URESNIČITEV

— Integracija ni pomagala, loterija in športna stava tudi ne, pa poglejmo še v horoskop in kavo, kako je z našim stabilizacijskim načrtom!

FRANCE POPIT, predsednik CK ZKS, v intervjuju za časopis komunistične partije Japonske „Svetovna politična gradiva“:

Neločljive komponente našega socialističnega samoupravnega sistema so: tržno gospodarjanje, družbeno načrtovanje in ekonomska in socialna solidarnost delovnih ljudi. Zato ne postavljamo več vprašanja — tržišče ali načrt. Naša naloga je jasno opredeljena — zgraditi moramo takšen sistem načrtovanja, ki bo ustrezal posebnostim našega družbenega razvoja, opredeljenega z novo ustavo. Zagotoviti moramo, da bodo vsi, ki sodelujejo v procesu načrtovanja, zavestno in solidarno reševali različna nasprotja, konfliktna situacije in družbeno nesprejemljive posledice tržišča, izhajajoče pri tem iz delovanja zakona vrednosti in poznavanja oblik ter smeri njegovega delovanja. V sistemu plansko tržnega gospodarjenja je prav poznavanje oblik in smeri delovanja zakona vrednosti in njegova uporaba pogoj za učinkovito zagotavljanje splošnega materialnega in družbenega napredka ter za uresničevanje posamičnih in splošnih interesov delovnih ljudi, za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer za ustvarjanja kar najugodnejših pogojev za razvoj proizvodnih sil itd.

Družbeno načrtovanje razumemo torej kot intervencijo v objektivnih tokovih družbene reprodukcije v vsej njeni širini, od gospodarstva do družbenih služb, v tokovih, ki so objektivno dani, in tistih, ki tečejo ne glede na to, ali smo jih planirali ali ne.

ALEKSANDER ORLANDIĆ, predsednik koordinacijskega odbora za solidarnostne akcije zvezne konference SZDLJ, „Borbi“:

Ne vemo sicer natančno, koliko znaša škoda katastrofalnega neurja, ki je pred kratkim prizadelo Šumadijo in Pomoravje. Toda po tistem, kar je izjavil Stane Dolanc, materialna škoda presega možnosti Kragujevca in okolice. V vsakem primeru lahko občani tega področja računajo predvsem na pomoč republike pa tudi širše družbene skupnosti v skladu z dogovorom, ki je bil podpisan v ZIS v maju 1974. leta in po katerem v vseh republikah in pokrajinah vsako leto zbirajo solidarnostna sredstva v višini 0,2 % družbenega proizvoda.

Z uresničevanjem dogovora smo lani in letos zbrali precejšnjo solidarnostna sredstva za prvo in nujno pomoč v primeru elementarnih nesreč. Ta sredstva so v določnem obsegu tudi na računih republik in pokrajin kot tudi OZD in so vedno mobilna za zagotovitev prve pomoči in za normaliziranje življenja neposredno po nesrečah. Razumljivo pa je, da ta sredstva še niso tolikšna, da bi lahko popolnoma odstranili posledice tudi tako velikih škod. Smo namreč šele na začetku dolgoročnega organiziranja socialistične humane solidarnosti.

LOJZE BLENKUŠ, direktor strokovnih služb republiške skupnosti za ceste, v razgovoru za mariborski Večer:

Z izvajalci del na avtocesti smo podrobno pregledali možnosti dograditve odseka Hoče—Konjice in ugotovili, kaj storiti, da bi bil varen za promet. Ta dodatni napor bi sicer terjal 70 milijonov dinarjev več, ti pa so opravičljivi, ker bi po drugi strani gospodarska škoda ob 95-odstotno gotovi, vendar za promet zaprti avtocesti bila nedvomno manj opravičljiva.

Proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev Jugoslavije

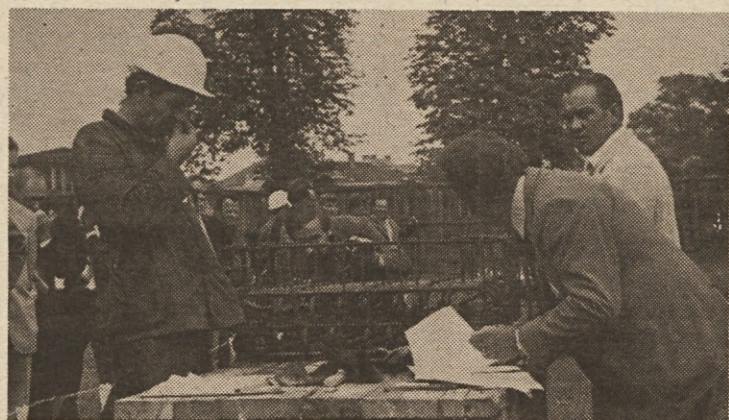
V okviru VII. športnih iger gradbenih delavcev Jugoslavije, ki so bile konec minulega tedna v Celju, je bilo tudi II. zvezno proizvodno tekmovanje, ki so se ga udeležili najspretnější zidarji, železokrivci, tesarji in postavljalci cevnih odrov iz vse Jugoslavije.

Tekmovanje, ki je bilo na celjskem stadionu Glazija, je organiziralo GOP „Obnova“, čeprav vreme vsem skupaj ni bilo najboljše naklonjeno. Najprej so se pomerili železokrivci in postavljalci odrov, v popoldanskih urah pa še zidarji in tesarji.

V skupni uvrstitvi so s 27 točkami zmagali predstavniki hrvaških gradbenih podjetij. Na drugo mesto so se uvrstili tekmovalci Slovenije (24 točk), čeprav so brez izkušenj na tem področju, saj so šele pred dnevi organizirali prvo republiško proizvodno tekmovanje. Slede: 3. Srbija (17), 4. BiH (14), 5. Črna gora (7) in 6. Makedonija (7).

A. UL.

V vseh štirih disciplinah, tudi v postavljanju cevnih odrov, so osvojili slovenski tekmovalci drugo mesto.

Sodniki niso imeli malo dela, saj je bila vsaka malenkost odločilna za končni rezultat ...

podobe našega časa

- Kako ti je uspela?
- Kaj če mi je kako uspela?
- Sondaža terena ven-

ša negotovost v jutrišnji dan in prizadevanja za ...

- Počasi, počasi, le kam drviš? Globalna ocena je torej ugodna. Do tam pusti, drugo črtaj!
- Črtam naj?
- Ja, črtaj! Jeremijade nam že ne bodo pomagale na zeleno vejo. V roke bo treba pljuniti, fant moj, drugega ne kaže. Kaj pa pravijo

vati zlasti pri analizi situacije, ki jo terjata republika, za našo interno rabo pa lahko nekaj tega ostane, zakaj ne?

- Česa tega, tovariš šefov?
- No, negativnih pojavov kot podlage za ustvarjanje pesimizma ...
- In kaj naj gre na republiko?
- Kaj pa se delaš neumnega ...

SONDAŽA TERENA

dar! Saj si menda zato hodil naokrog, ne zaradi česa drugega ...

— Uspela mi je, kako ne! Ljudje so v fazi velikega pričakovanja ...

— Poročaj!

— Kje naj začnem?

— Kaj pravijo ljudje o našem gospodarstvu?

— Pravijo, da so gospodarska gibanja, kot sem si zapisal, v kvantitativnem smislu relativno ugodna. V celoti je indeks gospodarske rasti višji kot v preteklem obdobju. Vendar pa pravijo tudi, da je ta kazalec relativen, ker gre za veliko stopnjo trenutne konjunkturalne neupoštevanje poslovno disciplino, izkoriščanje neurejenosti trga itd. Ob tej rasti pada stopnja rentabilnosti, ekonomičnosti, nematerialni stroški rastejo, akumulativna moč se zmanjšuje. Rastejo tudi investicije, ker pada odstotek lastnega vlaganja gospodarstva in se povečuje bančni kapital. To kaže, da je v investicijah vedno manj ekonomskih odločitev. Likvidnost je na kritični meji, v nekaterih panogah pa se celo povečuje. Gospodarski spori so vse pogostejši pojav in ukrepi, ki naj bi ta problem zaježili, so gospodarstvu prej v škodo, saj lahko delovne organizacije same določajo roke izplačil. Zaskrbljujoča je vedno večja stopnja inflacije, dviganje cen, saj takšna situacija vna-

ljudje o stabilizaciji?

— Pravijo, da se manevrski prostor gospodarstva zožuje. Vse več sredstev prelivamo iz industrije na druga področja. Pojavljajo se novi centri odločanja kot sile nad proizvodnjo, to je vse močnejši bančni in trgovski kapital. Vse to negativno vpliva na vero v moč samoupravljanja, ki se je v delovnih organizacijah zreduciralo le na ...

— To črtaj!

— Prav! Dejstvo je, tu imam zapisano, da smo presegli vse tolerantne meje inflacije, deficita v zunanjetrgovinski bilanci, rasti investicij itd. Po vseh zakonitostih tržnega gospodarstva bo s tem prišlo do restrikcije, ki bo rodila težke socialne, politične in ekonomske posledice. V tržno gospodarstvo smo šli s prevelikim zaupanjem, premalo pa mislili na možnosti deformacij. Korupcija je vse hujša, prekupčevalcev vse več, samouprava se ponekod zapira sama vase in iz lastne koristi same delovne organizacije pristaja na špekulacije in zavestno kršenje predpisov ...

— Hm, to zveni sila kategorično in ne odraža v celoti stvari kot take in v zaželeni smeri. Ne rečem, da marsikaj povedanega tudi ni res, ampak v globaju stvari le nisto takšne. V tem se menda strinjava, ali ne? Mislim, da bi bilo to treba upošte-

- Nič se ne delam ...
- Doseženi rezultati in pozitivni trendi vendar!
- In kot kaj naj gredo gor? Mislim, v kakšni obliki ...
- Kot poročilo! In, razumljivo, kot osnova za ustvarjanje Optimizma, kot kaj drugega pa vendar!?

Vinko Blatnik

DOPUSTNIŠKO TIHOŽITJE

Drejc in Miha sta v službi še kar uspešno vozila skupaj. Njun oddelek sicer ni prehitel drugih v preveč kovanju službenih spisov, vendar tudi ni pretirano zaostajal. Lahko bi torej rekli, kako sta se Drejc in Miha uspešno upirala skušnjavam, da ne bi postala bleščeči delovni zvezdi. Zadovoljila sta se z mnenjem, ki je krožilo v OZD (in prej leta v delovni organizaciji), da sta še kar v redu, predvsem pa zanesljiva delavca.

In zakaj s tako skrbnostjo omejujemo njune delovne značilnosti? Hoteli smo samo poudariti, da nista bila niti pretirano utrujena (če odštejemo vplive vročine) niti zgarana in še manj „na koncu z živci“. Bila sta samo dva poprečna primerka delovnega človeka, ki ju je v visoki turistični sezoni zagrabilo nepremagljivo hrepenenje po letnem odih. Šlo je torej za docela normalen in razumljiv pojav, tako da tudi šef ni mogel imeti nič proti. In tudi ni poskušal:

„Seveda, fanta, razumljivo! Samo oba naenkrat ne moreta, saj razumeta. Delo ne sme zastajati ... Naj-

prej eden in potem drugi“.

Ker sta bila Drejc in Miha športno izobražena, sta se odločila za žreb. Kocka je odločila, da gre Drejc prvi na morje.

„Razpoči se!“ je z vrat še pomahal od razočaranja razpotegnjenemu Mihovemu obrazu in — že ga ni bilo več.

Cez štirinajst dni se je Drejc vrnil ves blede v obraz, s črnimi mešički pod očmi in s sključeno hojo. Miha je bil tako navdušen, da je naposled prišel njegov čas, da si prijatelja sploh ni pobliže ogledal in — že ga ni bilo več.

Vrnil se je že čez deset dni. Ves blede v obraz, s črnimi mešički pod očmi in s sključeno hojo.

„Končno sem te le dočakal!“ se je Drejc zarotniško hahljal. „Vidim, da si si dopust pošteno privoščil ...“

„Samo dopusta mi ne omenjaj! Prosim“.

„Si imel lepo vožnjo, kaj? V kolonah si ugotavljal, da si pravi cepec, ker se držiš prometnih predpisov in za vsakim ovinkom ti je kdo

priletel v škarje ...“

„Kako si zvedel?“ se ni mogel načuditi Miha. „Sicer me pa pusti pri miru s prome tom. Že med vožnjo dol sem se prepračil, da se ne splača razburjati. Samo da pridem do morja, potem se pa začne vesoljno počivanje ...“

„No?“ je Drejc vprašal s sumljivo mirno.

„Kakšen raj! Na plaži sem moral vsakih dve uri iskati prsto, krpo peska, nato sem pa lahko samo gledal, če se kateri od nekaj stotih smrkavcev ne dere in če kdo od starejših nima na glas navitega tranzistorja. Videti je bilo, da se je večina na plaži aktivno borila za svoj košček miru.“

„Bi se pa umaknil v morje“.

„Si neumen! Tam so ves dan rohnili gliserji, da je bilo kot v bitki na Koralnem morju. V zaledju pa je hreščal hotelski mikrofoni ...“

„In ponoči?“ Drejc se je kar zvil od navdušenja. „Kakšna je bila rekordna žetev potolčenih komarjev na uro?“

„Ne morem več!“ je sopihal

Miha. „O dopustu se sploh ne pogovarjam več. Raje mi povej, kakšno zdravilo ti je zdravnik predpisal. Saj si kot roža!“

„Zdravilo? Pomagal sem si sam.“

„Nikar me ne vleči, kakšen čudovit počitek je to. In mir! Sploh ničesar ni. Ne zborov delavcev, ne saj delavskega sveta, delavska kontrola vztrajno spi ... Kaj bi govoril. Rečem ti, da se v resnici prav nič ne dogaja. Takoj prekini oddih in priti delat, drugače te bo res še pobralo.“

„Slišiš,“ je zaskrbelo Miho, „kaj pa šef?“

„Jutri gre na morje! Glej, da mu ničesar ne zineš. Naj še on malce uživa v nepokvarjeni naravi ...“

Ko sta na hodniku zaslišala šefove korake, sta se Drejc in Miha obrnila vsak v svoj kot in se zarotniško resno pogledala v papirje ...

Tig

OD BESED K DEJANJEM ...

Karikatura: I. Antić

KOZERIJA

Klepet

- Ima pa srečo!
- Mislim, da ni le sreča. Če bi šel kam drugam, bi dobil še kaj več kot to. Sposoben je, to je! Rojen trgovec. Kako pa je s tvojim, da si nič ne pomaga?
- Ne zna si! Kar naprej leta na sestanke in si žre živce z referati, pa nobenega meje. Nekaj dnevnic, kakšna čestitka, povabilo za koncert na kakšni proslavi, drugega pa ne. Doma pa opata. Pomisli: pomiva, hodi na trg in druge take stvari.
- Ja, nič čudnega, če je potem z njim tako. Človek mora dati nekaj nase, če hoče naprej. Moj ne govori dosti, zato pa govori tam, kjer ve, da bo kaj zaleglo, in takrat, ko je potrebno. Pa kako! Kó bi ga ti zadnjič slišala ...
- O čem?
- O delavskem razredu, inflaciji, stabilizaciji, realizaciji ustave in o vsem nanatanko tako, kot je treba ...
- Tako? Da se je začel ogrevati za politiko. Pa si mi pravila, da mu ni za te stvari ...
- Saj mu res ni, ampak čas je zdaj tak. Še pravi čas je treba skočiti na pravi voz.
- Moj pa se zdaj žene za

- Ima pa srečo!
- Mislim, da ni le sreča. Če bi šel kam drugam, bi dobil še kaj več kot to. Sposoben je, to je! Rojen trgovec. Kako pa je s tvojim, da si nič ne pomaga?
- Ne zna si! Kar naprej leta na sestanke in si žre živce z referati, pa nobenega meje. Nekaj dnevnic, kakšna čestitka, povabilo za koncert na kakšni proslavi, drugega pa ne. Doma pa opata. Pomisli: pomiva, hodi na trg in druge take stvari.
- Ja, nič čudnega, če je potem z njim tako. Človek mora dati nekaj nase, če hoče naprej. Moj ne govori dosti, zato pa govori tam, kjer ve, da bo kaj zaleglo, in takrat, ko je potrebno. Pa kako! Kó bi ga ti zadnjič slišala ...
- O čem?
- O delavskem razredu, inflaciji, stabilizaciji, realizaciji ustave in o vsem nanatanko tako, kot je treba ...
- Tako? Da se je začel ogrevati za politiko. Pa si mi pravila, da mu ni za te stvari ...
- Saj mu res ni, ampak čas je zdaj tak. Še pravi čas je treba skočiti na pravi voz.
- Moj pa se zdaj žene za

- Ima pa srečo!
- Mislim, da ni le sreča. Če bi šel kam drugam, bi dobil še kaj več kot to. Sposoben je, to je! Rojen trgovec. Kako pa je s tvojim, da si nič ne pomaga?
- Ne zna si! Kar naprej leta na sestanke in si žre živce z referati, pa nobenega meje. Nekaj dnevnic, kakšna čestitka, povabilo za koncert na kakšni proslavi, drugega pa ne. Doma pa opata. Pomisli: pomiva, hodi na trg in druge take stvari.
- Ja, nič čudnega, če je potem z njim tako. Človek mora dati nekaj nase, če hoče naprej. Moj ne govori dosti, zato pa govori tam, kjer ve, da bo kaj zaleglo, in takrat, ko je potrebno. Pa kako! Kó bi ga ti zadnjič slišala ...
- O čem?
- O delavskem razredu, inflaciji, stabilizaciji, realizaciji ustave in o vsem nanatanko tako, kot je treba ...
- Tako? Da se je začel ogrevati za politiko. Pa si mi pravila, da mu ni za te stvari ...
- Saj mu res ni, ampak čas je zdaj tak. Še pravi čas je treba skočiti na pravi voz.
- Moj pa se zdaj žene za

»TOMOS« KOPER

IN SO »ŠPRICALI«...

Spet se je v Tomosu pripetilo nekaj, zaradi česar celotni kolektiv negoduje nad mladino, nad mladimi delavci. In to, kot vse kaže, povsem upravičeno. Zakaj?

Večja skupina mladincev iz montaže, največ neposredno z montažnega traku, eno izmed minulih delovnih sobot enostavno ni prišla na delo. Preprosto, kajne? Kar po šolskem zgedu: bomo pa „špricali“ delo, gremo raje pohajkovat. Zakaj bi se mi mučili ravno v soboto, naj se drugi! Da sploh ne govorimo še o nekakšnih solidarnostnih sobotah, o raznih Brkinih, potreših in o Kozjanskem!

Kdo je bil tisti, ki si je vse to izmislil? Uf, kdo bo izdržal takšen tempo? Pomislite, ljudje, šest dni v tednu delati, saj to je skoraj huje od pekla. Ko gre za „solidarnostno soboto“ pa še toliko bolj, saj takrat vendar delamo „zastonj“. Tako si vsaj nekateri razlagajo.

In, kaj so fantje storili? Enostavno „špricali“ so. Pa nikar si ne mislite, da je to bila sobota, ko smo delali v solidarnostne namene. Prav gotovo se takrat niso zavedali, kakšno škodo bodo s tem dejanjem povzročili kolektivu, da so podjetje prikrajšali za enodnevno finalizacijo mladcev, da so okrnili ugled mladinske organizacije, da so...

Pa kaj bi naštevati! Sedaj so to prav gotovo spoznali in prepričani smo, da je večini od njih žal za storjeno dejanje. To je upoštevalo tudi predsedstvo osnovne organizacije Zvezde socialistične mladine, ko je razpravljalo o tej kršitvi delovne dolžnosti „svojih“ mladincev. Zakaj „svojih“? Zato, ker nismo ravno najbolj prepričani, da so lahko takšni mladinci tudi člani ZSMJ. Pripadniki socialistične mladinske organizacije si ne bi smeli privoščiti takšnih spodsrljav. Na svoj način smo jih poskušali razumeti. Rekli smo: saj ne bodo storili več kaj takega. Samoupravni organi so jih kaznovali; to jim je bila „lepa šola“. Poboljšali se bodo... In zadewa je skoraj pozabljena.

Pa ni tako. Črni madež je ostal. Predvsem na plečih tistih

članov ZSMS v Tomosu, ki se trudimo, da bi mladi zavzeli tisto mesto, ki jim pripada v naši samoupravni družbi. Govorimo o mladem delavcu samoupravljavcu, o marljivošem delu, o vzbujuju čuta odgovornosti, o še svetlejši prihodnosti in še o mnogo drugih nalogah, ki so pred nami. Potem pa demoralizirani in poraženi ugotavljamo, da te stvari pravzaprav veliko ne zaležejo. Ugotavljamo, da ni tako, kot bi moralo biti in da bo potrebno vložiti še veliko truda in dobre volje. Da se podobni primeri ne bi ponavljali...

Zadnje čase veliko govorimo o solidarnosti. Že spet ta beseda. Že spet odvajanje sredstev. Kaj pa sploh pomeni to v naši družbi? Solidarnost je, da človek pomaga prijatelju v težavah, da mu posodi denar, da sočustvuje ob njegovi bolečini in še veliko podobnih primerov takšne „osebne“ solidarnosti poznamo.

Takrat pa, ko nam divje reke poplavlajo mesta, vasi in polja, na katerih raste naš kruh, ko nam potresi rušijo domove, zaradi česar na tisoče družin ostane brez strehe nad glavo, ko nam požari uničujejo najlepše in največje bogastvo, ki ga imamo – gozdove, takrat izkažimo vso humanost do te naše družbe, ki je ne smemo pozabiti, ki je samoupravna, in da nam ne bo nihče ničesar dal, če si sami ne bomo med seboj pomagali. In, na koncu: še se najdejo, sicer redki posamezniki, ki (ne zavedajoč se, da lahko tudi njih doleti podobna katastrofa) delovne sobote za solidarnost, enostavno „špricao“.

BORIS STRLE

KJE SMO?

Po dokončnih podatkih zavoda SR Slovenije za statistiko za avgust ni mogoče potrditi ugodnejšega razpleta ekonomskih gibanj od predvidenih. Nasprotno, na področju proizvodnje in blagovne menjave so bili ugotovljeni celo slabši dosežki, kot pa so se glasile prognoze.

Predvsem velja to za proizvodnjo v industriji, ki hitreje poenjuje v fizičnem obsegu, kot to terja stanje zaloga končnih izdelkov. Od predhodnega meseca se je povečala le za 5,6% in doseglja obseg, ki je samo za nepoln odstotek (0,9%) večji od lanskega v tem mesecu, tako da bilanca osmih mesecev proizvodnje beleži najmanjše povečanje doslej – 5,9%, kar je seveda pod planirano intenziteto. Najbolj pa je v obravnavanem obdobju porasla proizvodnja sredstev za delo, in sicer za 11%.

Gradbena proizvodnja na višku sezone ostaja prav tako v zmernih okvirih in ocenjujoc po številu opravljenih ur dela presega v avgustu lansko le za 1%, v osmih mesecih pa za 8%.

Promet kot podaljšana proizvodnja oziroma končna faza blagovnega prometa ne kaže povečanja glede prevoza blaga, javni avtomobilski prevoz je prepeljal celo za 30% manj blaga kot julija, neznatno pa je njegovo povečanje na železnici (4%).

Notranja trgovina je nedvomno pod vplivom zmernejše proizvodnje in manj zaradi slabega odkupa ter prodaje blaga potrošnikom v avgustu sicer prodala več blaga, namreč količinsko na

debelo za 7% in na drobno za 9%, osemmesečna primerjava obeh vrst prometa pa izkazuje minus. Drugače povedano: grosisti so prodali 1% manj blaga kot lani v enakem obdobju, detajlisti pa za 3% manj.

Zunanja trgovina je v dokajšnjem upadanju, kajti izvoz se je v primerjavi z julijem vrednostno zmanjšal za 11%, uvoz pa kar za 28%. Tako potem presega slovensko gospodarstvo osemmesečni izvoz leta 1974 le še za 3% in uvoz za 9%.

Gostinski promet v zvezi z dokaj skromno turistično dejavnostjo, če jo primerjamo s tisto v SR Hrvaški in Črni gori, zaznamuje padeč iztržka v avgustu za 5%, medtem ko je število nočitven naraslo za 8%. Osemmesečni promet gostinstva kaže nominalno rast za 17%. Če pa upoštevamo, da so v istem času gostinske cene narasle kar za 22,5%, to pomeni, da se fizični obseg realno zmanjšuje.

Zaposlovanje, o čemer so na voljo informacije le za julij, se nadaljuje s komaj malo zmanjšano intenzivnostjo kot v prvem polletju. Opaziti je, da ta ugotovitev bolj velja za negospodarske organizacije in dejavnosti kot za gospodarstvo, kar je razvidno tudi iz osebnih dohodkov. Ti so že v juniju bili manjši v gospodarstvu za 1,4%, medtem ko so v negospodarstvu porasli kar za 8%. Ob tem je po sedmih mesecih (januar-julij) ugotovljiva letošnja rast OD za poprečno 27,6% oziroma v gospodarstvu za 26,6% in negospodarstvu za 32,4%.

Zivljenjski stroški so se zvečali avgusta za 0,2% in v osemmesečnem razdobju za 27,6%. Vendar je treba ločiti, da znaša podcembrski dvig 16,4%, kar je nekaj več kot v merilu celote SFRJ (14,7%). S tem je v avgustu doseženo 66,9% za letos planirane rasti cen (24,5%).

J. K.

BREZ ODLAŠANJA

Skupščina regionalne zdravstvene skupnosti v Novem mestu je na zadnji seji obravnavala poslovanje skupnosti v prvem polletju letošnjega leta in stabilizacijska prizadevanja na področju zdravstvenega varstva v dolenski regiji. Za letošnje poslovanje novomeške regionalne zdravstvene skupnosti je značilen občuten porast vseh izdatkov za zdravstveno varstvo in za denarne dejatve. Izdatki za zdravstveno varstvo so v prvem polletju kar za četrtno presegli lanske. Najbolj so se povečali izdatki za specialistično ambulantno zdravljenje ter za zdravlila in za preventivno dejavnost, pa tudi prevozni in potni stroški. Zanimivo je, da so se stroški za zdravlila ob skoraj enakem številu receptov kot lani povečali kar za 57 odstotkov. To pomeni, da so letos močno porasle cene zdravilom in da zdravniki predpisujejo na recepte dražja zdravila.

Razmeroma visok stavež bolnih je vplival na večje dajatve za nadomestila osebnih dohodkov zavarovancem zaradi boleznih in nesreč, ki so v letošnjem prvem polletju porasle za dobrih 42 odstotkov, oziroma skupne denarne dajatve skoraj za 46 odstotkov. Vse to in pa večji obseg zdravstvenega varstva je vzrok, da ima skupnost v prvem polletju skoraj milijon in pol dinarjev primanjkljaja.

Skupščina regionalne zdravstvene skupnosti je ob tem sklenila, da je treba letošnjo porabo uskladiti z dogovorjeno. Zato bo treba s posebnimi ukrepi izdatke uravnati z načrtovanimi dohodki, sicer bo skupnost sklenila poslovno leto z večjim primanjkljajem, ki ga bo moč kriti le s posebnim prispevkom od neto osebnih dohodkov zaposlenih, skratka iz žepa zavarovancev!

Da bi se izognili temu neljubemu dodatnemu obremenjevanju občanov so sklenili tako pri izvajalcih kot pri uporabnikih zdravstvenega varstva na Dolenjskem poiskati vse možnosti za usklajitev porabe z dogovorjenimi dohodki. Seveda pa prizadevanja za racionalnejšo porabo v zdravstvenem varstvu ne smejo prizadeti bolnikov, pač pa je treba izboljšati organizacijo dela v zdravstvu, bolje

razporediti kadre, doseči večje sodelovanje med zdravstvenimi delovnimi organizacijami v regiji, predvsem med zdravniki splošne zdravstvene službe in zdravniki bolnišnice, odpraviti nepotrebne storitve, skrajšati čakalno dobo za razne intervencije oziroma posege, gospodarno investirati v medicinsko opremo in podobno.

Poudarili so, da uspešnost zdravstvenega dela ne bi smeli meriti le s številkom opravljenih storitev, ampak z dejanskimi rezultati dela. Zato morajo zdravstvene delovne organizacije takoj temeljito preučiti obseg zdravstvenega varstva v lanskem letu ter dogovorjen obseg za letos in ugotoviti, kje so odstopanja in vzroki za preseganje dogovorjenega programa. Posebna komisija, sestavljena iz članov zdravstvenih delovnih organizacij in strokovne službe regionalne skupnosti, bo preučila in ocenila večji odliv sredstev v druge zdravstvene zavode zunaj regije. Komisija mora pregledati vse vrste odliva in ugotoviti, ali je ta odliv utemeljen iz strokovnega vidika. Zdravstveni dom in bolnišnica morata skupaj preučiti velik porast specialistično ambulantnih izdatkov ter dati strokovno mnenje o potrebnosti tako velikega porasta na tem področju. Skupščina je priporočila zdravstvenim delovnim organizacijam, posebno še zdravnikom splošne prakse, da racionalizirajo predpisovanje zdravil.

Pospešiti je treba tudi predvideno združevanje zdravstva na Dolenjskem, ki bo celotno zdravstveno službo na tem območju prav gotovo strokovno bolje povežalo in vplivalo tudi na učinkovitejšo in cenejšo zdravljenje. V prizadevanja za zmanjšanje porabe v zdravstvenem varstvu pa se morajo bolj kot doslej vključiti tudi TOZD, ki morajo preučiti vzroke za razmeroma visok stavež bolnih in za preveliko odstonost delavcev z dela zaradi boleznih in nesreč pri delu.

Vsi odgovorni za uresničitev teh sklepov morajo regionalni zdravstveni skupnosti še ta mesec poročati o ukrepih za stabilizacijo in zmanjšanje porabe, skupščina pa bo o teh poročilih razpravljala na prihodnji seji.

(R. Š.)

ČE CENE UPADAJO...

Po nekajletni visoki konjunkturi na svetovnem tržišču se je sedaj pričela recesija svetovnega gospodarstva. V Sloveniji je posebno prizadela proizvajalce svinca in cinka, ki polovico letne proizvodnje izvozijo. Zaloge so dosegle kritično mejo, v najtežjem položaju pa je Cinkarna iz Celja. Svetovne cene so tako nizke, da se izvoz ne spleča, na domačem tržišču pa ni dovolj kupcev. Proizvajalci svinca, cinka,

antimona in bakra so od ZIS zahtevali možnost za kreditiranje zaloga, dokler bi trajala recesija. Za 15.000 ton svinca so zahtevali 166 milijonov dinarjev, za 20.000 ton cinka 350 milijonov, za 10.000 ton antimona 140 milijonov in za 5000 ton bakra 150 milijonov dinarjev.

Kot se je zvedelo, je ZIS že začel akcijo, ki naj bi pomagala proizvajalcem svinca in cinka.

DOGOVORJENO VEČJE GOSPODARSKO SODELOVANJE MED SLOVENIJO IN NEMŠKO DEMOKRATIČNO REPUBLIKO

CILJ — PODESETERITI VREDNOST POSLOV

Velike možnosti za povečanje blagovne menjave, zlasti pa razvoj kooperacij, sovlaganj in skupnih nastopov na trgu

Obisk slovenske gospodarske delegacije v Nemški demokratični republiki, predstavniki gospodarske zbornice in nekaterih slovenskih podjetij, ki že sodelujejo z gospodarstvom NDR, so to deželo obiskali v začetku septembra, je jasno pokazal dvoje; vzhodnonemško gospodarstvo se živo zanima za vse oblike gospodarskega sodelovanja s slovenskim gospodarstvom; možnosti za povečanje obsega tako blagovne menjave v obe smeri kot tudi za globlje oblike sodelovanja so še izredno velike. Rezultati skupnega dogovora in dogovorov posameznih podjetij ustrezajo tej težnji ter so naravnani po predhodnem dogovoru obeh držav, da v naslednjem srednjeročnem obdobju povečata obseg in vrednost medsebojnega gospodarskega sodelovanja od lani doseženih 400 milijonov dolarjev na 3, morda celo štiri milijarde dolarjev. Vodilo v teh dogovorih pa je bila tudi obojestranska želja, resda močnejša na naši strani, da bi skušali v naslednjih letih neugodno zunanjetrgovinskih

bilanco Jugoslavije in Slovenije z NDR izboljšati.

Zlasti gospodarstvo naše republike je v razvoju zunanjetrgovinske izmenjave z NDR v zadnjih letih začelo zaostajati za drugimi republikami. V letošnjem letu je jugoslovanski izvoz v NDR narasel v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 36,3 odstotka, slovenski pa le za 34,9 odstotka; slovenski delež v jugoslovanskem izvozu v NDR je letos 19,9 odstotka. Hkrati je jugoslovanski uvoz letos narasel za 16,8 odstotka; slovenski pa s tempom rasti 42,6 odstotka kaže mnogo manjše izravnalne uspehe zunanjetrgovinske menjave gospodarstva naše republike, kot pa ugotavljamo v jugoslovanskem merilu.

Uspehi zadnjega obiska slovenskih gospodarstvenikov vzbujajo upravičeno upanje, da bo poslej zunanjetrgovinska menjava slovenskega in vzhodnonemškega gospodarstva mnogo bolj uravnovešena. Opora predvidevanjem je tudi nov način nastopanja slovenskih gospo-

darstvenikov na tujem. Ob tokratnem obisku je namreč v pogovorih, tako celotne delegacije kot posameznih podjetij obveljal duh skupnega nastopa: tudi naša podjetja so se dogovarjala s svojimi vzhodnonemškimi partnerji upoštevaje tako lastne kot tudi celovite koristi slovenskega gospodarstva.

V Vzhodni Nemčiji so bili na obisku predstavniki slovenskih podjetij, ki že sodelujejo s tamkajšnjimi podjetji in imajo tudi v bodoče največje možnosti za poglobitev in razširitev gospodarskega sodelovanja. Vsekakor je naš največji adut Iskra s svojo visoko razvito tehnologijo in kakovostjo elektronskih sestavnih delov in naprav. Zanje se zanimamo pri Zeiss - Jena, kjer ponujajo vse možnosti sodelovanja na področju elektrotehnike in elektronike. Navkljub temu, da v tej deželi že sami izdelujejo nekatere izdelke tako imenovane bele tehnike, ima Gorenje s svojimi izdelki - plinskimi boilerji, armaturami, štedilniki na trda goriva in plin,

polavtomatskimi pralnimi stroji, elektroventilatorji in stevalnimi sesalci ter drobnimi gospodinjskimi aparati in orodji velike možnosti za poglobitev poslovno tehničnega sodelovanja in razvoja kooperacijskih odnosov. Nemci se zanimajo za kooperacijo z Rudisom ter za projektiranje, montažo in gradbeno dejavnost v deželah tretjega sveta, pa tudi v NDR. Hkrati naj bi razvili tudi kooperacijo pri proizvodnji tiskarskih strojev. Dolgoročna kooperacija bi se lahko razvila tudi pri izdelavi računalnikov. Emona je tik pred zaključkom petletne pogodbe, v kateri je predvidena podvojitev dosežanega obsega menjave te ljubljanske firme z vzhodnonemškimi partnerji. Malce bolj zapleten je primer celjske Cinkarne oziroma proizvodnje titanovega dioksida. Obe strani se ogrevata za gradnjo novega obrata za proizvodnjo te surovine za barvansko in tiskarsko industrijo, hkrati pa veda, da bo treba prej še rešiti nekatere pereče probleme, ki tačas zavirajo gradnjo drugega skupnega

proizvodnega obrata v Celju, Gre za proizvodne probleme, kritje tekoče izgube in probleme varstva okolja.

Slovenska delegacija je vzhodnonemške gospodarstvenike obvestila o razvojnih načrtih slovenske kemije. Izkazalo se je, da bi obe strani radi uresničili predlagana sovlaganja v petrokemiji. V kratkem bodo ti predlogi izdelani do podrobnosti. Nemci se tudi zanimajo za razširjenje dosedanjih kooperacijskih odnosov v farmacevtski proizvodnji (Krka) in proizvodnji barv ter lakov in alkidnih smol (Color). Nosilec novega industrijskega sodelovanja - na področju proizvodnje laminatov in filtrov pa naj bi bil Donit.

Koteks Tobus naj bi kot nosilec sodelovanja slovenske in vzhodnonemške obutvene industrije z naše strani v kratkem pripravil podroben predlog za sodelovanje obeh obutvenih industrij: obe strani si želita večjega sodelovanja in tudi dolgoročnih kooperacijskih poslov. Z našo lesno industrijo, predstavljajo jo SOZD Slovenija les, žele vzhodno-

nemški partnerji povečati obseg medsebojne menjave tudi izven blagovne liste v vezanih poslih. Prav tako pa se Nemci zanimajo za skupen nastop v tako imenovanem tretjem svetu in pa, seveda, tudi za kooperacijo.

Omenili smo le največje dogovore. Pomembno pa je, da se tudi oblika navadne blagovne menjave, trgovina na podlagi vnaprejšnjih dogovorjenih seznamov blaga, ki bi ga ena ali druga stran kupila oziroma prodala, spreminja iz vsakoletnih dogovorov v srednjeročne programe blagovne menjave. Vsi ti dogovori pa bi seveda bili na dokaj trdih nogah - brez finančne konstrukcije, oziroma podpore banke. V naši delegaciji so bili predstavniki ljubljanske banke, ki je skupaj z gospodarstveniki in nemškimi poslovnimi bankami preučevala, kako bi še uspešneje spremljala in podpirala razvijajoče se poslovne stike. Tako imajo dogovori med poslovnimi partnerji tudi potrebno finančno podlago.

R. B.

Začenja se nova izobraževalna sezona, na katero se na Obalni delavski univerzi pospešeno pripravljajo. O delu v preteklih sezonah in o načrtih za naprej sem se pogovarjala z direktorico tega zavoda, tovarišico Marijo Vogrič. V pogovoru je opozorila na več problemov, ki pa niso značilni samo za izobraževanje na obalnem območju, temveč v vsej Sloveniji. Na Obalni delavski univerzi pa si kljub problemom prizadevajo, da bi svojo dejavnost razširili in vključili v izobraževanje čimvečji krog delovnih ljudi. „Z veseljem ugotavljamo, da interes za izobraževanje ob delu in za delo ne upada,“ je dejala tovarišica Marija Vogrič.

Ena izmed skupin izrednih slušateljev pedagoške akademije, organiziranih v okviru katedre za izreden študij pri Obalni delavski univerzi

OBALNA DELAVSKA UNIVERZA IVAN REGENT KOPER:

VELIK VPIS NA OSNOVNO ŠOLO ZA ODRASLE

KATEDRA
ZA IZREDNI ŠTUDIJ
IMA DEVET SKUPIN

Potrebno je veliko truda, dogovorov, poizkusov, preden lahko odpremo nov oddelek, kljub temu pa je naša dejavnost zelo široka, je začela pogovor tovarišica Vogrič. — V preteklem šolskem letu smo imeli 33 oddelkov za odrasle, v katere smo zajeli 951 slušateljev. Oddelki za odrasle vključujejo osnovno šolo, komercialno in administrativno šolo, poklicno gostinsko šolo in poklicno šolo za voznike motornih vozil, upravno administrativno šolo in dopisno ekonomsko srednjo šolo, delovodsko šolo elektrostroke, srednjo šolo elektro in strojne stroke, tehniško prometno šolo in italijansko gimnazijo.

Na katedri za izredni študij imamo devet študijskih skupin. Odprte imamo oddelke eko-

nomske fakultete, višje agromske šole, visoke ekonomsko-komercialne šole in visoke šole za organizacijo dela. Dogovarjamo se tudi s pravno fakulteto, da bomo odprli oddelek, če bo dovolj prijavljenih.

Poleg oddelkov oziroma šol, kjer si delovni ljudje pridobivajo formalno izobrazbo, imamo tudi oddelke za družbeno izobraževanje, za strokovno in splošno izobraževanje.

— *Delavska univerza izobražuje ljudi ob delu in za delo. Prav zaradi tega drugega dejstva je pomembno povezovanje delavske univerze z delovnimi organizacijami. Kakšno je to sodelovanje?*

— Na obali je nekaj delovnih organizacij, s katerimi uspešno sodelujemo, med njimi je na primer Hotel Palace iz Portoroža. V lanskem šolskem letu, ko smo odprli oddelek poklicne gostinske šole, so nam odstopili prostore za praktično delo in s tem veliko pripomogli, da so učenci uspešno končali izobraževanje. Tesno sodelujemo tudi z Agrario in Cimosom. Za potrebe delovnih organizacij usposabljam predvsem skladišnice, kurjače, strojepiske. V sodelovanju z Agrario smo odprli tudi oddelek za kmetijske delavce. Na vsak način se skušamo prilagoditi kadrovskim potrebam na obalnem področju.

15 — MORDA 20 %
SLUŠATELJEV USMERJAJO
DELovNE ORGANIZACIJE

— Pri tem pa ne moremo uspeti, dokler v delovnih organizacijah ne bodo posvečali večje pozornosti kadrovanju. Tako se zgodi, da je v oddelku administrativne šole preveč vpisanih, za druge profile pa primanjkuje delavcev. S smiselnejšim kadrpvanjem v posameznih delovnih organizacijah bi lahko rešili ta problem. Ena izmed rešitev so interni razpisi za določena delovna mesta. Delavec, ki se želi izobraževati, bi bil seznanjen s potrebami svojega kolektiva in bi se potem lahko bolje odločil za smer izobraževanja. Šele tako bi lahko rekli, da delavska univerza izobražuje za delo.

— *Ali se vpisujejo organizirane skupine iz posameznih delovnih organizacij, predvsem za osnovno izobraževanje, ali so to slušatelji, ki se sami odločajo za študij?*

— Na področju izobraževanja ob delu pridejo do izraza interesi posameznikov in interesi delovnih organizacij. Toda v delovnih organizacijah še vedno premalo upoštevajo izobraževanje kot faktor stabilizacije in premalo usmerjajo svoje delavce v izobraževanje. Ocenjujejo, to kaže vpis, da se večina odloča sama. Le približno 15 do 20 % slušateljev pošljejo delovne organizacije. Mislim, da bi v delovnih organizacijah morali izboljšati delovne pogoje za tiste, ki se izobražujejo oziroma bi morali imeti zanje več razumevanja. Dostikrat se zgodi, da ti ljudje naletijo na nerazumevanje tudi med sodelavci. Kljub temu pa se na delavsko univerzo vpiše vsako leto več slušateljev. Predvsem je velik vpis na osnovno šolo. Interes kažejo tudi malo starejši delavci in nemalo je takih, ki se po končani osnovni šoli odločijo še za strokovno izobraževanje pri delavski univerzi. Na splošno pa ugotavljamo, da je vpis največji na šole, ki dajejo formalno izobrazbo.

**DRUŽBENO IZOBRAŽEVANJE
POTREBNO VSEM,
KI SE IZOBRAŽUJEJO**

— *Že na začetku ste omenili, da je družbeno izobraževanje ena izmed dejavnosti delavske univerze. Kako je potekalo tovrstno izobraževanje do sedaj in kakšne načrte imate za v prihodnje?*

— Pod družbenim izobraževanjem pojmujejo pri nas usposabljanje delegatov. Doslej smo imeli že 32 seminarjev. S seminarji smo zajeli 717 delegatov. Šola za delegate traja ves čas mandata, tako da poslušajo

**melbrosin[®]
propolis**
novost
iz zakladnice
čebeljega panja LJUBLJANA

vsak delegat približno 150 ur predavanj. S seminarji smo v preteklosti zajeli komaj 51 delovnih organizacij, to je približno ena šestina vseh. Seminarji so potekali večinoma v delovnih organizacijah samih, nekaj pa v prostorih delavske univerze.

V prihodnje bi poleg šole za delegate radi odprli stalno šolo za vodstva samoupravnih organov, za sindikalne delavce, mla-

dinske aktiviste in vodilne delavce.

Ker pa se zavedamo pomembnosti družbenega izobraževanja v samoupravni družbi, smo se odločili, da bomo družbeno izobraževanje vključevali tudi v druge skupine. To pomeni, da bomo tudi v oddelkih za strokovno in splošno izobraževanje, v oddelkih za odrasle in v oddelkih za izredni študij pa še bolj kot doslej uvajali predavanja in razprave z družbeno tematiko. To je eden pomembnih načrtov za v prihodnje, saj družbenega izobraževanja ne moremo več ločiti od strokovnega.

Obalna delavska univerza Ivan Regent igra pomembno vlogo pri izobraževanju na obalnem področju. Zanimiv je tudi njen način, da bi se približala delavcem. Oglašuje preko radia, opozarja delovne ljudi na možnost izobraževanja preko plakatov, poleg tega pa tiska tudi vsakoletne programe. Te programe razdeljujejo po delovnih organizacijah, pri tem pa skrbijo, da pridejo ti programi res v roke delavcem, ki so za tovrstno izobraževanje zainteresirani. Za še bolj uspešno delo bodo ustanovili dokumentaški center, v katerem bodo ugotavljali učinkovitost dela slušateljev in predavateljev.

STANKA RITONJA

Letos sredstva za dom medicinskih sester in študentski dom

Javna razprava o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za gradnjo doma šole za medicinske sestre, doma mladine v trgovini in gostinstvu in študentskega doma v Ljubljani je izpadel dom mladine v trgovini in gostinstvu.

O tem, zakaj je prišlo do spremembe, smo se pogovarjali s tovarišem Ivanom Godcem, sekretarjem MS ZKS Ljubljana.

— Republiška izobraževalna skupnost je pripravila program sanacije dijaških in študentskih domov. V ljubljanski regiji je dala prednost zgoraj omenjenim domovom. V javni razpravi pa je prišlo do spremembe. Delovni ljudje v osmih od šestnaj-

stih občin so se odločili, da je treba absolutno prednost dati domu za medicinske sestre in študentskemu domu. K temu je veliko pripomogla tudi velika prizadevnost gradbenega odbora za izgradnjo doma za medicinske sestre, ki deluje že od jeseni 1974. To pa ne pomeni, da je dom mladine v trgovini in gostinstvu izpadel tudi iz programa RIS, temveč da se bodo letos sredstva zbirala samo za ostala dva doma.

Javna razprava je zaključena, samoupravni sporazum je v fazi podpisovanja in upamo, da bo do konca tega meseca samoupravni sporazum sprejet in s tem podprta akcija za zbiranje sredstev za izgradnjo dijaških in študentskih domov.

Prva povračila stroškov šolanja

Analiza podatkov, ki jih je na osnovi sklenjenih delovnih pogodb v letu 1972 zbral in analiziral Mestni odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Ljubljana, je dala porazne rezultate o splošni in strokovni izobrazbi delavcev v zasebnem sektorju. Za rešitev tega problema je bil za ljubljansko regijo ustanovljen sklad za dopolnilno izobraževanje delavcev v zasebnem sektorju. Namen tega sklada je, omogočiti slehernemu delavcu v zasebnem sektorju obrti in gostinstva v 15 občinah ljubljanske regije, da si pridobi splošno, strokovno in družbeno ekonomsko znanje.

Kljub težavam, ki so nastopile v zvezi s sprejemanjem statuta sklada, je le-ta v mesecu juliju začel izplačevati prvim delavcem v zasebnem sektorju stroške njihovega dopolnilnega izobraževanja.

Sklad je prejel 109 prošenj, uspešno jih je rešil 14. Povrnili so stroške v skupnem znesku 37567,00 din.

Največ prošenj je bilo za kritje stroškov na šolah za pridobitev kvalifikacije in visoke kvalifikacije ter za kritje stroškov

strojepisnega tečaja. Delavcem, ki so si pridobili kvalifikacijo in visoko kvalifikacijo, opravili šolo za delovodje in delavcu, ki se je prekvalificiral, je sklad povrnil stroške stoo odstotno, ostalim pa 50 do 70 % — glede na socialno stanje.

Vprašamo se, zakaj je bilo rešenih samo 14 prošenj. Odgovor najdemo v statutu, ki od delavca zahteva da k prošnji za povrnitev stroškov priloži dokazilo o uspešno opravljenih šolskih obveznostih. Takih prošenj pa je bilo le 14. Bistven vzrok za to je dejstvo, da študij poleg osem ali več urnega dela na dan ni šala.

Pri reševanju prošenj bosta komisija za dopolnilno strokovno izobraževanje in upravni odbor sklada upoštevala predvsem mnenje, da je potrebno zagotoviti dopolnilno izobraževanje najprej tistim, ki se izobražujejo za pridobitev osemletke in tistim, ki se izobražujejo za pridobitev take izobrazbe, ki je neposredno vezana na njihovo delo v obrti in je pomembna za njen nadaljnji razvoj.

S. R.

Šolska kulturna društva

V občini Velenje deluje 18 kulturnih društev in skupin. ZKPO občine Velenje se to jesen loteva akcije za razširitev kulturnih društev in skupin. S to akcijo naj bi prodrli predvsem med šolsko mladino. V RSC in gimnaziji že imajo kulturna društva, v osnovnih šolah pa teh doslej ni bilo. Spričo postopnega uvajanja celodnevne osnovne šole in podaljšanega bivanja otrok na šoli pa bi bilo prav, če bi bilo na osnovnih šolah le-teh čim več.

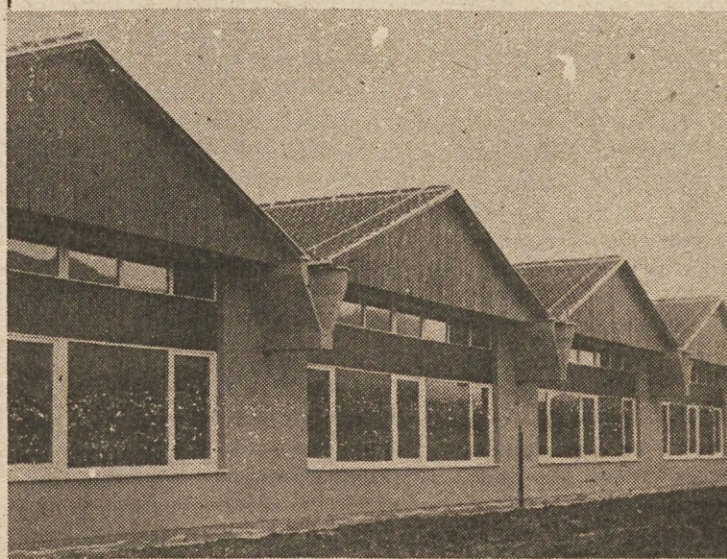
Prvi koraki v svobodo

Medtem ko ZKPO občine Velenje pripravlja razgovor z okoli dvajsetimi ljudmi, ki naj bi za naprej oblikovali petkove kulturne večere, da bi bili še kvalitetnejši in njihova vsebina pestřejša, je nova sezona teh večerov tako rekoč že stekla. Petkovi večeri, ki jih organizirajo že nekaj let in jih je lani bilo več kot dvajset, potekajo v razstavnem prostoru Knjižnice Velenje. Ta čas je že odprta razstava grafičnih risb učencev velenjskih osnovnih šol na temo Prvi koraki v svobodo. To soboto pa bodo ob razstavi priredili prvi jesenski petkov kulturni večer. Nastopil bo Šaleški oktet, recitirali bodo Kajuhove pesmi. Razdelili bodo tudi priznanja otrokom, ki so narisali najbolj uspele risbe. Celotna prireditev je v počastitev tridesete obletnice svobode.

— V —

STRANICE

V novo celodnevno šolo!

V vasi Stranice, nedaleč od Slovenskih Konjic, so minulo soboto slavili. S pomočjo občine, izobraževalne skupnosti, nekaterih delovnih organizacij in seveda samoprispevka, so namreč dogradili lepo novo šolo, ki je v ponedeljek, 15. septembra, že sprejela prve šolarje. V želji, da bi bila nova vzgojnovarstvena ustanova čimprej nared, so opravili občani več kot 2000 prostovoljnih delovnih ur, poleg tega pa so prispevali za gradnjo 200 kubikov lesa. Sodobna vzgojno-varstvena ustanova, tu so namreč dobili toplo zatočišče tudi številni straniški malčki, je dobila ime po Veljku Vlahoviču. Velikega praznika na Stranica so bili še posebej veseli starši, saj bodo od letos dalje deležni njihovi otroci celodnevne šole — eni izmed malostevnih v Sloveniji. (Foto: A. Ul.)

komentatorjev stolpec

Predragi smo!

Večina ekonomistov sodi, da smo se letos tako zelo oddaljili od ciljev resolucije o družbenogospodarskem razvoju države predvsem zato, ker je bil zaradi neustrezne organiziranosti naš gospodarski sistem bolj dovzeten za inflacijo in hkrati manj odporen nasproti njenim posledicam. Nadaljnji vzrok odstopanja od predvidevanj pa je v napačnih (naših in svetovnih) ocenah globine in trajanja recesije. Ta se je zavlekla znatno bolj in je tudi dosti močnejša, kot je sprva kazalo.

Naša, jugoslovanska pomanjkljivost, ki je nadaljnji vzrok za neprilagojenost in nepripravljenost na recesijske vplive, je brez dvoma počasno in zakasnelo sklepanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov kot pomembnih osnov razvojnim spremembam prilagojenega sistema. Ker ti izvodi novi ustavi prilagojenega sistema niso začeli pravočasno delovati, so bile tudi reakcije počasne in neobgljene, namesto manjkajočih družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov pa so se na marsikaterem področju uveljavili nepriljubljeni in neekonomski administrativni ukrepi.

Bil je res že skrajni čas za zaustavitev neugodnih teženj, ki bi do konca leta povzročile še znatnejša odstopanja od začrtanih družbenogospodarskih ciljev, nedvomno pa bi obremenile tudi prvo leto naslednjega srednjeročnega plana z istimi, če ne še hujšimi težavami, kot so nas pestile letos.

Najsi so taki ukrepi še tako nepopularni, dejstvo je, da je bil edini izhod iz nastalega položaja brezkompromisno omejevanje vseh vrst porabe. To je treba spraviti v okvirje, predvidene z resolucijo. Razen tega je treba upostaviti takšne odnose med uvozom in izvozom, ki bodo omogočili sprva ublažitev in kasneje postopno odpravljanje plačilno-bilancnega primanjkljaja, ne da bi pri tem ogrozili proizvodnjo in zaposlenost.

Ta pomembni cilj bo, kot kaže, med vsemi najtežje doseči, ker ni odvisen zgolj od prizadevanj naših delovnih organizacij, da bi čim večji del proizvodnje namenile za izvoz, marveč je v tem večji meri odvisen od konjunkturalnih gibanj na inozemskih, še zlasti pa na zahodnih trgih.

Toda: tudi če predpostavljamo, da bi se utegnila recesija na zahodu — kot predvidevajo nekateri gospodarstveniki — ublažiti proti koncu tega ali najkasneje v začetku prihodnjega leta, obstaja bojazen, da bomo tudi te tolikanj pričakovane konjunkturalne spremembe dočakali nepripravljeno. Gre namreč za inflacijsko pogojeno in nenehno spodbujevano rast proizvodnih, investicijskih poslovnih in drugih stroškov, ki se jim v zadnjih mesecih pridružuje še poglobljena nelikvidnost organizacij združenega dela in celotnega gospodarstva.

Izvozne organizacije, kot na priliko „Koteks-Tobus“, ugotavljajo, da v izvozu usnjene konfekcije dosegajo sicer dvakrat višje cene kot predlanskim, vendar pa jim izvoz količinsko nezadržno in občutno pada. Vrhunec, ki so ga na zunanjih trgih dosegli z nenormalno visoko ceno, je znamenje, da se naša konfekcija — na primer iz priznane kakovostnega svinjskega velurja — trenutno sicer še prodaja, vendar pa že v kritično zmanjšanih količinah. Z zunanjih trgov jjo spodriva mnogo cenejša konkurenca — predvsem iz daljnovernih in tudi nekaterih južnoameriških držav.

Dejstvo je, da smo postali predragi celo za trge z višjo kupno močjo, kot je naša. To je v danih razmerah, ki v svetovnem merilu niso rožnate, brez dvoma naša usodnost. Ob nizki in čedalje nižji produktivnosti nam astronomsko rastejo stroški. V boju proti stroškom, se pravi proti inflaciji, v dviganju produktivnosti ter v vsestranskem varčevanju kot osnovi za doseganje nižjih cen je edini izhod iz teh težav.

NANDE ŽUŽEK

POLLETNA BILANCA SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA POKAZALA VELIKA ODSTOPANJA OD RESOLUCIJE O EKONOMSKEM RAZVOJU

TROŠIMO HITREJE, KOT USTVARJAMO

Poraba ustvarjenih sredstev večja od predvidene, le amortizacija narašča mnogo počasneje, kot bi morala, da bi ohranili reproduktivno sposobnost gospodarstva na, denimo, lanski ravni • Rast OD marsikje važnejša od skrbi za jutrišnji dan • Finančnih sredstev manj, kot lani, nelikvidnost hudo narasla

Čeprav se je v zadnjih dveh mesecih zavoljo uveljavljenih stabilizacijskih ukrepov marsikaj spremenilo, bo vendarle moč spremembe ovrednotiti šele ob izteku tretjega tromesečja. Zato, zlasti pa, ker se razmere v gospodarstvu od polletja sem prav gotovo niso izboljšale, je vendarle posnetek stanja, ki ga je ob pregledu polletnih obračunov gospodarskih organizacij oziroma njihovih TOZD naredila Služba družbenega knjigovodstva, še vedno dokaj verna podoba poslovne uspešnosti slovenskega gospodarstva. Ob tem lahko ponovimo ugotovitev, ki smo jo ob tekočem spremljanju pogojev gospodarjenja in ustvarjanja dohodka nakazovali — češ da se gospodarska gibanja odmikajo od tistih, ki smo jih zapisali v resoluciji v letošnji ekonomski politiki v naši republiki. Najbolj zaskrbljujoče ob tej ugotovitvi je, da se sredstva, ki jih gospodarstvo namenja za razširjeno reprodukcijo, manjšajo, da si gospodarstvo tekoče težave in zadrege blaži na račun bodočega razvoja.

Ob primerjavi letošnjih polletnih rezultatov z rezultati lanskega polletja moramo upoštevati, da polletne bilance vendarle ne nudijo povsem natančne primerjave med predvidenimi in doseženimi poslovnimi uspehi; zlasti velja to pri ugotavljanju rasti sredstev za reprodukcijo in sredstev za pokrivanje osebnih potreb zaposlenih, saj iz periodičnih obračunov niso razvidni skladi OZD; poleg tega je delno spremenjen tudi sistem financiranja skupne in splošne porabe v primerjavi z lanskim letom; gospodarstvo je bilo deležno nekaterih davčnih olajšav, pa tudi rok za zapadlost terjatev se je skrajšal na 45 dni, v trgovini celo na 30 dni.

NIŽJA RAST DRUŽBENEGA PROIZVODA

V uvodu smo omenili, da so mnoga podjetja v prvem polletju na račun sredstev za reprodukcijo reševala svoje trenutne zadrege. Korenine tega „zla“ pa segajo do rezultatov poslovanja. Takoj na začetku omenjamo, da je gospodarstvo doseglo rezultate, kakršne bodo navedli, z 30 odstotkov višjimi poprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi kot v lanskem prvem polletju in s 6,2 odstotka več zaposlenih.

Rezultati pa so naslednji: celotni dohodek se je povečal za 36,2 odstotka. Tempo njegove rasti je v drugem tromesečju krepko popustil — v prvem je bila stopnja rasti še 42,4 % ob stopnji rasti družbenega proizvoda 38,1 %. Kasneje je rast družbenega proizvoda padla na stopnjo 29,2 %, in tako je pod rastjo, ki smo jo predvideli v resoluciji o ekonomskem razvoju. Kaj vse vpliva na takšna gibanja rasti celotnega dohodka in družbenega proizvoda, je težko reči, vsekakor pa lahko sodimo, da so posredi predvsem upadanje fizičnega obsega proizvodnje ter deloma izvozne cene. Cene doma so še vedno bile visoke, saj so pri proizvajalcih v letošnjem prvem polletju bile višje za 41 odstotkov, pri trgovcih pa za 30 %. Precej pa je vplivala na rast celotnega dohodka tudi zaostritev predpisov o rokih za zapadlost terjatev: samo tu je gospodarstvo izgubilo skoraj 2 milijardi dinarjev.

Porabljena sredstva so naraščala hitreje, kot celotni dohodek. Posledica tega pa je, kot smo dejali, nižja rast družbenega proizvoda. Ob tem velja še enkrat omeniti da je tudi amortizacija naraščala počasneje kot lani. Celotna izguba gospodarstva, zavoljo nedoseženega dohodka in izgube substance, je večja za 36 odstotkov kot lani. V oči bode visoka izguba zaradi nedoseženega dohodka — za 76 odstotkov je višja, kot je bila lani.

DALEČ OD RESOLUCIJE

Izračuni so pokazali, da so prav vse kategorije delitve družbenega proizvoda, razen amortizacije in ostanke dohodka, rasle hitreje kot sam družbeni proizvod. Le-ta je, kot smo omenili, rasel po stopnji 29,2 odstotka; pogodbene obveznosti so večje od lanskih polletnih za 30,9 %, zakonske in samoupravne obveznosti iz dohodka za 36,4 %, bruto osebni dohodki za 34,1 % (nekaj bolj so porasli neto OD), amortizacija in ostanek dohodka pa sta večja le za 20,4 odstotka. Vsekakor takšni rezultati delitve družbenega proizvoda niso v prid reproduktivnosti slovenskega gospodarstva.

Še bolj zaskrbljujočo podobo pa dobimo, če primerjamo razmerja, ki so postavljena za delitev družbenega proizvoda v resoluciji, z dejansko doseženim družbenim proizvodom. Kot vemo, bi se le-ta po resoluciji moral povečati za 31 odstotkov v primerjavi s prvim polletjem lani. Ker se ni, bi se smele vse kategorije delitve družbenega proizvoda povečati za ustrezno manjše odstotke. Tako bi se smele pogodbene obveznosti povečati le za 25,7 odstotka — malo prej smo zapisali, da so se

za 30,9 %; zakonske in samoupravne obveznosti iz dohodka bi se smele le za 31,5 %. Največja odstopanja od resolucije so pri osebnih dohodkih, bruto OD so se povečali za 7,5 indeksnih točk več, kot bi se smeli, neto pa za 8,7 indeksnih

skrbeli najprej za višje osebne dohodke, pa čeprav na račun reproduktivne sposobnosti. Tega pa ne moremo trditi le za prej naštete panoge, ki so dosegle izjemno visoko rast družbenega proizvoda, tako da celo izjemno močno povečana rast

• KNJIGA ZA VSAKO KNJIŽNICO

Zvonko Štaubringer

TITO — DRŽAVLJAN SVETA

Pri založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, lahko naročite knjigo Zvonka Štaubringerja

TITO — DRŽAVLJAN SVETA

Avtor knjige opisuje 30 let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendar le možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečaval z mnogimi uglednimi državniki, politikami, kulturnimi, družbenimi delavci, pa tudi s preprostimi ljudmi.

Knjigo je izdala ČZP Delavska enotnost v sodelovanju z NIP Radnička štampa iz Beograda.

Knjiga je vezana v platno, opremljena s številnimi ovitki, tiskana na finem brezlesnem papirju. V knjigi je 16 strani ilustracij na umetniškem papirju. Format knjige je 17 x 24 cm, obsega pa 258 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

točk ter pri amortizaciji, ki je za skoraj 14 indeksnih točk nižja, kot naj bi bila po resoluciji (izračun prilagojen dejansko doseženemu povečanju bruto proizvoda, op. pisca).

Tako so se v prvem polletju razmerja delitve družbenega proizvoda, ki so bila v resoluciji prikrojena tako, da so zagotavljala večanje akumulacije na račun rasti porabe, torej prilagojena načelom stabilizacije, povsem porušila. Največje odstopanje od resolucije pa je prav pri najpomembnejši kategoriji delitve, pri sredstvih za reprodukcijo!

NAJBOLJ V GRADBENIŠTVU

Posamezne gospodarske dejavnosti so dosegle seveda zelo različne poslovne rezultate — najboljše, sodeč po rasti družbenega proizvoda, so gradbeništvo, obrt, stanovanjska in komunalna dejavnost, promet ter gostinstvo in turizem. Večina naštetih panog je krepko presegla v resoluciji načrtano stopnjo rasti družbenega proizvoda, najbolj pa gradbeništvo (z 58,1 odstotka). Izrazito neugodna gibanja pa so v gospodarstvu, kjer je raven družbenega proizvoda nižja kot lani ter v kmetijstvu. Manjšo stopnjo rasti družbenega proizvoda, kot jo predvideva resolucija, pa je dosegla tudi najpomembnejša dejavnost — industrija.

Temu primerna so potem tudi delitvena razmerja družbenega proizvoda v posameznih panogah. Le osebni dohodki so povsod, razen v gozdarstvu, porasli bolj, kot predvideva resolucija. V večini TOZD so torej kljub izrazito slabim pogojem gospodarjenja in tudi slabšim poslovnim uspehom, kot so jih predvidevali v svojih planih, po-

osebni dohodkov ni presegla stopnje rasti družbenega proizvoda.

OD KOD DENAR?

Ob takšnih inflacijskih stopnjah rasti celotnega dohodka in družbenega proizvoda je seveda vprašanje finančnih sredstev vse bolj aktualno. Denarja je bilo ob polletju letošnjega leta za 4,3 odstotka manj, kot lani v enakem času, posledica tega pa je vse slabša likvidnost gospodarskih organizacij, pa tudi finančnih zavodov, poslovnih bank. Posledica so naraščajoče terjatve do kupecov, obenem pa tudi obveznosti do dobaviteljev. Le-te so za 38 odstotkov, oziroma za 42,7 odstotka višje, kot so bile v lanskem prvem polletju. Posledica naglega naraščanja cen, zmanjšane kupne moči domačega, predvsem pa ostrejši pogoji prodajanja na tujih trgih ter strožji stabilizacijski ukrepi so v prvem polletju v skladiščih trgovin, predvsem pa proizvodnih delovnih organizacij nakopičili velike zaloge gotovih izdelkov. V nekaterih panogah so se le-te v primerjavi z lanskim letom podvojile, ponekod celo potrojile, nekatera podjetja, na primer koprski Tomos, pa so zaradi izjemno visokih zalog (petkrat večje, kot lani) prišla v skorajda neresljiv položaj.

Kakšen bo položaj v bodoče, je trenutno težko reči. Nekateri kazalci, predvsem naglo upadajoča krivulja fizičnega obsega proizvodnje in izvoza, kažejo, da se bodo učinki gospodarjenja še poslabšali. Jasno pa je eno: le z dolgotrajno disciplino v gospodarjenju, predvsem z služenimi sredstvi, bomo lahko stabilizirali gospodarstvo.

R. B.

Kako povečati izvoz obutve?

Zmogljivosti obutvene industrije v naši republiki in v Jugoslaviji znatno presegajo domače potrebe. Zato morajo slovenske tovarne obutve izvoziti okrog tretjino svoje proizvodnje. Zaradi tako velike odvisnosti proizvodnje od izvoza je uspeh poslovanja te industrije, razumljivo, v veliki meri odvisen od razmer na svetovnem trgu in od proizvodnih stroškov, ki jih prizna mednarodna konkurenca.

Da bi sproti dopolnjevala izbiro svojih izdelkov, mora slovenska obutvena industrija uvoziti po vrednosti okrog četrtno usnja, približno tolikšen pa je tudi delež uvoza raznega pomožnega materiala. Navkljub temu je uvožno-izvozna bilanca obutvene industrije še vedno pozitivna — njeno razmerje znaša 40:60.

Že od leta 1973 napej postaja izvoz obutve zaradi naraščajočih proizvodnih stroškov in večje konkurence vedno manj rentabilen. Na konvertibilno območje smo že doslej izvažali z izgubo, od leta 1974 dalje pa se poslabšujejo tudi pogoji izvoza v vzhodne države. Če se bodo cene materialu in drugi stroški še nadalje povečevali, kar je na domačem trgu moč pričakovati, tudi iztržek pri izvozu v vzhodne države v drugi polovici

letošnjega leta ne bo več pokrival proizvodnih cen. Prodajne pogodbe se namreč sklepajo z zahodnimi kupci pol leta pred dobavami, z vzhodnimi državami pa v jeseni za naslednje leto. Zaradi takšnega načina poslovanja mora imeti obutvena industrija zagotovljene čimbolj stalne cene, ki edine lahko omogočijo normalno in uspešno poslovanje. V zadnjih letih pa zaradi velike inflacije ni mogoče računati na stalnost cen, medtem ko pri sprejemanju zunanjetrgovinskih ukrepov premočno upoštevamo nujnost čim večjega izvoza, da bi lahko z njim krili uvoz. Zato je porast izvoza lani in letos manjši kot v preteklih letih. Dinamiko rasti izvoza prejšnjih let so letos zadržale le tiste tovarne, ki imajo dobro organizirano prodajno mrežo v državi in lahko izgubo pri izvozu krijejo iz domače prodaje. Prodaja doma pa je zdaj omejena zaradi zastoja kupne moči prebivalstva in velike konkurence tistih proizvajalcev, ki ne izvažajo. Vse to priča, da bo obutvena industrija zašla v resne težave, če se bo zanašala le na prodajo doma, namesto da bi si s produktivnejšim delom in stalnim izboljševanjem kakovosti izdelkov še razširila možnosti za hitrejši prodor na svetovni trg.

V. O.

Delovna skupnost Tovarne nogavic na Polzeli je minulo soboto praznovala 25-letnico delavskega samoupravljanja in 30-letnico osvoboditve. Svečana proslava je bila na tovarniškem dvorišču, kjer se je zbralo več kot tisoč članov kolektiva, upokojenecv ter drugih sodelavcev. Med vidnimi družbenopolitičnimi delavci pa je bil tudi Franc Leskošek-Luka.

Po pozdravnem govoru predsednika konference sindikata Edija Šusterja je spregovoril predsednik delavskega sveta Dominik Pirnat, ki je orisal razvojno pot kolektiva od prvih začetkov samoupravljanja do današnjih dosež-

kov. V imenu občinske skupščine Zalec je govoril predsednik Veno Satler, ki je med drugim dejal: „Prav je, da ob tej priliki dam v imenu občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij kolektivu Tovarne nogavic Polzela vse priznanje za vse dosežene uspehe. Poudariti moram, da je širša družbena skupnost pri vas vedno naletela na polno razumevanje, ko smo se dogovarjali, kako izpeljati razne družbene akcije...“

V kulturnem programu so sodelovali učenci osnovne šole Vere Šlander iz Polzele, mešani pevski zbor Svobode iz Polzele ter godba na pihala iz Prebolda. — Tekst in foto: T. Tavčar

V »GORENJSKEM TISKU« KRANJ MISLIJO NA JUTRI

LASER V TISKARNI

Med manjšimi gospodarskimi organizacijami v kranjski občini, ki v zadnjem času najhitreje napredujejo, je tudi Gorenjski tisk. Pred tremi leti je ta delovni kolektiv zgradil sodobno tiskarno, ki ni le bistveno spremenila tehnologije proizvodnje, produktivnosti dela ter

kvalitete in asortimana izdelkov, marveč je omogočila tudi sodobnejše delovne razmere. Letos pa so dogradili nove proizvodne prostore, v katerih izdelujejo kartonsko embalažo.

Ko so lani začeli graditi novi objekt, je bilo na račun naglice pri graditvi izrečene nekaj kri-

tike v kolektivu, še več pa zunaj njega. Toda zaradi nagle rasti podjetja so prostori, ki so jih zgradili pred leti, postali že pretesni za nadaljnji razvoj, zato druge poti niso imeli, če niso hoteli ostati na mestu. Kako hitro se je podjetje razvijalo v zadnjem času, kaže primerjava med leti 1970 in 1974. V tem času je celotni dohodek narasel od 27 na 80 milijonov dinarjev, celotna akumulacija od 6 na 12 milijonov dinarjev, medtem ko se je število zaposlenih povzpelo od 229 na 327.

Ko so izbirali opremo za novi obrat, so se odločili za najsoodnejšo, s katero bodo kos vsem naročilom na domačem trgu in ki jim bo omogočila tudi prodor na tuje tržišče. Med drugim so se odločili za večji format tiskarskega stroja, čeprav bi jim zaradi druge opreme in usposobljenosti delavcev bolj ustrezal manjši. Vendar so pri tem upoštevali zahteve tržišča, ki vse bolj terja uporabo večjih strojev. Povsem nov stroj je laser, ki ga uporabljajo za pravo orodja za kartonsko embalažo. Ta je sicer trikrat dražji kot oprema za dosedanji način proizvodnje, vendar pa delo z njim teče petkrat do desetkrat hitreje in še veliko bolj natančno kot prej. Take laserske stroje imajo za sedaj le štiri grafična podjetja v Evropi, na svetu pa jih menda tudi ni več kot deset.

V novi obrat so vložili 41 milijonov dinarjev, od tega tri petine v opremo. Večino denarja so zagotovili iz lastnih sredstev, nekaj pa so dobili kredita, predvsem za opremo. Z novimi zmogljivostmi bodo vrednost proizvodnje povečali kar za polovico, tako da se bo celotni dohodek povzpelo na 120 milijonov dinarjev. Od tega bo približno polovico odpadlo na tako imenovane zloženke, to je manjšo kartonsko embalažo, s katero Gorenjski tisk danes preskrbuje večino slovenske farmacevtske in kozmetične industrije ter vrsto drugih podjetij po vsej državi.

—mG

—IK

LJUBLJANSKA BANKA IN PREKORAČITEV INVESTICIJ

V škodo gospodarske trdnosti družbe

Po podatkih Ljubljanske banke znašajo skupne podražitve za investicije, začete pred 21. junijem letos in pri katerih sodeluje LB, več kot 7 milijard dinarjev. Skupna predračunska vrednost vseh investicij pa je 33 milijard dinarjev in pol. Na zadnji seji je izvršilni odbor LB iskal odgovor na vprašanje, kako pokriti prekoračitve pri 625 investicijah, pri katerih je ugotovljena prekoračitev! Sredstva so sicer deloma na voljo, saj ima LB likvidnega investicijskega potenciala preko 12 milijard dinarjev. Vendar pa bi skoraj dve tretjini teh sredstev lahko potrošili samo za pokritje do sedaj ugotovljenih prekoračitev investicijskih zneskov. S tem pa bi bila okrnjena investicijska dejavnost ostalega gospodarstva,

saj vemo da predstavljajo bančni in komercialni krediti pretežni del investicijskih sredstev delovnih organizacij; potrebe po teh sredstvih so torej velike, pokrivanje prekoračitev investicijskih kalkulacij pa lahko, kot smo omenili, okrni sredstva, ki bi bila na voljo za nove naložbe za povečanje ali modernizacijo proizvodnje.

Nerodno pa je, da je pretežni del prekoračitev investicij nastal pri tako imenovanih prednostnih investicijah, pri 111 naložbah. Nekatere investicije so se podražile tudi za 80 odstotkov, zanimivo pa je, da predvsem na račun poviševanja cen v gradbeništvu. Ponekod pa so krivci za prekoračitve tudi slabe predpriprave: pri Bernardinu so nekatere podražitve nastale zato, ker so strokovnjaki napačno proučili gradbeno zemljišče...

Ob takšnih podatkih, kakršne je bilo slišati na zadnjem izvršilnem odboru Ljubljanske banke, je seveda bilo upravičeno negotovanje nekaterih članov odbora, češ da bi morali v banki dajati soglasja upravljavcev tudi za tiste naložbe, ki so bile začete pred 21. junijem letos in pri katerih so nastale prekoračitve. V nasprotnem primeru bi bila vsota razpoložljivih sredstev prehitro izčrpana, na račun kasnejših investicijskih potreb, prav tako pa so bili tisti investitorji, ki so zavoljo lastne malomarnosti, premajhne natančnosti pri izkoriščanju odobrenih investicijskih sredstev povzročili prekoračitve na račun drugih investitorjev v boljšem položaju.

Izvršilni odbor se je tako znašel med tremi mlinskimi kamni visokimi zahtevki za dodatna investicijska sredstva, pred nujnostjo nadaljevanja gradnje nekaterih družbeno najpomembnejših objektov, pa pred zahtevo, da strogo vrednoti okoliščine, v katerih je naraščala cena gradnje vsakega objekta.

Odločitvi IO banke je botrovala predvsem nujna, da pomembne gradnje energetskih objektov, prometnih žil in pomembnejših objektov iz srednjeročnega plana Slovenije ne

smejo zastati, ker bi sicer nastala velika družbena škoda. Hkrati pa je moral, glede na to, da je prej omenjeni likvidni investicijski potencial za letošnje leto v veliki meri tudi že razdeljen, težišče dinamike dodeljevanja prekoračitvenih kreditov prenesti na naslednja leta, predvsem na prihodnje leto in leto 1977.

Banka naj bi tudi ne pokrila prekoračitev v celotnem znesku: skupaj naj bi zbrala slabe štiri milijone dinarjev; slabo polovico potrebnih sredstev pa bodo morale zagotoviti investitorji sami. Poleg tega pa bodo investitorji morali, preden bodo lahko začeli izkoriščati dodatno bančno posojilo, za kritje investicije izčrpati vsa lastna sredstva. Banka oziroma njene podružnice, ki bodo tudi dokončno sklepale o predlogih za pokritje prekoračitev investicij na svojih področjih, bodo določile odplačilno dobo dodatnega posojila na podlagi kreditne sposobnosti investitorja; le-ta pa za čas vračanja tega posojila ne bi smel začeti nobene nove investicije brez soglasja banke. S temi in še nekaterimi drugimi pogoji ob dodeljevanju dodatnih posojil si je banka hotela zagotoviti tudi nadzor nad izvajanjem investicij, pri čemer doslej ni uspevala, hkrati pa je omejila pretirano investicijsko dejavnost. Zavoljo tega si je tudi dovolila izglasovati sklep, da za odobravanje dodatnih posojil za nujne investicije ni potrebno dajati soglasij upravljavcev banke.

Tako banka. Naslednjo potezo imajo investitorji objektov, kjer so investicije prekoračile začetni okvir. Zlasti za objekte, ki so na prioritetni listi potrebnih investicij spodaj, ali pa zanje ne velja načelo prioritete, bodo morali kar krepko „pljuniti v roke“, da bodo lahko pokrili prekoračitve investicij, na katere so, resnici na ljubo, marsikdaj pristali preveč lahkega srca, ne da bi se vprašali, ali je tolikšna podražitev umestna oziroma, ali je „bogata“ investicija res nujno potrebna.

R. B.

IZ NAŠEGA
POŠTNEGA
PREDALA

Predrago sadje

Uvodni in drugi članki časopisov so polni negotovanja zaradi cen sadja in zelenjave. Beremo, da v Makedoniji prodajajo kmetje paradiznik po dinarju za kilogram. Pri nas plačaš zanj desetkratno ceno. Enako je s papriko, lubenicami in grozdem.

Pri nas prodajajo grozdje na stojnicah po dvanajst do trinajst dinarjev. Pred dnevi sem bil v sosednji državi, pa tam prodajajo enako grozdje po osem dinarjev kilogram.

Človek se ob vsem resnično sprašuje, v čigav žep gre največ denarja. V deželi grozdja in drugega sadja mora potrošnik zanj največ plačati. Neverjetno zveni, da bi po sadje hodil v drugo državo.

Na tihem upam, da pisane dovolj jasno kaže na nepravilnosti na našem trgu. Zato naj pristojni organi čimprej posežejo med dobičkarje. Mislim, da bi ne bilo pretirano, če bi bilo grozdje sedaj po šest dinarjev, paradiznik pa štiri in tako dalje. Kaj menite ostali?

VINKO ŠMAJS

»DELAMARIS« IZOLA

Izplavalali iz težav?

Lani se je položaj Delamarisa v primerjavi s prejšnjimi leti znatno izboljšal: iz zaključnega računa so razvidni pozitivni finančni rezultati, predvsem zaradi odobritve zvezne premije za izvoz na konvertibilno območje za leto 1973.

Osnovni problem Delamarisa je izrabljenost osnovnih sredstev v proizvodnih obratih, njihova tehnološka zastarelost ter prevelika odvisnost od uvoza surovin. Na podlagi sanacijskega programa iz leta 1971 so v Delamarisu uspešni najeti večje kredite, s katerimi so financirali prvo fazo rekonstrukcije, ki je obsegala modernizacijo proizvodnje ribjih konzerv in je bila zaključena lani. Za drugo fazo investicij je že izdelan dodatni sanacijski program, niso pa še zagotovljena finančna sredstva. Po končani drugi fazi bo proizvodnja Delamarisa v glavnem modernizirana in sposobna za nadaljnji razvoj.

V zadnjih mesecih pa so se pogoji za izvoz ribjih konzerv poslabšali zaradi znižanja cen na svetovnem trgu. Zato so zaloge teh izdelkov močno narasle.

vk

TOBAČNA TOVARNA LJUBLJANA

PODRAŽITEV CIGARET?

Tobačna tovarna Ljubljana (brez trgovske dejavnosti) je sklenila lansko gospodarsko leto le z minimalno akumulacijo, predvsem zaradi nepravočasno usklaje-

nih cen fermentiranega tobaka in cigaret. Že od leta 1971 cene tobaka naglo naraščajo, povišanje maloprodajnih cen cigaret pa kasni. Zaradi tega je bila tovarna dokaj prikrajšana na dohodku.

V prvih mesecih letos dela tovarna z izgubo. Šele z novo določenimi maloprodajnimi cenami, ki veljajo od 10. februarja naprej, je postala proizvodnja cigaret ponovno rentabilna.

Za letošnje zetev so že določene minimalne odkupne cene tobaka, ki pa so občutno višje od dosedanjih odkupnih cen. To bo povzročilo povečanje proizvodnih stroškov, kar pomeni, da bo treba povišati tudi cene tobačnim izdelkom.

Zaradi dosedanjih slabih finančnih rezultatov Tobačna tovarna Ljubljana ne more izdajati dovolj denarja za pokrivanje obratnih sredstev. Prav tako pa tudi ne more uresničevati svojega razvojnega programa, ker ji za investicije v nadaljnjo modernizacijo ne ostaja dovolj denarja.

vk

V imenu Jovanke Broz, pokroviteljice slavlja ob dvajsetletnici „Lisca“, je kolektivu čestitala članica ZIS Zora Tomič

JUBILEJ »LISCE«

Največji kolektiv sevniške občine je minulo soboto proslavil 20-letnico ustanovitve in uspešnega poslovanja. Pokroviteljico prireditve Jovanko Broz je zastopala članica zveznega izvršnega sveta Zora Tomič, med gosti pa sta bili tudi generalna sekretarka slovenskih sindikatov Ivanka Vrhovčak in članica IK predsedstva CK ZKS Majda Gaspari.

Organizacija združenega dela Lisca Sevnica šteje ta čas 1.450 zaposlenih, ki delajo v šestih TOZD v Sevnici, Zagorju, Krmelju in na Se-novem. Iz majhne obrtne delavnice so pre-rastli v organizacijo, ki se je strogo specializirala za industrijsko konfekcioniranje ženskega osebne perila. Po tehnološki opremljenosti in produktivnosti sodi Lisca med največje evropske tovarne te vrste, vzor uspešnosti pa je tudi vsem domačim organizacijam. Ves čas so poslovali tako, da so za investicije in

opremo zagotavljali preko 90 % lastnega deleža, ob tem pa skrbeli tudi za razvoj komune in družbeni standard zaposlenih. Med prvimi so organizirali toplo prehrano za zaposlene, skrbeli za stanovanjsko izgradnjo in rekreacijo. Ob tem pa ni izostalo tudi samoupravno življenje pretežno ženskega kolektiva, saj je v organe upravljanja vključenih skoraj 400 delegatov. Za 20-letno rast sevniškega samorastnika pa je značilno tudi odpovedovanje in izpopolnjevanje na delovnem mestu. Le tako so dosegli kvaliteto svojih izdelkov, s katerimi uspešno konkurirajo na desetih evropskih tržiščih, v ZDA in deželah tretjega sveta.

Za dosežke jim je v imenu pokroviteljice čestitala tudi Zora Tomič, predsednik občinske skupščine Valentin Dvojmoč pa jim je izročil najvišje domače odličje – grb Sevnice.

VLADO PODGORŠEK

PRISPEVEK TRBOVELJSKE STROJNE TOVARNE K MANJŠEMU UVOZU

Nov obrat za izdelovanje manjših gradbenih strojev

V STT so že pred leti osvojili proizvodnjo strojev za potrebe gradbeništv, zlasti tako imenovanih graderjev in nakladalcev. Na serijsko proizvodnjo pa niso mogli preiti, ker jim primanjkuje prostora, ki ga zahteva izdelovanje tako velikih strojev. Po temeljitih preučevanjih domačega tržišča so ugotovili, da pri nas še nihče ne izdeluje manjših gradbenih strojev z močjo največ 100 konjskih sil, pač pa jih moramo uvažati. To je bil glavni vzrok, da se je strojna tovarna odločila zgraditi

nov obrat za izdelovanje teh vrst gradbenih strojev.

Pri tem pa seveda ne gre samo za potrebe gradbeništv, pač pa tudi za potrebe cestnih, gozdarskih in drugih podjetij, ki potrebujejo največ takšnih naprav, in ker je povpraševanje po njih vse večje, v strojni tovarni pravkar začenjajo z gradnjo novega obrata. Značilno pri tem je, da bodo novi stroji za gradbeništv izključno delo domačih tehničnih služb in razvojnega oddelka, razen hidrodinamičnih menjalnikov

in gum, ki jih pri nas še nihče ne izdeluje. Pri načrtovanju novega izdelka so v Strojni tovarni Trbovlje dosegli tudi standardizacijo in tipizacijo delov za te stroje.

Obrat za izdelovanje graderjev, nakladalnikov, vibrovaljarjev in nakladalnih rovokopačev ter finišejev bodo v strojni tovarni izročili svojemu namenu najpozneje 1978. leta. S prvo etapo pa bodo začeli že letos oziroma prihodnje leto. V tej etapi bodo namreč prišli do ustreznih proizvodnih in skladišnih prostorov in, kot sodijo, bodo že tedaj naredili teh strojev v vrednosti 40 milijonov din. V naslednjih etapah bodo razvili obrat za najsodobnejšo visoko produktivno proizvodnjo in pridobili še nekaj prostorov.

Strojna tovarna Trbovlje bo z dograditvijo novega obrata in z izdelovanjem manjših gradbenih in drugih strojev z močjo do 100 konjskih sil prispevala svoj delež v naših splošnih prizadevanjih k zmanjšanju uvoza strojev in naprav, za kar so naša gradbena, cestna, gozdarska in druga podjetja doslej porabila precej deviznih sredstev. Ker so se dosedanja kupci večjih gradbenih strojev, ki so jih izdelali v tej trboveljski delovni organizaciji, prepričali o kakovosti teh izdelkov, ni dvoma, da bodo tudi novi stroji dosegli predvideno kakovost.

-m-

Po več letih hitrega širjenja zasebne stanovanjske gradnje v Poljčanah iz združenih sredstev solidarnostnega sklada občine Slovenska Bistrica in Ljubljanske banke zdaj spet gradijo tudi družbena najemna stanovanja. V novem poslovno-stanovanjskem bloku jih bo skupaj devet, v pritličju te stavbe pa bo kmetijski kombinat iz Slovenske Bistrice uredil novo mesnico. V. H.

V LITIJSKI OBČINI MED PRVIMI V ZASAVJU SESTAVILI SREDNJOČRNI RAZVOJNI NAČRT

V sodelovanju z združenim delom in občani

Zdaj uvrščamo Litijo med manj razvita območja v Sloveniji. Predlanskim so v občini dosegli 314 milijonov din družbenega proizvoda, kar je znašalo na prebivalca 20.596 din, na zaposlenega pa 91.800 din. Predlanskim je znašal narodni dohodek 302 milijona dinarjev oziroma 18.318 na občana, po višini tega dohodka se je Litija

uvrstila na 36. mesto med slovenskimi občinami.

Med temeljnimi gospodarskimi cilji so v osnutku srednjeročnega razvojnega načrta povečevanje proizvodnih zmogljivosti in števila zaposlenih. Največjo skrb bodo namenili nadaljnemu razvoju industrije, gozdarstvu, kmetijstvu in terciarnim dejavnostim. Tako bo

morala industrija preiti iz sedanje tradicionalne dejavnosti na nova področja delovanja, predvsem na kovinsko in predelovalno dejavnost, obenem pa si prizadevati za finalizacijo izdelkov.

V srednjeročnem razvojnem načrtu je predvideno, da bo morala stopnja rasti družbenega proizvoda na leto dosegati 9,9 %, to pa je precej nad republiškimi povprečjem. Tako bo Predilnica Litija kot ena največjih delovnih organizacij proumerila svoj razvoj na izdelovanje samo visokokakovostnih vrst preje, bistveno pa bodo izpopolnili tudi sedanjo opremo in nekatere obrate deloma avtomatizirali, to pa bo omogočilo znatno večjo storilnost in ukinitve nočnega dela žensk. Proizvodne prostore bo predilnica povečala za 700 kvadratnih metrov. Usnjarna Šmartno se bo specializirala na povečanje proizvodnje tako imenovanega vrhnega usnja in pa na izdelovanje usnjene konfekcije. Lesna industrija bo obdržala sedanjo smer razvoja izdelovanja stavbenega pohištva. Začela pa bo izdelovati tudi masivno pohištvo in predvideva povečanje proizvodnje akrilnatih plošč. Znatno hitrejši razvoj predvidevajo tudi v vseh drugih litijskih industrijskih in drugih delovnih organizacijah, kar bodo dosegli predvsem z nadaljnjo modernizacijo strojne opreme in drugih naprav.

-m-

ZAČETEK NOVEGA RAZDOBJA V RAZVOJU TOVARNE POHIŠTVA PAMEČE PRI SLOVENJ GRADCU

Letos nov vzpon

Večja investicijska dela, ki so jih sklenili pred kratkim, bodo omogočila skoraj 200-članski delovni skupnosti Tovarne pohištva Pameče pri Slovenj Gradcu, temeljne organizacije združenega dela Gozdarstva in lesne industrije LESNA Slovenj Gradec, da se bo poslej hitreje razvijala. Delavci so prepričani, da bodo izboljšani pogoji za delo in najsodobnejša tehnologija pripomogli, da bodo povečevali proizvodnjo, ob tem pa želijo nenehno izboljševati kvaliteto ter zadovoljiti domače in inozemsko tržišče z izdelki, po katerih povprašujejo graditelji stanovanjskih blokov, hiš in stanovanj.

stenskih in stropnih oblog, če bi to terjalo tržišče.

LETOS NAJMANJ 80 MILIJONOV DINARJEV CELOTNEGA DOHODKA

V Tovarni pohištva Pameče izdelujejo zdaj suhomontažne furnirane vratne podboje, stenske in stropne obloge ter, kot zadnjo novost, kompletne rolo omarice. Medtem ko je lani ta temeljna organizacija združenega dela Gozdarstva in lesne industrije LESNA Slovenj Gradec dosegla okrog 30 milijonov dinarjev celotnega dohodka, ga bo letos že najmanj 80 milijonov dinarjev. Po končanih investicijskih vlaganjih so si namreč za letošnje leto zastavili nalogo, da izdelajo 200.000 kvadratnih metrov stenskih in stropnih oblog, 30.000 suhomontažnih vratnih podbojev ter 35.000 kompletnih rolo omaric.

PO PREUSMERJANJU PROIZVODNJE INVESTICIJA ZA 25 MILIJONOV DIN

V Pamečah pri Slovenj Gradcu je bila pred sto leti majhna obrtna delavnica, iz katere je nastala Tovarna pohištva. Po letu 1944, ko so zgradili prvo proizvodno dvorano, so začeli obširneje povečevati proizvodnjo. Najprej so izdelovali klasično kuhinjsko pohištvo, zaboje in vezane plošče, vendar so z leti prvotno proizvodnjo opuščali, da bi pred tremi leti prišli s tekočega traku prvi suhomontažni vratni podboji ter obloge.

V Tovarni pohištva Pameče so lani začeli z večjimi investicijskimi deli, ki so veljala blizu 25 milijonov dinarjev, da bi zgradili novo proizvodno dvorano, v katero so preselili celotno površinsko obdelavo, montažo ter embalimico. Ob tem pa so zgradili še novo toplotno postajo, novo postajo za komprimiran zrak ter uredili sistem za odsesovanje vseh odpadkov. Zadnja investicija omogoča nemoten potek proizvodnje, zagotavlja pa, ob zadostnih zmogljivostih za oskrbo s tehnološko paro in energijo, povečanje proizvodnje suhomontažnih vratnih podbojev ter

Suhomontažne vratne podboje so že od začetka njihove proizvodnje prodajali na tuje. Medtem ko je izvoz suhomontažnih vratnih podbojev naveden, pa se v zadnjih mesecih povečuje prodaja oblog na tuja tržišča. V prvem polletju so dosegli z izvozom okrog 10 % celotnega dohodka, računajo pa, da bodo do konca leta tako povečali prodajo na tuje, da bodo z izvozom ustvarili vsaj petino celotnega dohodka. Prizadevali pa si bodo, da bi udeležbo izvoza v celotnem dohodku v prihodnje še povečali.

Hkrati pa želijo kar najbolj zmanjšati uvoz potrebnih reprodukcijskih materialov, ki ga v celoti, vsaj za zdaj, še ne morejo opustiti. Nekaterih materialov pri nas sploh ni mogoče kupiti, pri nekaterih drugih pa je še zmeraj vprašljiva kvaliteta. Sicer pa tudi v Tovarni pohištva Pameče opozarjajo, da so cene domačih reprodukcijskih materialov precej višje od cen drugih, kar jim tudi otežuje prizadevanja, da bi še večji del proizvodnje prodali na tuje.

(An)

CELJE

NOVA TOVARNA KLINKER PLOŠČIC

Ob 40-letnici proizvodnje klinkerja v Celju v Ljubčini pri Celju pričela obratovati nova tovarna klinker ploščic in opeke. Gre za edino tovarno te vrste v naši republici, katere redna proizvodna zmogljivost je preračunana na okrog 600.000 kvadratnih metrov klinker ploščic, ki so lahko glazirane ali neglazirane, žgane na visoki temperaturi in se uporabljajo

pri polaganju talnih in zidnih površin, tako v zunanjih kot v notranjih prostorih.

Vrednost investicije znaša okrog 48 milijonov din. Od tega sta dve tretjini sredstev prispevali Opekarna Ljubčana in Ljubljanska banka, preostalo tretjino pa poslovni partner iz Zvezne republike Nemčije.

vk

DONIT MEDVODE

Izvozna prizadevanja

Pretekli petek so na svečani seji delavskega sveta organizacije združenega dela „Donit“ Medvode, katere sta se udeležila tudi člana sveta federacije Miha Marinko in Franc Leskošek-Luka, svečano proslavili 25-letnico delavskega samoupravljanja.

Uvodoma je namestnik predsednika delavskega sveta Janez Leskovec orisal prehojeno pot od prevzema tovarne do spoznanja, da je le v povezavi moč dosegati večje uspehe. Lani je 1086-članski kolektiv ustvaril 352 milijonov dinarjev realizacije, letošnje leto pa bodo že presegli 500 milijonov – ter od tega prodali na zunanja tržišča za več kot 7 milijonov dolarjev izdelkov. Decembra letos pa bodo odprli novo tovarno filtrov v Veliki Loki pri Trebnjem.

Peter Toš, predsednik komisije predsedstva CK ZKS za politični sistem in samoupravljanje v združenem delu, pa je poudaril, da moramo skrbneje gospodariti. Rešitev ni iskati le v stsemu, saj lahko vsak delavec doprinese pomemben delež v oblikovanju socialističnih samoupravnih odnosov za uspeh svoje temeljne organizacije in vsega združenega dela.

Nato so podelili Mihi Marinko in Francu Leskošku-Luki zlati plaketi samoupravljanja. Odlikovanja je prejelo tudi več dolgoletnih sodelavcev – samoupravljalcev, v kulturnem programu pa je sodeloval oktet „Jelovica“ iz Škofje Loke.

F. R.

OTOK ČIOVO – NOVO SREDIŠČE DELAVSKEGA TURIZMA?

DOPUST ZA VSAK ŽEP

Pred dnevi so predstavniki turistične agencije Inex turist in letalskega podjetja Inex Adria avioopromet povabili skupino slovenskih novinarjev na ogled svojih letoviških objektov ob kaštelanski in šibeniški rivieri. Predvsem je ta obisk veljal prvim stikom slovenske „sedme sile“ z najbolj obiskanimi počitniškimi mesti ob kaštelanski rivieri, ki jih namerava agencija Inex turist spričo čedalje večjega zanimanja med našimi dopustniki sčasoma spremeniti v središče delavskega turizma na tem delu Jadrana.

Že letošnje poletje je na otoku Čiovo, nedaleč od Kaštelov, preživelo svoj letni oddih več kot 500 Slovencev, predvsem delavskih družin, njihovo število pa bo brez dvoma še večje, saj se je Inex turist odločil, da bo zaradi izrednega zanimanja podaljšal svoje sicer že tradicionalne počitnice v Slatinah na otoku Čiovo in v hotelu Resnik med Trogirom in Splitom tja do konca septembra.

„Predstavnikom slovenskega tiska, radia in TV smo želeli pokazati vse tiste kraje, kjer naši delovni ljudje preživljajo svoj dopust“, nam je dejal Miran Napokoj, direktor agencije Inex turist. „Kaštele smo uvrstili v programe naših počitniških paketov pred štirimi leti. Od tedaj do letos je dopust na tem območju preživelo več kot 20.00 Slovencev. Mnogi, ki še ne poznajo Slatine na otoku Čiovo, so se sprva odločili, da preživijo svoj dopust v hotelu Resnik, sedaj, ko postaja vedno bolj zanimivo in privlačno tudi Čiovo, pa mnogi prihajajo na ta otok. Za mnoge je danes še neznan, vendar smo prepričani, da bo z leti postal središče slovenskega delavskega turizma ob kaštelanski rivieri.“

„Kaj najbolj privablja naše delavske družine, da iz leta v leto raje prihajajo na Čiovo?“

„Bržčas je najbolj vabljiva cena 8-dnevnega počitniškega paketa. Odrasli plačajo 1300, otroci od dveh do desetih let starosti 1050, do dveh let pa samo 100 dinarjev. Če primerjamo to ceno s cenami drugih aranžmajev, si lahko takšne počitnice privoščijo tudi družine s

skromnejšimi mesečnimi dohodki. V ceno 8-dnevnega paketa so namreč vračunane vse usluge: prevoz z reaktivnim letalom DC-9 od Ljubljane do Splita in nazaj, avtobusni prevoz do Slatine v obe smeri, polni penzioni, turistična taksa in organizacija letovanja. Dopustnikom v Slatinah pa je vedno na voljo tudi naš predstavnik, in vsi, ki so že doslej preživeli svoj oddih v tem prijaznem dalmatinskem kraju, so se zadovoljni vračali na svoje domove. Mnogi med njimi so zdaj že vsakoletni gostje...“

In zakaj so se pri Inex turistu odločili prav za otok Čiovo? Z odgovorom nam vnovič postrže direktor Napokoj:

„Čiovo naj bi bilo za prihodnja leta popestritev pri organizaciji naših počitniških paketov, dopustniških uslug s cenami, ki bi bile dostopne predvsem delavcem in njihovim družinam. Toda, o popestritvi bomo lahko govorili šele čez nekaj let. Otok je bil namreč še do nedavnega povsem osamljen, na njem ni bilo cest, vode, za nameček pa so se še prebivalci kot za stavo otepali turistov. Toda nova miselnost je vendarle prodrla tudi mednje, predvsem zato, ker so spoznali, da se da živeti tudi od turizma. Za sedaj smo letoviško središče v vaši Slatine uredili za silo, z leti pa bo otok prav gotovo dobil svojo pravo turistično podobo. Gostje prebivajo v zasebnih turističnih sobah, hranijo pa se v dveh gostiščih v Slatinah. Počasi bomo uredili plažo, ki je zdaj še precej „divja“ in vse, kar sodi zraven. Prizadevali si bomo, da bomo Slovincem dejansko „odpeli“ Čiovo. Za vse tiste, ki se bodo odločili, da v naši organizaciji preživijo svoj dopust na tem otoku, pa bomo poskrbeli, da se bodo kar najbolj počutili.“

Če bo šlo vse po načrtih agencije Inex turist, bo Čiovo kmalu postalo pomembno središče slovenskega delavskega turizma ob kaštelanski rivieri. V težnjah, da omogočimo delavcem cenen in prijeten dopust, so prizadevanja ljubljanskega Inex turista vsekakor vredna posnemanja.

-iv

VELIK INTERES ZA TEČAJ V POREČJU

Od 19. do 28. septembra bo v Zeleni laguni pri Porečju tečaj za organizatorje rekreacije v delovnih kolektivih. Organizator, to so v prvi vrsti slovenski sindikati, je prejel za tečaj že več kot 120 prijav. Po vsej verjetnosti pa bo udeležba še večja, saj bo sprejemal organizator prijave vse do 19. septembra.

Odziv je presenetljivo dober, posebno če upoštevamo, da bo letošnje število tečajnikov večje, kot vsa minula štiri leta. Med občanami, ki bodo poslale na jesenski tečaj največ ljudi, so Ravne (21) – večina tečajnikov bo iz Železarne – dalje

Novo mesto (11), Ljubljana (28) itd. Žal pa nekatere občine še vedno stojijo ob strani, kot da bi razpolagale že z dovolj velikim številom šolanih organizatorjev rekreacije. Omenjeni tečaj bo v Zeleni laguni, ki ima na voljo vse potrebne športne objekte, telovadnice, plavalne bazene, trim kabinete in drugo, kar je potrebno za uspešno organizacijo takega tečaja.

Te dni bodo organizirali tečaj za organizatorje rekreacije tudi v Mariboru. Občinski sindikalni svet je prejel že več kot 30 prijav.

LE 23 PRIJAV?

Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani je v letošnjem letu ponovno razpisala višješolski študij za organizatorje športne rekreacije. Ob znanem kadrovskem primanjkljaju na področju športne rekreacije v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in drugod si šola kljub prostorskim in kadrovskim težavam prizadeva, da bi ta primanjkljaj kar se da zmanjšala.

Kljub perečemu pomanjkanju strokovnjakov na področju športne rekreacije se je za ta študij v letošnjem letu prijavilo do predvidene roka le 23 kandidatov. Zato je pedagoško-znanstveni svet Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani sklenil podaljšati rok prijave do 10. oktobra 1975.

Še je torej čas, da odgovorni za telesnokulturno dejavnost v naših delovnih kolektivih in drugod omogočijo študij za organizatorje rekreacije večjemu številu ljudi, saj je vrzel na kadrovskem področju več kot občutna.

S SAMOPRISPEVKOM DO ŠPORTNIH OBJEKTOV

Ob sprejemanju letošnjega družbenoekonomskega načrta je kranjska občinska skupščina posvetila največ pozornosti problemu, ki jih je potrebno rešiti v prihodnjih letih. Ugotovila je, da izredno velike naložbe v gospodarske dejavnosti ter rast zaposlenih terjajo gradnjo vrste družbenih objektov, razen šolskih in varstvenih tudi športno-rekreacijskih.

Zahtevo delovnih ljudi po novih športno-rekreacijskih centrih je bilo slišati na vseh zborih občanov, še posebno močne pa so bile zahteve ob sprejemanju letošnjega družbeno ekonomskega načrta občine. V kranjski občini v zadnjih desetih letih namreč niso zgradili niti enega športno-rekreacijskega objekta, z izjemo telovadnic in igrišč pri šolah. V programu izgradnje družbenih objektov do konca junija 1980 so zato v kranjski občini predvideli več športno-rekreacijskih objektov, med njimi tudi umetno dsališče, po krajevnih skupnostih pa objekte za množično rekreacijo delavcev.

Delavci v kranjski občini so o gradnji družbenih objektov sklepali ob koncu junija, njihovi

predstavniki pa so dogovor podpisali že v juliju. Obvezali so se, da bodo upoštevali poleg prispevka iz dohodka delovnih organizacij – še 1% od čistih OD. Pri solidarnosti za gradnjo so soudeleženi tudi tisti delavci,

ki so zaposleni zunaj občine. Izreden uspeh pri podpisu družbenega dogovora je potrdil, da so delovni ljudje pripravljeni prispevati del svojih zaslužkov za izboljšanje družbenega standarda.

VELENJE

NOGOMETNO PRVENSTVO GORENJA

V torek, 9. septembra 1975, se je v poznih večernih urah končalo nogometno prvenstvo Gorenja za leto 1975. V finalnem srečanju sta se na velenjskem kotalkališču pomerili ekipi orodjarne in OSP in pred več kot 500 ljubitelji malega nogometa prikazali lepo in borbeno igro. Tekma, ki so jo odigrali pod žarometi, je prinesla znova zmagovalce ekipe orodjarne, ki je osvojila lep prehodni pokal.

V nogometnem prvenstvu je tekmovalo 22 ekip v dveh ligah.

Skupaj je bilo odigranih več kot 125 tekem, prijavljenih pa je bilo več kot 250 tekmovalcev iz vseh TOZD in skupnih služb.

Rezultati končnih srečenj: Štedilniki: OSP II 3 : 0 (1:0). Orodjarna: OSP I 2:1 (0:1).

Uvrstitev ekip: 1. Orodjarna, 2. OSP I., 3. štedilniki, 4. OSP II, 5. Pralni stroji, 6. Tehnološki oddelek, itd. Najboljši strelec prvenstva je bil Hrašnik (Štedilniki), ki je dosegel na vseh tekmah 22 zadetkov.

3

ŠPORTNA REKREACIJA V DELOVNIH KOLEKTIVIH – POTREBA IN STVARNOST

Akcijski načrt – osnova dela

Zapisali smo že, kako in kje bi bila organizirana služba za športno rekreacijo v tovarni, nismo pa še spregovorili o njeni vsebini, o programiranju in planiranju, o metodah dela, o načrtovanju sredstev, objektov in kadrov, o propagandi, dalje o analizi posameznih akcij in dela, o dokumentacijski službi, o raziskovalnem delu in drugih problemih.

Vse to organizator rekreacije zajame v akcijskem načrtu, ki predstavlja osnovo in izhodišče vsega dela. Zaradi lažje obravnave posameznih problemov razdelimo akcijski načrt na posamezne dele ali faze, ki si sledijo v logičnem zaporedju, v medsebojni soodvisnosti in povezanosti.

Ob snovanju in izdelavi akcijskega načrta posvetimo najprej pozornost njegovemu prvemu delu, to je analizi stanja. Analiza stanja nam omogoči, da zberemo vse tiste potrebne in pomembne podatke, na osnovi katerih lahko planiramo in programiramo torišče športne rekreacije v delovni organizaciji. Omenili smo že, da se mora organizator športne rekreacije podrobno seznaniti z delom in življenjem v delovni skupnosti, spoznati delovni proces itd., zato tega v analizi stanja ne bomo posebej omenjali. Organizator športne rekreacije svoja prizadevanja in interes najprej usmeri v subjekte delovnega procesa, to je, zbere podatke o delavcih. Pri tem gre najprej za podatke o številu, starostni strukturi in spolu delavcev. Določeno število delavk ali delavcev v kolektivu kasneje v programu pogojuje tudi postavitev določene organizacijske sheme. Število delavcev je v posameznih TOZD, obratih ali oddelkih seveda različno, zato temu primerno tudi planiramo in programiramo.

Podatki o starosti delavk in delavcev omogočajo načrtovalcu, da lahko v polni meri upošteva biološke in fiziološke zakonitosti posameznih razvojnih obdobj in da ustrezno organizira stalne rekreacijske skupine. Posebej evidentira delavke in delavce v delovnem kolektivu, saj je znano, da v mnogih organizacijah združenega dela žene in dekleta prevladujejo in je zato potrebno programirati športno rekreacijo zanje in ne le za manjšo skupino moških. Nasploh je potrebno športni rekreaciji žene in deklet posvetiti posebno pozornost in skrb za delavke

bi morala na tem področju biti v ospredju.

Nadalje so zanimivi podatki o poklicih, ki jih opravljajo delavke in delavci, oziroma podroben vpogled v delovna mesta, ki so zajeta v delovni organizaciji.

To je potrebno zaradi kasnejšega programiranja posebnih rekreativnih odmorov v toku proizvodnega procesa, oziroma v času enega dela 30-minutnega odmora. Vsebinski takih odmorov naj bi bila posebej izbrana in v nasprotju z naravo dela. To problematiko bomo bolj podrobno obdelali kasneje.

V svojem programu ne moremo in ne smemo zanemariti mnenj, stališč in interesov delavk in delavcev na torišču športne rekreacije. Zato največkrat v razgovorih (intervju) ali z anketnim vprašalnikom ugotavljamo, kakšen odnos imajo delavke in delavci do posameznih akcij, športno-rekreacijskih aktivnostih, oziroma do celotnega dela nasploh. Dalje nas zanima česa si želijo, kaj pogrešajo, s čim so nezadovoljni itd. Vse te koristne informacije ovrednotimo in jih vnesemo v program.

K analizi stanja prav tako štejejo podatki o psihofizičnih sposobnostih zaposlenih in o njihovih delovnih sposobnostih. V delovnem programu to koristno uporabimo pri doziranju ali stopnji obremenitve pri posameznih športno-rekreativnih dejavnostih, še posebej pri urah rekreiranja. Nadvse koristni so tudi podatki o zdravstvenem stanju delavcev. Kot je znano, ukvarjanje s športno-rekreativnimi aktivnostmi lahko bistveno izboljša zdravstveno stanje posameznika, v tem pa se kaže tudi tesna povezanost športne rekreacije in medicine v organizaciji združenega dela.

V analizi stanja potem opišemo še čas dela delavcev, zberemo podatke o nočnem in izmenskem delu in oddaljenost njihovih domov od torane ter o času, ki ga porabijo za pot na delo. Tem dodamo še podatke o okolju in kraju, kjer delavci živijo in s tem v grobem zaključimo analizo stanja.

V prvem delu te analize smo torej posebno pozornost posvetili delavkam in delavcem, v drugem pa bomo govorili še o drugih pomembnih podatkih, ki spadajo k analizi stanja.

HERMAN BERČIČ

Na VII. ŠIG Jugoslavije sorekli:

LOJZE CEPUŠ, predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije:

„Danes, ko na eni strani iščemo vedno nove poti in možnosti, kako nuditi našim delavcem čimveč za njihov materialni, duševni in telesni razvoj, bijemo na drugi strani neizprosni boj za stabilizacijo našega gospodarstva. Eno kot drugo je tesno povezano z našim delom, našimi hotenji, disciplino in odgovornostjo pred našimi delavci, pred širšo družbo in nami samimi. Skratka, še vedno se borimo za boljši jutrišnji dan, borimo pa se tudi, da obdržimo to, kar danes že imamo. Naša tradicionalna športna srečanja so za nas in našo socialistično družbo izredno koristna investicija v človeka, saj tu krepimo samega sebe pa tudi obrambno moč naše države...“

FRANC BERGINC, predsednik organizacijskega komiteja ŠIGJ - 1975.

„V prijetno dolžnost mi je, da v imenu organizacijskega odbora in našega gradbenega podjetja Ingrad pozdravim vse nastopajoče tekmovalke in tekmovalce gradbenih podjetij Jugoslavije od Skopja do Anhovega. Srečanja gradbincev Jugoslavije in njihova športna in proizvodna tekmovanja postajajo tako trdna vez med bratskimi republikami, da si vsi teh srečanj iskreno želimo...“

IVAN KRAMAR, predsednik Občinskega sindikalnega sveta Celje:

„Celje ni znano samo po svoji delavski tradiciji, saj je prav v tem mestu pred 25 leti vznikla pobuda za organizacijo prvih športnih iger gradbenih delavcev. Tako je peščica požrtvovalnih športnikov v tedanjem gradbenem podjetju Beton, to je v današnjem Ingradu, pričela s široko akcijo, da bi postale športne igre gradbenih delavcev čim bolj znane in množične. Kljub obilici dela pri obnovi naše domovine so dobile športne igre gradbincev vse večji razmah. Tako so iz medobčinskih prerasle v republiške in končno pred šestimi leti v zvezne igre...“

JOVAN NIKINOVIC, predsednik Zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije:

„Letošnje športne igre in proizvodna tekmovanja pripravljamo v jubilejnim letu, ko proslavljamo zmago nad fašizmom in 25 let samoupravljanja v naši domovini. Rezultati, ki smo jih dosegli, so veliki in zelo pomembni za naš vsestranski razvoj. Gradbeni delavci Jugoslavije so ponosni na svoj doprinos k skupnim naporom za krepitev delavskega razreda in rast naše socialistične družbe. Šport in rekreacija, telesna kultura in proizvodna tekmovanja predstavljajo le del nalog, s katerimi se intenzivno ukvarja naša organizacija. Zvezne športne igre in proizvodna tekmovanja predstavljajo končno manifestacijo bogate in široke športne aktivnosti naših gradbenih delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela. Predstavljajo tudi koristen pregled množične športne aktivnosti, v kateri sodeluje na deset tisoče naših delavcev...“

IVICA BEZLAJ, sekretar organizacijskega komiteja ŠIGJ - 1975:

„Letos so v Sloveniji že druge športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije. Organizatorji velikega športnega srečanja bomo zelo zadovoljni, če bodo igre pripomogle, da bo vez med gradbinci Jugoslavije še tesnejša, saj je geslo naših iger „šport - prijateljstvo“. Kako poteka letošnje športno srečanje? Kljub veliki udeležbi natančno po določenem urniku, brez zastojev, praktično brez problemov. Škoda le, da nam nagaja slabo vreme. Če bi sijalo sonce, bi bilo vse skupaj še toliko lepše...“

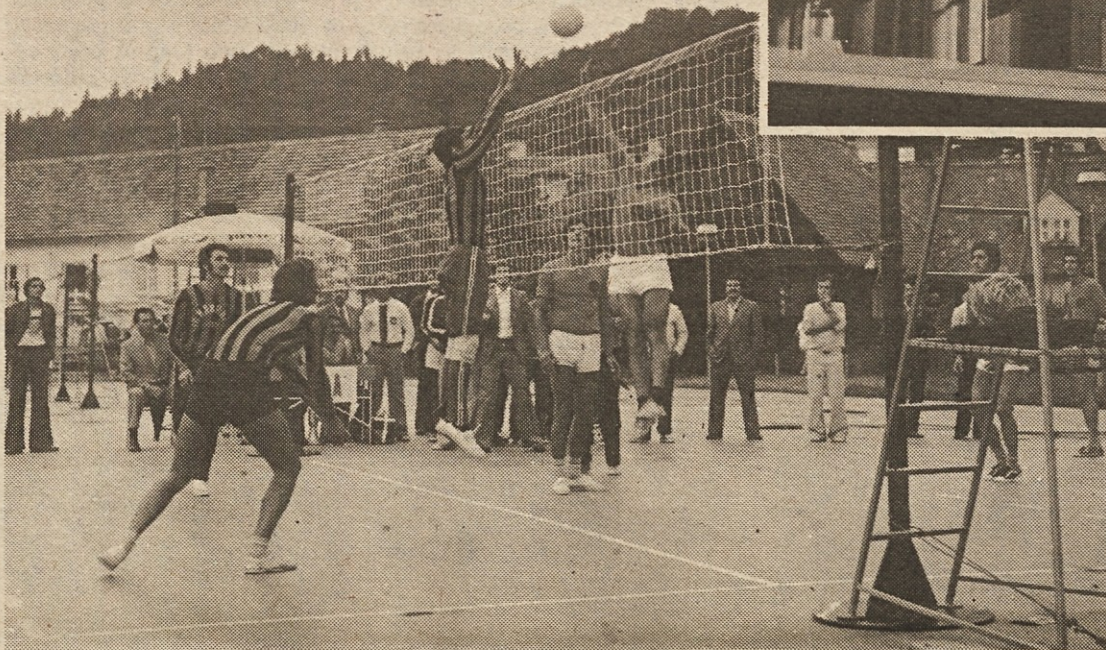
V CELJU SO BILE VII. ŠPORTNE IGRE
GRADBINCEV JUGOSLAVIJE

LOVORIKA SLOVENSKIM ŠPORTNIKOM

Imenitna organizacija in zadovoljni udeleženci

Pod pokroviteljstvom Lojzeta Cepuša, predsednika Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije, so bile konec minulega tedna v

KOT NA NAJVEČJIH ŠPORTNIH PRIREDITVAH Svečana otvoritev ŠIGJ - 75 je bila v petek v jutranjih urah pred muzejem NOB. Tu so se

Moštvo Salonita iz Anhovega tudi to pot v odbojki ni imelo pravega tekmeča...

Celju VII. športne igre in II. proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev Jugoslavije. Športne igre so organizirali prekaljeni športniki celjskega industrijskega gradbenega podjetja Ingrad, medtem ko so za proizvodno tekmovanje poskrbeli delavci Gradbenega obrtnega podjetja Obnova Celje.

Številne udeležence srečanja gradbenih delavcev Jugoslavije, vsega skupaj jih je bilo blizu 600, od tega 445 aktivnih tekmovalcev, je pozdravilo mesto ob Savinji v zastavah, transparentih in bujnem poletnem zelenju. Na vsakem koraku je bilo videti priščne dobrodošlice gostom iz vseh naših republik, povsod je bilo čuti iskreno skrb organizatorjev, da bi odnesli udeleženci tovariškega srečanja kar najlepše spomine iz našega Celja.

Prepričan sem, tako kot mnogi drugi, ki so se tako ali drugače udeležili srečanja gradbenih delavcev Jugoslavije, da trud prizadevnih organizatorjev ni bil zaman, da so se vloženi napori in neprespanske noči lepo obrestovale.

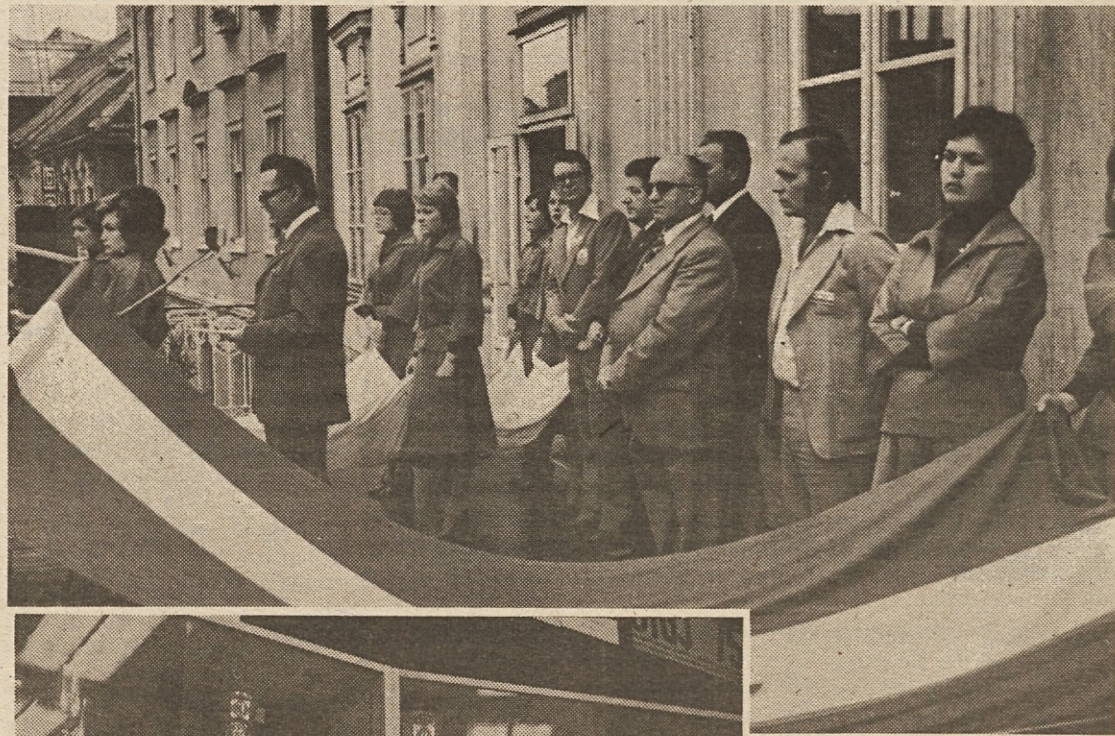

V namiznem tenisu so zmagale tekmovalke Juventa iz Zagreba...

zbrali vsi nastopajoči in številni ugledni gosti, kot so bili Dušan Bogdanovič - podpredsednik zveze sindikatov Jugoslavije, Jovan Nikinovič - predsednik zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije, Lojze Cepuš - predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije, Janez Hambrož - predsednik odbora za šport in rekreacijo zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije, itd., itd.

Po svečanosti in pozdravnih govorih so startali tekmovalci. Zenske so pričele meriti svoje moči v namiznem tenisu in v streljanju, moški pa v malem nogometu, odbojki, kegljanju, namiznem tenisu, streljanju in šahu. Tekmovanja so potekala na lepo urejenih športnih objektih Ingrada in celjske Posebne šole ter na stadionu Glazija, ki je bil le nekaj deset metrov od „centra“ vsega dogajanja.

Brez pretiravanja bi lahko zapisali, da je bilo za vse poskrbljeno kot na največjih športnih prireditvah. Vse službe so bile kos svojemu delu, zato smo bili sprosti seznanjeni z vsemi rezultati in sploh vsemi „dogajanjmi“ na igriščih.

S svečanosti pred muzejem NOB...

konec. Naslednji dan so bila na sporedu še zadnja tekmovanja in zgodaj popoldan so tekmovalci že vedeli, kaj so si „prisluzili“. Slovesna razglasitev rezultatov je bila šele v večernih urah v prostorih Narodnega doma, kjer so najuspešnejši tekmovalci prejeli tudi zaslužena priznanja. Tako kot se spodobi, je svečanemu zaključku sledilo družabno srečanje udeležencev velikega tovariškega športnega srečanja.

In kdo se je v Celju najbolje odrezal? Nismo bili kaj dosti presenečeni, ko smo zvedeli za uradne rezultate. Na najvišjo stopničko so se namreč povzpeli zastopniki slovenskih gradbenih podjetij. Osvojili so 49 točk in s tem pustili za seboj svoje tovariše iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije, Makedonije in Črne gore.

Dolgoletno delo, letos so namreč slavili slovenski gradbinci že četrto stoletje svojih organiziranih športnih srečanj, se je torej znova obrestovalo.

A. Ulaga

Bogata „zgodovina“ športnega društva Ingrad v vitrinah...

DOBER ZAČETEK - DOBER KONEC!

Vse je torej potekalo v najlepšem redu, vsi skupaj pa bi bili še toliko bolj zadovoljni, če bi vreme še nekodiko bolj prizanašalo nastopajočim. Številna tekmovanja so se namreč odvijala na prostem, med drugim so se na prostem pomešali tudi gradbinci, ki so prišli v Celje na proizvodno tekmovanje, zato občasno deževje ni bilo niti najmanj dobrodošlo.

Kljub vsemu: uspešnemu začetku je sledil tudi uspešen

Letos so se slovenski gradbinci srečali že na svojih XXV. letnih športnih igrah in na njihovo pobudo so bile pred šestimi leti v Sloveniji prve zvezne športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije. Kar je res, je res: dolgoletna tradicija, požrtvovalnost, veselje do športa in redno delo... vse to se danes športnikom v slovenskih

gradbenih delovnih organizacijah lepo obrestuje. Zato jim tudi zmage v skupni uvrstitvi na VII. ŠIG Jugoslavije, ki so bile pred tednom dni v Celju, nihče ni mogel vzeti iz rok. Na posnetku: slovenski gradbinci za točke na Kodeljevem v Ljubljani...

(Foto: A. Ul.)